

Join the
change

Fortum Oyj

Osavuosisikatsaus

Tammi–maaliskuu 2018

Sisällys

Suotuisa markkinatilanne – vahva tulosparannus Generation-segmentissä	3
Fortumin toimitusjohtajan Pekka Lundmarkin kommentti	4
Uniper-investointi	5
Taloudellinen tulos	5
Taloudellinen asema ja rahavirta	7
Segmenttikatsaukset	9
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynnit	14
Toiminta- ja sääntely-ympäristö	15
Avaintekijät ja riskit	17
Näkymät	18
Osakkeet ja osakepääoma	21
Konsernin henkilöstö	21
Tutkimus ja kehitys	22
Kestävä kehitys	22
Yhtiökokous 2018	25
Osingonmaksu	26

Osavuositarkastuksen taulukot

Lyhennetty konsernin tuloslaskelma	28
Lyhennetty konsernin tase	30
Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista	31
Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma	32
Nettovelan muutokset ja tunnusluvut	34
Konsernin lyhennetyn osavuositarkastuksen liitetiedot	36
Tunnuslukujen laskentakaavat	56
Markkinatilanne ja saavutetut sähkön tukkumyyntihinnat	58
Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit	59

Sulkeissa esitetyt luvut viittaavat vertailukauteen eli edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon, ellei toisin mainita.

Suotuisa markkinatilanne – vahva tulosparannus Generation-segmentissä

Tammi-maaliskuu 2018

- Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA) oli 538 (423) miljoonaa euroa, +27 %
- Vertailukelpoinen liikevoitto oli 405 (313) miljoonaa euroa, +29 %
- Osakekohtainen tulos oli 0,43 (0,38) euroa, josta 0,07 (0,07) euroa liittyi vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin
- Liiketoiminnan rahavirta oli 273 (282) miljoonaa euroa
- Fortumin Uniperin osakkeita koskevan ostotarjouksen lopullinen hyväksymisaste oli 47,12 %
- Fortumin 28.3.2018 pidetty varsinainen yhtiökokous vahvisti osingoksi 1,10 euroa osakkeelta

Yhteenveto näkymistä

- Generation-segmentin suojaukset pohjoismaiselle tuotannolle: loppuvuodeksi 2018 noin 65 % hintaan 27 euroa/MWh ja vuodeksi 2019 noin 45 % hintaan 26 euroa/MWh
- Fortum arvioi investointien ilman yritysostoja olevan noin 600-700 miljoonaa euroa vuonna 2018. Arvio sisältää vuosittaiset kunnossapitoinvestoinnit

Taloudelliset avainluvut

	2017	Edelliset 12 kk
Sijoitetun pääoman tuotto, %	7,1	7,7
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate (EBITDA)	0,8	0,6

Tunnuslukuja

Milj. euroa tai kuten merkitty	I/18	I/17	2017	Edelliset 12 kk
Liikevaihto	1 585	1 232	4 520	4 873
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	538	423	1 275	1 390
Vertailukelpoinen liikevoitto	405	313	811	903
Liikevoitto	482	389	1 158	1 251
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	47	59	148	136
Tulos ennen tuloveroja	493	412	1 111	1 192
Tulos/osake, euroa	0,43	0,38	0,98	1,03
Liiketoiminnan rahavirta	273	282	993	984
Oma pääoma/osake, euroa	13,64	15,82	14,69	
Korollinen nettovelka (kauden lopussa)	899	-347	988	

Fortumin toimitusjohtaja Pekka Lundmark:

”Vuoden 2017 hyvän tuloksen jälkeen myönteinen kehitys jatkui vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä. Helmi- ja maaliskuun kylmä sää ja selvästi tavallista pienempi sademäärä nostivat spot-hintoja pohjoismaisilla markkinoilla. EU:n päästökauppajärjestelmän (ETS) uudistuksella ja markkinavakausvarannon (MSR, Market Stability Reserve) vahvistamisella oli myönteinen vaikutus hiilidioksidipäästöoikeuksien hintaan, joka nousi 8 eurosta 13 euroon tonnilta vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana. Suunta on oikea, ja tukee siirtymistä puhtaampaan energijärjestelmään. Päästökaupan tähänastinen vahvistuminen ei kuitenkaan vielä riitä hiilen laaja-alaiseen markkinaehtoiseen korvaamiseen vähäpäästöisemmällä energiamuodoilla.

Fortumin ensimmäisen neljänneksen tulos parani merkittävästi vertailukelpoisen liikevoiton kasvaessa 29 prosenttia 405 miljoonaan euroon. Saavutettu sähkön tukkumyyntihinnan nousu ja vesivoimatuotannon kasvu vahvistivat Generation-segmentin tulosta. Hafslundin liiketoimintojen integrointi vaikutti myönteisesti City Solutions ja Consumer Solutions -segmenttien tuloksiin. Olen iloinen myös siitä, että Teollisuuden Voima pääsi toimittajakonsortion kanssa ratkaisuun vuosia jatkuneessa kiistassa, joka koski Olkiluoto 3 -ydinvoimalaitosyksikköä. Ratkaisu mahdollistaa hankkeen onnistuneen viemisen päätökseen.

Fortumin Uniperin osakkeista tekemän ostotarjouksen hyväksymisjakso päättyi helmikuussa 2018, ja lopullinen hyväksymisaste oli 47,12 %. Sen myötä Fortumista tulee Uniperin selvästi suurin osakkeenomistaja. Ostotarjouksen loppuun saattaminen edellyttää vielä viranomaislupien saamista Venäjällä ja EU:ssa. Odotamme saavamme hyväksynnät vuoden 2018 puoliväliin mennessä. Järjestely voidaan viedä päätökseen pian sen jälkeen.

Fortumin strategian toteutus on edennyt hyvin. Myytyämme sähkönsiirtoverkkomme vuosina 2014 ja 2015 olemme tarkentaneet toimintojemme painopistettä ja saaneet pääomallemme vakaan ja kasvavan tuoton strategisesti tärkeillä yritysostoilla ja organisaatioinvestoinneilla. Merkittävin näistä toimenpiteistä on investointimme Uniperiin, joka tulee myös nostamaan Fortumin nettovelan suhdetta käyttökatteeseen (EBITDA) yli yhtiön tavoitetasoon. Tavoitteenamme on pienentää velkaisuutta ja samalla tehostaa taseen käyttöä sekä ylläpitää tarvittavaa taloudellista joustavuutta. Huomion kohteena ovat etenkin seuraavat osa-alueet: käyttöomaisuusinvestointien priorisointi, liiketoimintojen kassavirran optimointi ja kokonaistehokkuuden parantaminen. Tulevien vuosien käyttöomaisuusinvestointien tärkeysjärjestystä arvioidaan strategian pohjalta sekä kunnossapidon että kasvuhankkeiden osalta. Kassavirtamme parantamiseksi arvioimme toimintojemme tehostamistarvetta ja ydinliiketoimintoihin kuulumattomien toimintojen tulevaisuuden vaihtoehtoja. Kustannustietoisuus on edelleen tärkeimpiä tavoitteitamme, ja kiinnitämme entistäkin enemmän huomiota tehokkuuden parantamiseen ja kiinteisiin kuluihin.

Käynnissä olevan muutoksen myötä Fortumilla on nyt hyvä asema energia-alalla. Meillä on tarvittavaa asiantuntemusta, ja tavoitteenamme on osaltamme mahdollistaa kustannustehokas siirtymä kohti vähähiilistä energijärjestelmää Euroopassa.”

Uniper-investointi

Syyskuussa 2017 Fortum ja E.ON allekirjoittivat sopimuksen, jonka mukaan E.ONilla oli oikeus tarjota 46,65 %:n omistusosuutensa Uniperissa Fortumille julkisessa ostotarjouksessa. Fortum teki marraskuussa 2017 vapaaehtoisen julkisen ostotarjouksen kaikille Uniperin osakkeenomistajille. Käteisostotarjous Uniperin osakkeenomistajille oli kokonaisarvoltaan 22 euroa osakkeelta, joka vastaa 36 %:n preemiota suhteessa Uniperin osakkeen hintaan toukokuun 2017 lopussa eli ennen Uniperia koskeneita yrityskauppaspekulaatioita. Helmikuussa 2018 Fortum ilmoitti, että yhtiön Uniper-ostotarjouksen lopullinen hyväksymisaste oli 47,12 %. Maaliskuussa 2018 Fortum ilmoitti tukevansa Uniperin johdon ehdotusta 0,74 euron osingosta Uniperin osaketta kohti.

Fortum sai Yhdysvaltain kilpailuviranomaisen hyväksynnän järjestelylle lokakuussa 2017 ja Etelä-Afrikan kilpailuviranomaisen hyväksynnän helmikuussa 2018. Ostotarjoukselle on saatava vielä EU:n ja Venäjän kilpailu- ja sääntelyviranomaisten hyväksyntä. Fortum odottaa saavansa järjestelyn päätökseen vuoden 2018 puolivälissä.

Tarjous rahoitetaan olemassa olevilla käteisvaroilla ja komitoiduilla luottolimiiteillä. Fortum käsittelee Uniperia osakkuusyhtiönä. Osuus Uniperin tuloksesta parantaa Fortumin osakekohtaista tulosta ja Uniperin maksama osinko vahvistaa Fortumin rahavirtaa. Järjestely nostaa Fortumin velkaisuuden yli yhtiön tavoitetason, joka on nettovelan ja käyttökateen suhteena noin 2,5x. Fortum kuitenkin odottaa, että velkaisuusaste pienenee ajan myötä yhtiön omien toimintojen rahavirran ja Uniperin tulevan osingon yhteisvaikutuksen ansiosta kohti tavoitetasoa.

Taloudellinen tulos

Liikevaihto segmenteittäin

Milj. euroa	I/18	I/17	2017	Edelliset
				12 kk
Generation	497	474	1 677	1 700
City Solutions	375	290	1 015	1 100
Consumer Solutions	547	242	1 097	1 402
Russia	336	349	1 101	1 088
Muut	32	24	102	110
Nord Poolissa tehtyjen ostojen ja myyntien netotus	-161	-118	-367	-410
<i>Eliminoinnit</i>	-41	-29	-103	-115
Yhteensä	1 585	1 232	4 520	4 873

Vertailukelpoinen käyttökate segmenteittäin

Milj. euroa	I/18	I/17	2017	Edelliset
				12 kk
Generation	252	166	603	689
City Solutions	129	94	262	297
Consumer Solutions	31	14	57	74
Russia	142	168	438	412
Muut	-16	-20	-83	-79
Yhteensä	538	423	1 275	1 390

Vertailukelpoinen liikevoitto segmentteittäin

Milj. euroa	I/18	I/17	2017	Edelliset 12 kk
Generation	220	136	478	562
City Solutions	87	56	98	129
Consumer Solutions	17	12	41	46
Russia	104	132	296	268
Muut	-23	-24	-102	-101
Yhteensä	405	313	811	903

Liikevoitto segmentteittäin

Milj. euroa	I/18	I/17	2017	Edelliset 12 kk
Generation	279	230	501	550
City Solutions	88	59	102	131
Consumer Solutions	16	-9	39	64
Russia	104	132	295	267
Muut	-5	-23	221	239
Yhteensä	482	389	1 158	1 251

Uusien IFRS-standardien käyttöönotto

Fortum on soveltanut IFRS 9 Rahoitusinstrumentit ja IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista standardeja 1.1.2018 alkaen. IFRS 9:n olennaisin vaikutus liittyy Fortumin hyödykejohdannaisuojaukseen, kun suurin osa aikaisemmin suojauslaskennan ulkopuolelle jääneistä sähköjohdannaisista täyttää IFRS 9:n mukaiset suojauslaskennan vaatimukset. Tämä vähentää Fortumin tuloslaskelman volatiilisuutta ja siten myös vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä.

IFRS 15 muuttaa uusien asiakkaiden hankinnasta johtuvien myyntiprovisioiden käsittelyä, jotka aikaisemmin esitettiin pääsääntöisesti kuluina. Uuden standardin muukaan myyntiprovisiot aktivoidaan aineettomiin oikeuksiin ja poistetaan odotettavan sopimusajan puitteissa. Muutos vaikuttaa pääsääntöisesti Consumer Solutions -divisioonan vertailukelpoiseen käyttökatteeseen ja investointeihin.

Lisäksi tietyt erät, jotka on aikaisemmin esitetty tuloslaskelmassa brutto-periaatteella (sekä liikevaihdossa että kuluissa), on nyt esitetty nettona. Esittämistavan muutoksella ei ole tulosvaikutusta. Nettona esittäminen pienensi liikevaihtoa ja kuluja ensimmäisellä neljänneksellä 93 miljoonaa euroa.

Siirtymällä oli 1.1.2018 vähäinen 7 miljoonan euron vaikutus kertyneisiin voittovaroihin. Tässä osavuoksikatsauksessa esitetyt vuoden 2017 vertailutietoja ei ole muutettu. Lisätietoja siirtymästä sekä vaikutuksesta ensimmäisen neljänneksen tulokseen on esitetty liitetiedossa 2.

Tammi-maaliskuu 2018

Liikevaihto kasvoi 29 % pääasiassa Hafslundin yhdistelemisen seurauksena. Markkinaolosuhteet olivat suotuisat ensimmäisellä neljänneksellä, sillä kylmä ja kuiva sää tuki sähkön hintojen nousua. Liiketoiminnan tulos oli hyvä erityisesti Generation-segmentissä. Konsernin vertailukelpoinen liikevoitto parani 29 % lähinnä vesivoimatuotannon kasvun, saavutettujen sähkön hintojen nousun, Ruotsin vesi- ja ydinvoimaloiden kiinteistö- ja kapasiteettiverojen laskun sekä Hafslund-liiketoimintojen yhdistelemisen positiivisen vaikutuksen myötä. Venäjän ruplan heikkeneminen osittain tasoitti kasvua.

Fortumin liikevoittoon vaikuttivat 77 (76) miljoonan euron vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät sisältäen suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutoksen ja myyntivoitot (liite 4).

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta oli yhteensä 47 (59) miljoonaa euroa, josta Stockholm Exergin (aiemmin Fortum Värme) osuus oli 40 (44) miljoonaa euroa ja TGC-1:n osuus 5 (1) miljoonaa euroa. TGC-1:n osuus tuloksesta perustuu yhtiön neljännen vuosineljänneksen 2017 julkaisemaan osavuositarkastukseen (liite 11). Vertailukaudella osuus Hafslund ASA:n tuloksesta oli 14 miljoonaa euroa.

Nettorahoituskulut olivat 36 (36) miljoonaa euroa.

Tulos ennen tuloveroja oli 493 (412) miljoonaa euroa.

Katsauskauden verot olivat 94 (72) miljoonaa euroa. Tuloslaskelman efektiivinen tuloverokanta oli 19,0 % (17,4 %). Vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta oli 21,0 % (20,4 %), kun osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sekä verovapaita myyntivoittoja ei oteta huomioon (liite 7).

Kauden tulos oli 400 (340) miljoonaa euroa. Osakekohtainen tulos (EPS) oli 0,43 (0,38) euroa, josta 0,07 (0,07) euroa/osake liittyi vertailukelpoisuuteen vaikuttaviin eriin.

Taloudellinen asema ja rahavirta

Rahavirta

Liiketoiminnan rahavirta tammi-maaliskuussa 2018 heikkeni 9 miljoonalla eurolla ja oli 273 (282) miljoonaa euroa. Muutosta selittävät 212 miljoonaa euroa suurempi käyttöpääoma, 115 miljoonaa euroa korkeampi vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA) ja 100 miljoonaa euroa korkeammat toteutuneet valuuttakurssierot. Toteutuneet valuuttakurssierot olivat 42 (-58) miljoonaa euroa, ja ne liittyivät Fortumin ruotsalaisten ja venäläisten tytäryhtiöiden lainoja suojaavien valuutanvaihtosopimusten jatkamiseen. Käyttöpääoman -200 (12) miljoonan euron muutos vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä johtui pääasiassa päivittäin selvitettyjen futuuripositioiden kassavaikutuksesta Nasdaq OMX Europe Commodities -kauppapaikassa sekä korottomien saatavien kasvusta pääsiäisen ajoittumisen vuoksi (Rahavirtalaskelman lisätietoja).

Investoinnit laskivat 47 miljoonaa euroa ja olivat 133 (180) miljoonaa euroa. Investointien rahavirta laski -213 (-1) miljoonaa euroon. Muutos sisälsi hyödykejohdannaiskaupassa käteisvakuuksina käytettyjen pankkitalletuksien 63 (-182) miljoonan euron kasvun.

Rahavirta ennen rahoitusta oli 60 (280) miljoonaa euroa.

Pitkäaikaisia lainoja maksettiin yhteensä 456 (292) miljoonaa euroa, mikä sisälsi 413 miljoonaa euroa joukkovelkakirjalainojen ja 43 miljoonaa euroa muiden lainojen takaisinmaksuja. Likvidit varat pienenevät 383 (kasvu 56 miljoonaa euroa vertailukaudella) miljoonaa euroa.

Yhtiön varat ja sijoitettu pääoma

Taseen loppusumma oli 21 272 miljoonaa euroa raportointikauden lopussa (21 753 milj. euroa vuoden 2017 lopussa). Likvidit varat raportointikauden lopussa olivat 3 504 miljoonaa euroa (3 897 milj. euroa vuoden 2017 lopussa). Sijoitettu pääoma pieneni 1 396 miljoonalla eurolla ja oli 16 776 miljoonaa euroa (18 172 milj. euroa vuoden 2017 lopussa).

Oma pääoma

Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma oli 12 117 miljoonaa euroa (13 048 milj. euroa vuoden 2017 lopussa). 931 miljoonan euron muutos johtui pääasiassa 977 miljoonan euron osingosta tilikaudelta 2017, kauden 384 miljoonan euron tuloksesta sekä -251 miljoonan euron muuntoeroista. Yhtiökokous päätti osingosta 28.3.2018, ja osinko maksettiin 10.4.2018.

Rahoitus

Nettovelka pieneni 89 miljoonalla eurolla ja oli 899 miljoonaa euroa (988 milj. euroa vuoden 2017 lopussa).

Raportointikauden lopussa konsernin likvidit varat olivat 3 504 miljoonaa euroa (3 897 milj. euroa vuoden 2017 lopussa). Likvidit varat sisältävät PAO Fortumin rahat ja pankkisaamiset, joiden yhteenlaskettu arvo oli 354 miljoonaa euroa (246 milj. euroa vuoden 2017 lopussa). Likvidien varojen lisäksi Fortumilla oli 1,8 miljardia euroa nostamattomia valmiusluottoja (liite 13), pois lukien Fortumin Uniper-ostotarjoukseen liittyvät 3,8 miljardin euron valmiusluotot.

Konsernin nettorahoituskulut olivat 36 (36) miljoonaa euroa, josta 33 (30) miljoonaa euroa oli nettokorkokuluja.

Syyskuussa 2017 Standard & Poor's ja Fitch Ratings asettivat Fortumin pitkän ja lyhyen ajan luottoluokituksen tarkkailuun Uniper-sijoituksen mahdollisten negatiivisten vaikutusten vuoksi. Tammikuussa 2018 Standard & Poor's laski Fortumin pitkäaikaisen luottoluokituksen tasolta BBB+ tasolle BBB negatiivisin näkymin. Lyhyen ajan luokitus pysyi tasolla A-2. Fitch Ratings on luokitellut Fortumin pitkän ajan luottoluokituksen tasolle BBB+ ja lyhyen aikavälin luokituksen tasolle F2. Huhtikuussa 2018 Fitch Ratings julkaisi päivityksen vahvistaen voimassa olevat Fortumin luottoluokituksensa, mutta odotetusti ennakoி laskevansa Fortumin luokitusta tasolta BBB+ tasolle BBB Uniper-sijoituksen loppuun saattamisen jälkeen.

Tunnuslukuja

Vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen lopussa vertailukelpoisen nettovelan ja käyttökateen (EBITDA) suhde viimeisen 12 kuukauden ajalta oli 0,6x (0,8x vuoden 2017 lopussa) eli selvästi alle pitkän aikavälin tavoitteen, joka on 2,5x yli suhdannesyklin.

Velkaantumisaste oli 7 % (7 % vuoden 2017 lopussa), ja omavaraisuusaste oli 58 % (61 % vuoden 2017 lopussa). Osakekohtainen oma pääoma oli 13,64 euroa (14,69 euroa vuoden 2017 lopussa). Sijoitetun pääoman tuotto viimeisen 12 kuukauden ajalta oli 7,7 % (7,1 % vuoden 2017 lopussa). Fortumin pitkän aikavälin tavoite sijoitetun pääoman tuotoksi on vähintään 10 % yli suhdannesyklin.

Segmenttikatsaukset

Generation

Generation-segmentti vastaa Fortumin sähköntuotannosta Pohjoismaissa. Siihen kuuluvat ydinvoima-, vesivoima- ja lämpövoimatuotanto, sähköntuotannon optimointi ja sähkökauppa, markkina-analyysi sekä globaalisti ydinvoiman asiantuntijapalvelut.

Milj. euroa	I/18	I/17	2017	Edelliset 12 kk
Myynti	497	474	1 677	1 700
- sähkönmyynti	489	470	1 649	1 668
- josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	417	374	1 342	1 385
- muu myynti	8	4	28	32
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	252	166	603	689
Vertailukelpoinen liikevoitto	220	136	478	562
Liikevoitto	279	230	501	550
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (liite 11)**	-2	-1	-1	-2
Vertailukelpoinen sidottu pääoma (kauden lopussa)	5 698	5 823	5 672	
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %			8,4	9,8
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	38	24	264	278
Henkilöstön lukumäärä	1 038	984	1 035	

* Sähkön tukkumyyntitulot ja -volymit Pohjoismaissa sisältävät vesi- ja ydinvoimatuotannon ilman vähemmistöosuksia. Ne eivät sisällä lämpövoimatuotantoa, vähemmistöosuksia, asiakaskauppaa tai muita ostoja.

** Voimalaitokset rakennetaan usein yhdessä muiden energiantuottajien kanssa, ja omistajat ostavat sähköntuotannon hinnalla, joka vastaa tuotannon kustannuksia korkokuluineen ja tuotantoveroineen. Osuus tuloksesta koostuu pääasiassa IFRS-oikaisuista (eli ydinvoimaan liittyvien varojen ja velkojen kirjanpidosta) ja poistojen kirjaamisesta alkuperäisistä kauppahinnan kohdistuksista konsernin taseessa (liite 18 vuoden 2017 tilinpäätöksessä).

Sähköntuotanto energialähteittäin

TWh	I/18	I/17	2017	Edelliset 12 kk
Vesivoima Pohjoismaissa	6,4	5,2	20,7	21,8
Ydinvoima Pohjoismaissa	6,3	6,7	23,0	22,6
Lämpövoima Pohjoismaissa	0,0	0,1	0,5	0,4
Yhteensä	12,7	12,0	44,2	44,9

Pohjoismainen myynti

TWh	I/18	I/17	2017	Edelliset 12 kk
Myynti Pohjoismaissa	14,2	14,3	51,8	51,8
josta sähkön tukkumyynti Pohjoismaissa*	12,2	11,5	42,2	43,0

* Sähkön tukkumyyntitulot ja -volymit Pohjoismaissa sisältävät vesi- ja ydinvoimatuotannon ilman vähemmistöosuksia. Ne eivät sisällä lämpövoimatuotantoa, vähemmistöosuksia, asiakaskauppaa tai muita ostoja.

Saavutettu sähkön hinta

Euroa/MWh	I/18	I/17	2017	Edelliset 12 kk
Segmentin sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa*	33,6	32,6	31,8	32,1

* Segmentin sähkön tukkuhinta sisältää vesi- ja ydinvoimatuotannon ilman vähemmistöosuksia. Se ei sisällä lämpövoimatuotantoa, vähemmistöosuksia, asiakaskauppaa tai muita ostoja.

Tammi–maaliskuu 2018

Generation-segmentin kokonaissähköntuotanto Pohjoismaissa kasvoi normaalia suuremman vesivoimatuotannon seurauksena. Ydinvoiman käytettävyys oli hyvällä tasolla, vaikka tuotanto jäi hiukan alhaisemmaksi Oskarshamn 1 -ydinvoimalaitoksen sulkemisen vuoksi kesäkuussa 2017. Tuotannosta 100 % (99 %) oli hiilidioksidipäästötöntä.

Generation-segmentissä saavutettu sähkön tukkumyyntihinta nousi, kun spot-hinnat nousivat kylmän sään ja vähäisen sademäärän seurauksena helmi-maaliskuussa 2018.

Vertailukelpoinen liikevoitto parani 62 % vesivoimatuotannon kasvun ja saavutettujen sähkön hintojen nousun myötä. Myös Ruotsin vesi- ja ydinvoimaloiden kiinteistö- ja kapasiteettiverojen lasku vaikutti osaltaan tulosparannukseen. Ydinvoimatuotannon lasku Oskarshamn 1 -ydinvoimalaitoksen sulkemisen seurauksena osittain tasoitti kasvua.

Suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutoksella ja ydinjätehuoltorahastoon liittyvillä oikaisulla oli 59 (94) miljoonan euron positiivinen vaikutus liikevoittoon (liite 4).

City Solutions

City Solutions -segmentti kehittää kestävästä kaupunkiratkaisuista kasvavaa liiketoimintaa Fortumille. Segmenttiin kuuluvat kaukolämpö ja -kylmä, jätteen energiahyötykäyttö, käyttö- ja kunnossapitopalvelut, biopolttoaineet sekä muut kiertotalouden ratkaisut. Segmentillä on liiketoimintaa Pohjoismaissa, Baltiassa ja Puolassa. Segmenttiin kuuluvat myös Fortumin 50 %:n omistusosuus Stockholm Exergistä (aiemmin Fortum Värme), joka on yhteisyritys ja yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä.

Milj. euroa	I/18	I/17	2017	Edelliset 12 kk
Myynti	375	290	1 015	1 100
- lämmönmyynti	265	175	523	613
- sähkönmyynti	34	42	121	113
- jätteiden käsittelyn myynti*	50	42	195	203
- muu myynti**	26	31	175	170
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	129	94	262	297
Vertailukelpoinen liikevoitto	87	56	98	129
Liikevoitto	88	59	102	131
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (liite 11)	44	46	80	78
Vertailukelpoinen sidottu pääoma (kauden lopussa)	3 718	2 894	3 728	
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %			5,5	6,1
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	29	21	556	564
Henkilöstön lukumäärä	1 906	1 691	1 907	

* Jätteiden käsittelyn myynti käsittää jätteiden vastaanottomaksut jätteiden käsittelylaitoksilla ja ympäristörakentamisen palvelumyynnin

** Muu myynti koostuu pääasiassa käyttö- ja kunnossapitopalveluista sekä polttoaineiden myynnistä.

Lämmönmyynti maittain

TWh	I/18	I/17	2017	Edelliset 12 kk
Suomi	1,6	1,5	3,9	4,0
Puola	1,7	1,6	3,7	3,7
Norja	0,8	0,0	0,7	1,4
Muut maat	0,8	0,7	1,8	1,9
Yhteensä	4,8	3,8	10,0	11,1

Sähkönmyynti maittain

TWh	I/18	I/17	2017	Edelliset 12 kk
Suomi	0,5	0,6	1,5	1,4
Puola	0,2	0,2	0,4	0,4
Muut maat	0,2	0,2	0,7	0,7
Yhteensä	0,9	0,9	2,6	2,5

Fortum sai Hafslund-omistusjärjestelyt päätökseen 4.8.2017. Hafslund Heat -liiketoiminnasta ja Klemetsrudanleggetista muodostuva Fortum Oslo Varme (50 %:in omistusosuus) on konsolidoitu tytäryhtiönä City Solutions -segmentin tulokseen elokuun 2017 alusta.

Tammi–maaliskuu 2018

Lämmönmyynti kasvoi kylmän sään seurauksena Fortumin kaikilla kaukolämpö- ja kaukokylmäalueilla vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä. Fortum Oslo Varmen yhdisteleminen kasvatti lämmönmyyntiä 0,8 TWh. Käytettävyysongelmat heikensivät sähkönmyyntiä Suomessa.

Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi 55 %. Fortum Oslo Varmen yhdisteleminen kasvatti vertailukelpoista liikevoittoa 32 miljoonalla eurolla. Polttoaineiden hintojen nousu, kalliimpien polttoaineiden käyttö ja voimalaitosten alhaisempi käytettävyys tasoittivat korkeammasta lämmönmyynnistä syntyneitä kasvua.

Fortum Oslo Varmen yhdistelemisellä oli 40 miljoonan euron positiivinen vaikutus vertailukelpoiseen käyttökatteeseen.

Suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutoksella oli 1 (3) miljoonan euron positiivinen vaikutus liikevoittoon (liite 4).

Consumer Solutions

Consumer Solutions -segmentti kattaa sähkö- ja kaasutuotteiden vähittäismyynnin Pohjoismaissa ja Puolassa, mukaan lukien asiakaspalvelun, laskutuksen sekä perinnän. Fortum on Pohjoismaiden suurin sähkön vähittäismyyjä, ja yhtiöllä on noin 2,5 miljoonaa asiakasta ja useita tuotemerkkejä Suomessa, Ruotsissa, Norjassa ja Puolassa. Consumer Solutions tarjoaa sähkötuotteita ja niihin liittyviä palveluja sekä uusia digitaalisia kuluttajaratkaisuja.

Milj. euroa	I/18	I/17	2017	Edelliset 12 kk
Myynti	547	242	1 097	1 402
- sähkönmyynti	482	176	862	1 168
- muu myynti	65	66	235	234
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	31	14	57	74
Vertailukelpoinen liikevoitto	17	12	41	46
Liikevoitto	16	-9	39	64
Vertailukelpoinen sidottu pääoma (kauden lopussa)	792	158	638	
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	10	2	493	501
Henkilöstön lukumäärä	1 510	985	1 543	

Myynti

TWh	I/18	I/17	2017	Edelliset 12 kk
Sähkö*	10,6	4,0	20,5	27,1
Kaasu*	1,5	1,3	4,0	4,2

* Ei sisällä tukkumyyntiä.

Asiakkaiden määrä

Tuhatta*	I/18	I/17	2017
Sähkö	2 470	1 350	2 470
Kaasu	20	10	20
Yhteensä	2 490	1 360	2 490

* Pyöristettynä lähimpään 10 000:een.

Fortum sai Hafslundin omistusjärjestelyt päätökseen 4.8.2017. Hafslund Markets on konsolidoitu Consumer Solutions -segmentin tulokseen elokuun 2017 alusta.

Tammi-maaliskuu 2018

Hafslundin yhdisteleminen Fortum-konserniin sekä kylmä sää Pohjoismaissa helmi-maaliskuussa 2018 kasvattivat sähkön myyntiä ja siten segmentin myyntiä. Asiakasmäärän kasvu vuoden 2018 ensimmäisellä vuosineljänneksellä oli marginaalinen ja kasvu syntyi Puolan nettoasiakasmäärän kasvusta. Kilpailutilanne Pohjoismaissa oli edelleen kireä.

Vertailukelpoinen liikevoitto kasvoi 42 %. Hafslundin yhdisteleminen kasvatti vertailukelpoista liikevoittoa 13 miljoonalla eurolla. Tulosta rasittivat kylmän sään vuoksi korkeammat sähkön ostokulut, kaasun myyntikatteen lasku Puolassa ja muutokset myytyjen sähkönsiirtoyhtiöiden laskutuspalvelusopimuksissa. Vertailukauden tulos sisälsi osuuden heinäkuussa 2017 myydyn kaasunjakelu-yhtiö DUON Dystrybucjan tuloksesta.

Hafslundin yhdisteleminen Fortum-konserniin paransi vertailukelpoista käyttökatetta 22 miljoonaa euroa. IFRS 15 -standardin käyttöönotolla oli 7 miljoonan euron positiivinen vaikutus vertailukelpoiseen käyttökatteeseen myyntiprovisioiden aktivoinnin johdosta. 4 miljoonaa euroa liittyi Hafslundin liiketoimintoihin.

Suojauslaskennan ulkopuolisten johdannaisten käyvän arvon muutoksella oli -1 (-21) miljoonan euron vaikutus liikevoittoon (liite 4).

Russia

Russia-segmentti koostuu sähkön ja lämmön tuotannosta ja myynnistä Venäjällä. Segmentti sisältää myös Fortumin yli 29 prosentin omistusosuuden TGC-1:ssä. TGC-1 on osakkuusyhtiö, joka yhdistellään pääomaosuusmenetelmällä.

Milj. euroa	I/18	I/17	2017	Edelliset 12 kk
Myynti	336	349	1 101	1 088
- sähkönmyynti	248	235	837	850
- lämmönmyynti	88	113	258	233
- muu myynti	0	1	6	5
Vertailukelpoinen käyttökate (EBITDA)	142	168	438	412
Vertailukelpoinen liikevoitto	104	132	296	268
Liikevoitto	104	132	295	267
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksista (liite 11)	5	1	31	35
Vertailukelpoinen sidottu pääoma (kauden lopussa)	3 091	3 520	3 161	
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %			10,1	9,4
Investoinnit käyttöomaisuuteen ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin	16	32	277	261
Henkilöstön lukumäärä	3 401	3 769	3 495	

Sähkön- ja lämmöntuotanto Venäjällä

TWh	I/18	I/17	2017	Edelliset 12 kk
Sähköntuotanto Venäjällä	8,3	6,9	26,3	27,7
Lämmöntuotanto Venäjällä	8,8	8,2	20,0	20,7

Fortumin keskeiset sähkön kapasiteetin ja kaasun hinnat Venäjällä

	I/18	I/17	2017	Edelliset 12 kk
Sähkön spot-hinta (markkinahinta) Uralin alueella, RUB/MWh	1 011	1 034	1 041	1 035
Keskimääräinen säännelty kaasun hinta Uralin alueella, RUB/1000 m ³	3 755	3 614	3 685	3 720
Keskimääräinen kapasiteettihinta CCS, tRUB/MW/kk*	158	157	148	148
Keskimääräinen kapasiteettihinta CSA, tRUB/MW/kk*	1 147	980	899	943
Keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	661	585	535	556
Fortumin saavuttama sähkön hinta Venäjällä, RUB/MWh	1 872	1 868	1 813	1 817
Fortumin saavuttama sähkön hinta Venäjällä, EUR/MWh**	26,8	29,8	27,5	26,7

* Kapasiteettihinnat maksettu kapasiteettivolyyymeille, pois lukien suunnittelemttomat seisokit, huollot ja oma käyttö.

** Muunnettu käyttämällä keskipurssia.

Tammi-maaliskuu 2018

Chelyabinsk GRES:n 3-yksikön käyttöön ottaminen marraskuussa 2017 ja voimalaitosten hyvä käytettävyys kasvattivat sähkön tuotantomäärää vertailukaudesta (vertailukaudelle ajoittui Nyaganin voimalan huolto). Kylmä sää lisäsi lämmöntuotantoa.

Liikevaihto euroissa laski heikon ruplan kurssikehityksen vuoksi. Saadut CSA-maksut (Capacity Supply Agreement) ja korkeammat tuotantomäärät loivensivat kuitenkin laskua (lisätietoa: Avaintekijät ja riskit ja Näkymät).

Vertailukelpoinen liikevoitto pieneni 21 %. Venäjän ruplan kurssilla oli 12 miljoonan euron negatiivinen vaikutus vertailukelpoiseen liikevoittoon. Sähkön myyntikatteiden lasku tasoitti hieman uusien yksiköiden ja saatujen CSA-maksujen kasvun positiivista vaikutusta. Saatujen CSA-maksujen nousuun olivat syinä Nyagan 1:n saamat korkeammat CSA-maksut maksujakson viimeisiltä vuosilta, positiiviset spot-markkinakorjaukset ja uusiutuvan energian tuotantomuotojen CSA-maksut. Valtionobligaatioiden tuottojen lasku osittain tasoitti nousua. Vertailukauden tulosta paransi saatavien perinnän tehostumiseen liittynyt kertaerä.

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin sekä käyttöomaisuuden ja osakkeiden myynnit

Investoinnit käyttöomaisuuteen ja osakkeisiin vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä olivat 120 (206) miljoonaa euroa. Investoinnit ilman yritysostoja olivat 103 (172) miljoonaa euroa (liite 4).

Fortum suunnittelee ottavansa käyttöön uutta sähkön- ja lämmöntuotantokapasiteettia ja suorittavansa perusparannuksia olemassa oleviin laitoksiin seuraavasti:

	Tyyppi	Sähkön- tuotanto- kapasiteetti, MW	Lämmön- tuotanto- kapasiteetti, MW	Toimitus alkoi/alkaa
Generation				
Loviisa, Suomi	Ydinvoima	6		2018
Vesivoimaloita Suomessa ja Ruotsissa	Vesivoima	~12		2018
City Solutions				
Zabrze, Puola	CHP	75	145	2018
Russia				
Uljanovsk	Tuuli	35		1.1.2018
Muut				
Ånstadblåheia, Norja	Tuuli	50		2018
Sørfjord, Norja	Tuuli	97		2019

Generation

Fortum osallistuu 1 600 MW:n Olkiluoto 3 (OL3) -ydinvoimalaitosyksikön rakentamiseen Suomessa Teollisuuden Voima Oyj (TVO) -omistusosuutensa kautta. Laitoksen toimittavan AREVA-Siemens-yhteenliittymän mukaan yksikön säännöllisen sähköntuotannon odotetaan alkavan toukokuussa 2019.

OL3-ydinvoimalaa rahoitetaan ulkoisilla lainoilla, osakeanneilla ja osakaslainoilla TVO:n osakkeenomistajien välisten osakassopimusten perusteella. Fortum omistaa 25 % OL3-ydinvoimalaitosyksiköstä ja on sitoutunut rakentamisen rahoitukseen omistusosuutensa suhteessa. Maaliskuun 2018 lopussa Fortumin saatavat OL3:n osalta olivat 145 miljoonaa euroa. Fortumin jäljellä oleva sitoumus OL3-yksikköön oli 88 miljoonaa euroa (liite 12). Maaliskuussa 2018 TVO ja laitostoimittajayhtiöt allekirjoittivat kattavan sovintosopimuksen, jonka mukaan laitostoimittajien yhteenliittymään kuuluvat yhtiöt maksavat TVO:lle 450 miljoonaa euroa korvauksena OL3-hankkeen viivästymisestä. TVO arvioi viimeisimmän projektiaikataulun ja sovintosopimuksen perusteella OL3-hankkeen kokonaiskustannukseksi noin 5,5 miljardia euroa.

City Solutions

Fortumin ja Lietuvos Energijos ūkio bendrovės Kauno Kogeneracinė Jėgainė rakentaa jätepolttoainetta käyttävän sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitoksen Lietuan Kaunasiin. Voimalan sähköntuotantokapasiteetti on 24 MW ja lämmöntuotantokapasiteetti noin 70 MW. Fortumin omistusosuus yhteisyrityksestä on 49 %. Voimala on määrä ottaa käyttöön vuoden 2020 puolivälissä.

Fortum päätti vuonna 2015 uuden sähkön ja lämmön (CHP) monipolttolaitoksen rakentamisesta Zabrzeen, Puolaan. Voimalaitos käyttää polttoaineenaan pääosin jäteterästä polttoainetta (RDF) ja hiiltä, mutta voi käyttää myös biomassaa ja polttoaineiden seoksia. Voimalaitos korvaa aiemmat, pelkkää hiiltä käyttävät, vanhentuneet yksiköt Zabzessa ja Bytomissa. Voimalaitoksen tuotantokapasiteetti on 145 MW lämpöä ja 75 MW sähköä ja sen tuotannon on määrä alkaa vuoden 2018 loppuun mennessä.

Russia

Fortum ja Venäjän valtion omistama kehitysyritys RUSNANO allekirjoittivat 50/50-yhteistyösopimuksen (joint venture) 27.4.2017. Sopimuksen tavoitteena on varmistaa mahdollisuus takuuhinnan (CSA) piirissä olevan tuulivoiman rakentamiseen. Perustettu sijoitusrahasto voitti kesäkuussa 2017 Venäjän valtion uusiutuvan energian huutokaupassa oikeuden rakentaa 1 000 MW takuuhintaista tuulivoimakapasiteettia Venäjälle. Takuuhinnan piiriin valittujen projektien tuulivoimalat on otettava käyttöön vuosina 2018-2022, ja takuuhinta vastaa noin 105-125:tä euroa megawattitunnilta. Laitoksille maksetaan takuuhintaa noin 15 vuoden ajan käyttöönotosta. Pääomaa sitoutuu pidemmän ajan kuluessa (noin viiden vuoden aikana), ja investointipäätökset tehdään tapauskohtaisesti sijoitusrahaston kokonaisvaltuutuksen puitteissa. Fortumin sijoitusrahastoon sijoittama oma pääoma on enintään 15 miljardia ruplaa (tällä hetkellä noin 210 miljoonaa euroa). Lokakuussa 2017 sijoitusrahasto päätti ensimmäisestä 50 MW:n tuulivoimainvestoinnista, jossa tuotannon on tarkoitus alkaa vuoden 2019 ensimmäisellä puoliskolla.

Muut

Tammikuussa 2017 Fortum sai päätökseen kolmen tuulivoimaprojektin oston norjalaiselta Nordkraft-yhtiöltä. Kauppaan kuuluvat jo toiminnassa oleva Nygårdstulipuisto ja kaikki tarvittavat luvat saaneet Ånstadblåheia- ja Sørfjord-projektit. Tuulipuistot on tarkoitus ottaa käyttöön vuosina 2018 ja 2019, ja niiden suunniteltu tuotantokapasiteetti on yhteensä noin 180 MW. Fortum ilmoitti maaliskuu- ja syyskuussa 2017 aloittavansa Ånstadblåheian ja Sørfjordin tuulivoimainvestointien rakentamiseen.

Vuonna 2016 Fortum teki lopullisen päätöksen investoida 75 MW:n tuulipuistoprojektiin Solbergissa Pohjois-Ruotsissa. Skellefteå Kraft osallistuu projektiin 50 prosentin osuudella. Tuulipuisto otettiin käyttöön vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä, ja sen toimintojen luovutus jatkuu.

Toiminta- ja sääntely-ympäristö

Pohjoismaat

Alustavien tilastotietojen mukaan Pohjoismaissa kulutettiin sähköä 121 (113) TWh vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä. Kasvu johtui pääasiassa vertailukautta alemmista lämpötiloista ja teollisen kysynnän lisääntymisestä.

Vuoden 2018 alussa Pohjoismaiden vesivarastot olivat 86 TWh eli 3 TWh suuremmat kuin pitkän aikavälin keskiarvo ja 11 TWh suuremmat kuin vuotta aiemmin. Vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen lopussa vesivarastot olivat 34 TWh eli 7 TWh alle pitkän aikavälin keskiarvon ja 4 TWh edellisvuotta pienemmät. Sademäärät Pohjoismaissa olivat selvästi tavanomaista pienemmät vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä.

Vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä sähkön keskimääräinen systeemi hinta Nord Poolissa oli 38,6 (31,1) euroa/MWh. Keskimääräinen sähkön alue hinta oli 42,0 (32,9) euroa/MWh Suomessa ja 39,0 (31,8)

euroa/MWh Ruotsissa (SE3-alue, Tukholma). Hintoja nostivat kylmä ja kuiva sää ja vertailuvuotta korkeammat hiililauhdetuotannon marginaalikustannukset.

Saksassa keskimääräinen spot-hinta vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä laski 35,5 (41,3) euroon/MWh.

CO₂-päästöoikeuksien (EUA = EU Emission Allowance) markkinahinta nousi vuoden alun 8,1 eurosta 13,3 euroon tonnilta vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen lopussa.

Venäjä

Fortum toimii Länsi-Siperiassa pääasiassa Tjumenin ja Hanti-Mansian alueilla, joilla teollinen tuotanto on keskittynyt öljyyn ja kaasuun, sekä Uralilla metalliteollisuuteen keskittyneellä Tšeljabinskin alueella. Venäjän markkinat on jaettu kahteen hintavyöhykkeeseen, ja Fortum toimii hintavyöhykkeellä 1.

Alustavien tilastotietojen mukaan Venäjän sähkönkulutus vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä oli 289 (283) TWh. Vastaava luku hintavyöhykkeellä 1 (Venäjän Euroopan puoleinen alue ja Uralin alue) oli 220 (217) TWh.

Vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä keskimääräinen sähkön spot-hinta (kapasiteettihinta pois lukien) nousi 0,6 % ja oli 1 187 (1 180) ruplaa/MWh hintavyöhykkeellä 1.

Tarkemmat markkinatiedot on esitetty taulukoissa katsauksen lopussa (sivut 58-60).

Liiketoimintaympäristö ja päästömarkkinat Euroopassa

Kivihiilen kieltö Suomessa

Suomen hallitus päätti 10.4.2018 kieltää kivihiilen energiakäytön lailla 1.5.2029 alkaen. Hallitus valmistelee 90 miljoonan euron tukipaketin kaukolämpöyhtiöille, jotka sitoutuvat luopumaan kivihielestä jo vuonna 2025. Paketilla tuetaan investointeja sähkön ja lämmön yhteistuotantoon biopolttoaineilla sekä muita kivihiilen korvaavia investointeja. Samalla uusiutuvan sähkön tukimekanismia pudotetaan 2 terawattitunnista 1,4 terawattituntiin. Lakiesitys kivihiilen käytön kieltämiseksi on tarkoitus antaa vuoden 2018 ensimmäisellä puoliskolla.

Hallitus aikoo parantaa kaasun kilpailukykyä kivihieleen nähden nostamalla lämmityspolttoaineiden hiilidioksidiveroa. Muutos toteutetaan poistamalla nykyinen sähkön ja lämmön yhteistuotannon hiilidioksidiveron 50 prosentin alennus. Hiilidioksidiveron korotuksen ja energiasisältöveron laskun yhteisvaikutus tuskin kuitenkaan saa aikaan siirtymistä kivihielestä kaasuun. Sen sijaan se nostaa kaukolämmön tuotantokustannuksia.

EU:n veronkiertodirektiivin toimeenpano Suomessa

Suomen hallitus on ehdottanut EU:n veronkiertodirektiivin toimeenpanoa rajoittamalla merkittävästi korkokulujen vähennysmahdollisuuksia, kun korkokulut ovat yli 3 miljoonaa euroa. Direktiivi voidaan toimeenpanna joustavasti, mutta Suomen hallitus on päättänyt ylittää sen vaatimukset. Julkinen kuuleminen on nyt saatu päätökseen, ja hallitukselta odotetaan uutta ehdotusta lähikuukausina. Korkovähennyksiin ehdotetut rajoitukset ovat erittäin haastavia pääomavaltaiselle energiasektorille ja kansainvälisille yrityksille mukaan lukien Fortum.

Ruotsin vesilainsäädännön uudistus

Vesilainsäädännön uudistus on osa kesäkuussa 2016 solmittua Ruotsin energiasopimusta. Uudistuksella pyritään täyttämään EU:n vesipolitiikan puitedirektiivin vaatimukset, ja tavoitteena on myös nykyaikaistaa ja tehostaa vesivoiman hyödyntämistä. Jos uudistus toteutuu, suurin osa ympäristöluvista tarkistetaan 20 vuoden kuluessa, ja ne ovat pääsääntöisesti voimassa 40 vuotta. Fortumin aiemmin esittämät keskeiset huolenaiheet on otettu hyvin huomioon lopullisessa ehdotuksessa. Suunnitelman mukaan lainsäädäntö on tarkoitus hyväksyä ennen kesää 2018 ja se tulisi voimaan vuonna 2019.

Energiasopimus edellyttää, että vesivoimayhtiöt vastaavat kaikista ympäristötoimien kustannuksista. Niiden rahoittamiseksi suurimmat vesivoimayhtiöt suunnittelevat yhteistä rahastoa. Rahasto odotetaan perustettavan heinäkuussa 2018, jos vesilainsäädännön uudistus saadaan päätökseen.

EU:n muovistrategia

Tammikuussa 2018 Euroopan komissio julkaisi EU:n muovistrategian, joka on osa Euroopan siirtymistä kohti kiertotaloutta. Tavoitteena on muuttaa muovituotteiden suunnittelua, tuotantoa, käyttöä ja kierrätystä EU:ssa. Muovituotteiden entistä parempi suunnittelu ja tehokkaampi kierrätys sekä kierrätysmateriaalien laadun parantaminen edistävät toissijaisten muoviraaka-aineiden markkinoita ja luovat entistä suurempaa lisäarvoa Euroopan kilpailukykyiselle muoviteollisuudelle.

Fortum pitää kierrätysmuovien markkinoiden edistämiseen tähtäväää hanketta tervetulleena kehityksenä. Muovidirektiivin odotetaan tuovan liiketoimintamahdollisuuksia Fortumin kierrätys- ja jäteratkaisuille.

Avaintekijät ja riskit

Fortumin taloudellinen tulos altistuu useille taloudellisille, strategisille, energiapolitiikkaan ja -sääntelyyn liittyville, yritystaloudellisille sekä operatiivisille riskeille.

Sähkön tukkuhinta Pohjoismaissa on Fortumin liiketoiminnan tuloksen kannalta tärkeimpiä tekijöitä. Tukkuhinnan kehityksen avaintekijöitä Pohjoismaissa ovat polttoaineiden ja CO₂-päästöoikeuksien hinnat, hydrologinen tilanne, lämpötila, taloudellinen kehitys sekä sähkön tuonnin ja viennin tasapaino.

Maailmantalouden kasvu on kiihtynyt viime aikoina. Yleinen talouskasvu vaikuttaa raaka-aineiden ja CO₂-päästöoikeuksien hintoihin ja niiden myötä sähkön tukkuhintoihin Pohjoismaissa. Polttoaineiden hinnat ja voimalaitosten käytettävyys vaikuttavat kannattavuuteen kaikilla alueilla. Lisäksi valuuttakurssivaihtelujen kasvulla on muunto- ja transaktiovaikutuksia Fortumin tulokseen etenkin Venäjän ruplan ja Ruotsin kruunun osalta.

Pohjoismaissa muutokset sääntely- ja verotusympäristössä on lisännyt energia- ja ympäristöhuoltotoimialojen riskejä. Suurin strateginen riski on sääntely- ja markkinaympäristön kehittyminen suuntaan, jota emme ole pystyneet ennakoimaan ja valmistautumaan. Fortum on varautunut näihin epävarmuustekijöihin analysoimalla ja arvioimalla lukuisia energiamarkkinoiden ja sääntelyn tulevaisuuden kehityskulkuja ja niiden vaikutuksia eri tuotantomuotoihin ja teknologioihin. Tämän työn seurauksena Fortumin strategia uudistettiin vuonna 2016. Strategiaudistuksen painopistealueina olivat tulopohjan laajentaminen sekä toiminnan suuntaaminen uusiin liiketoimintoihin, teknologioihin ja markkinoihin. Ympäristönsuojelu luo ympäristöhuoltoliiketoiminnan perustan ja mahdollisuudet. Keskeistä on kyky vastata asiakkaiden tarpeisiin kiristyvässä sääntely-ympäristössä.

Fortumin Venäjän liiketoiminnan kannalta keskeisiä tekijöitä ovat talouskasvu, ruplan kurssi, lämmöntuotannon sääntely sekä sähkön tukku- ja kapasiteettimarkkinoiden kehitys. Saadut takuuhintaiset kapasiteettimaksut uudelle (CSA) ja vanhalle (Competitive Capacity Selection, CCS) kapasiteetille ovat keskeinen kannattavuustekijä. Suurin osa Fortumin vuoden 2007 jälkeen rakennetusta kapasiteetista kuuluu CSA-järjestelmän piiriin. Jokaiselle takuuhinnan piirissä olevalle uudelle laitokselle maksetaan Venäjän valtion takaamaa takuuhintaa noin 10 vuoden ajan käyttöönotosta lähtien (uusiutuvalle energiantuotannolle noin 15 vuoden ajan). Saadut kapasiteettimaksut vaihtelevat voimalaitosten iän, sijainnin, tyyppin ja koon mukaan. Myös kausivaihtelut ja käytettävyys vaikuttavat kapasiteettimaksuihin. CSA-maksuihin vaikuttavat muun muassa painotettu pääoman keskimääräinen kustannus (WACC), kuluttajahintaindeksi (CPI) sekä yhtiöiden sähkön spot-markkinoilta saamat tuotot (tuottoja tarkastellaan kolmen ja kuuden vuoden kuluttua laitoksen käyttöönotosta). Lisäksi seitsemännestä vuodesta käyttöönoton jälkeen laitokset saavat korotettuja CSA-maksuja.

Lisätietoja Fortumin riskeistä on luettavissa yhtiön vuosikertomuksessa.

Näkymät

Suojaukset

Maaliskuun 2018 lopussa noin 65 % Generation-segmentin arvioidusta sähkön tukkumyynnistä Pohjoismaissa oli suojattu hintaan 27 euroa/MWh loppuvuodelle 2018 ja noin 45 % hintaan 26 euroa/MWh vuodelle 2019.

Raportoidut suojausasteet voivat vaihdella huomattavasti Fortumin sähköjohdannaismarkkinoilla tekemien toimenpiteiden mukaan. Suojaukset tehdään pääasiassa johdannaissojimuksilla, joista suurin osa on Nasdaq Commodities -termiinejä.

Käyttöomaisuusinvestoinnit ja myynnit

Tällä hetkellä Fortum arvioi investointien ilman yritysostoja olevan noin 600-700 miljoonaa euroa vuonna 2018. Arvio sisältää vuosittaiset kunnossapitoinvestoinnit. Kunnossapitoinvestointien arvioidaan olevan noin 300 miljoonaa euroa vuonna 2018 eli selkeästi alle poistojen tason.

Pohjoismaiset markkinat

Sähkön osuuden energian kokonaiskulutuksesta odotetaan kasvavan edelleen. Sähkökulutuksen odotetaan kasvavan Pohjoismaissa keskimäärin noin 0,5 % vuodessa. Tulevien vuosien kasvu riippuu pitkälti Euroopan ja etenkin Pohjoismaiden talouskasvusta.

Vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä öljyn hinta nousi ja hiilen hinta laski. Päästöoikeuksien (EUA) hinnat nousivat merkittävästi neljänneksen aikana. Sähkön hinta seuraavalle 12 kuukauden jaksolle nousi Pohjoismaissa heikentyneen hydrologisen tasapainon seurauksena mutta laski Saksassa.

Huhtikuun 2018 lopulla hiilen termiinihintaa (ICE Rotterdam) loppuvuodelle 2018 oli noin 84 Yhdysvaltain dollaria tonnilta ja CO₂-päästöoikeuksien markkinahinta vuodelle 2018 noin 14 euroa hiilidioksiditonna kohti. Pohjoismainen sähkön termiinihintaa Nasdaq Commodities -markkinapaikalla oli noin 33 euroa/MWh loppuvuodelle 2018 ja noin 31 euroa/MWh vuodelle 2019. Saksassa sähkön termiinihintaa oli noin 38 euroa/MWh loppuvuodelle 2018 ja noin 39 euroa/MWh vuodelle 2019. Pohjoismaiden vesivarannot olivat noin 10 TWh pitkän ajan keskiarvon alapuolella ja 9 TWh alemmat kuin vuosi sitten.

Generation

Generation-segmentin saavutettuun sähkönhintaan Pohjoismaissa vaikuttavat muun muassa suojausasteet, suojaushinnat, spot-hinnat, Fortumin joustavan tuotantorakenteen käytettävyys ja käyttö sekä valuuttakurssivaihtelut. Jos sähköntuotantolähteiden suhteellisten osuuksien muutoksista mahdollisesti johtuvia vaikutuksia ei oteta huomioon, 1 euron muutos megawattituntia kohti segmentin saavuttamassa sähkön tukkumyyntihinnassa Pohjoismaissa tarkoittaisi noin 45 miljoonan euron muutosta Fortumin vuotuisessa vertailukelpoisessa liikevoitossa. Segmentin saavuttama sähkön tukkumyyntihinta sisältää myös lisäarvon, joka saavutetaan vesivoima- ja ydinvoimatuotannon optimoinnilla sekä kaupankäynnin hyödykemarkkinoilla.

EU:ssa tehtävien stressitestien perusteella Ruotsin ydinvoimaviranomainen (Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM) on päättänyt uusista ruotsalaisia ydinreaktoreita koskevista säännöksistä. Operaattorien on tehtävä uudet turvallisuusinvestoinnit vuoteen 2020 mennessä.

Ydinjätemaksut tarkistetaan Ruotsissa kolmen vuoden välein. Maaliskuussa 2017 Ruotsin hallitus päätti uusista ydinjätemaksuista vuosille 2018-2020. Lokakuussa 2017 Ruotsin valtiopäivät päättivät muutoksista ydinjätemaksun laskentaperusteisiin sekä ydinjäterahaston investointilupiin. Ehdotuksen mukaan ydinjätemaksun laskentaperuste muuttui 40 käyttövuodesta 50 käyttövuodeksi. Lisäksi ydinjäterahasto voi nyt sijoittaa myös muihin instrumentteihin kuin valtion velkakirjoihin. Näiden muutosten myötä Fortumin vuosittaiset ydinjätemaksut nousevat noin 8 miljoonaa euroa.

Ruotsin hallitus teki 9.3.2018 vesivoiman tulevaisuutta koskevan lakiehdotuksen valtiopäivien energiatoimikunnan viimevuotisen työn perusteella. Lakiehdotuksen mukaan kaikki vesivoimatuotannon luvat tulisi uudistaa, mutta olemassa olevaa tuotantoa on kuitenkin suojeltava, jotta sillä olisi keskeinen rooli myös tulevaisuuden energijärjestelmässä. Ehdotuksessa otetaan huomioon myös vesistöjen luokittelu, joka tulisi tehdä vesivoimatuotantoa ja muuta infrastruktuuria suojellen. Lisäksi hallituksen ehdotuksessa todetaan, että toimialan tulisi perustaa yhteinen vesivoimarahasto, josta rahoitetaan suurin osa tarvittavista ympäristötoimista. Energiatoimikunta ehdotti rahaston suuruudeksi korkeintaan 10 miljardia kruunua, joka maksetaan 20 vuoden kuluessa. Suurimmat toimijat investoivat rahastoon vesivoimatuotannon markkinaosuutensa mukaisesti. Fortumin rahoitusosuuden odotetaan olevan 20-25 prosenttia.

Fortum ilmoitti 3.7.2017 saaneensa Tukholman hallinto-oikeuden päätöksen Fortum Sverige AB:n vesivoiman kiinteistöveron oikaisuhakemuksesta vuosilta 2009-2014. Oikeuden päätös oli Fortumille myönteinen. Kiistanalainen kiinteistövero viidelle vuodelle oli yhteensä 520 miljoonaa Ruotsin kruunua (53 miljoonaa euroa). Fortum ei kirjaa verotuloa, ennen kuin päätös on lainvoimainen. Verotulo on veronalaista tuloa. Vesivoimalaitosten kiinteistövero on ollut noin 12 kertaa suurempi kilowattituntia kohti kuin muiden energiantuotantomuotojen. Tämä on johtunut eri kiinteistöveroprosenteista ja erilaisista arvostusperusteista. Veroviranomainen on valittanut päätöksestä hallinto-oikeuteen.

Syyskuussa 2016 Ruotsin hallitus esitteli tulevien vuosien budjettiehdotuksensa. Budjetin mukaan ydinvoiman kapasiteettivero pienennetään 1 500 kruunuun/MW kuukaudessa 1.7.2017 alkaen ja poistetaan kokonaan 1.1.2018. Vuonna 2017 ydinvoiman kapasiteettivero Ruotsissa oli 44 miljoonaa euroa. Vuonna 2018 kapasiteettiveroa ei enää peritä. Budjetin mukaan vesivoiman kiinteistövero laskee vuodesta 2017 alkaen neljässä vaiheessa 2,8 prosentista 0,5 prosenttiin. Veroa lasketaan seuraavasti: 2,2 prosenttiin vuoden 2017 tammikuussa; 1,6 prosenttiin vuoden 2018 tammikuussa; 1,0 prosenttiin vuoden 2019 tammikuussa; ja 0,5 prosenttiin vuoden 2020 tammikuussa. Vuonna 2017 vero pieneni Fortumin osalta 20 miljoonalla eurolla 95 miljoonaan euroon. Lisäksi sähkön hinnoista riippuvaa vesivoiman kiinteistöveron verotusarvoa tarkistetaan kuuden vuoden välein vuodesta 2019 alkaen. Tämänhetkisillä alhaisilla sähkön hinnoilla arvioituna verotusarvo olisi vuonna 2019 selvästi nykyistä pienempi.

Ruotsalainen OKG AB päätti vuonna 2015 lopettaa sähköntuotannon Oskarshamnin ydinvoimalayksiköissä 1 ja 2. Ydinvoimalayksikkö 1:n tuotanto lopetettiin noin kaksi viikkoa suunniteltua aiemmin 17.6.2017, ja Oskarshamn 2 -yksikkö on ollut suljettuna kesäkuusta 2013 alkaen. Sulkemisprosessin arvioidaan kestävän useita vuosia.

City Solutions

City Solutions -divisioonan vakaa kasvu, rahavirta ja tulos syntyvät yritysostojen ja uusien laitoinvestointien kautta. Polttoainekulut, laitosten käyttöaste, joustavuus, tehokkuus ja jätteen vastaanottomaksut ovat kannattavuuden avaintekijöitä. Myös sähkön kysynnän ja tarjonnan tasapaino, sähkön hinta sekä sääolosuhteet vaikuttavat kannattavuuteen.

Fortum Oslo Varmen liiketoimintojen kehittämisen arvioidaan edellyttävän toiminnan integrointiin liittyviä kertaluonteisia kuluja sekä lisäinvestointeja tulevina vuosina. Kustannushyötyjä odotetaan syntyvän asteittain vuodesta 2019 alkaen, ja 5-10 miljoonan euron vuosittainen täysimääräinen hyöty saavutettaneen vuoden 2020 loppuun mennessä.

Consumer Solutions

Fortumin hallitus hyväksyi joulukuussa 2017 Consumer Solutions -divisioonan uuden liiketoimintastrategian elokuussa 2017 tehdyn Hafslund Markets -yritysoston jälkeen. Strategisena tavoitteena on muodostaa johtava pohjoismainen asiakaskeskeinen kuluttajaliiketoiminta, jolla on useita tuotemerkkejä.

Pohjoismaisen kilpailun odotetaan pysyvän kireänä, mikä luo edelleen paineita myyntikatteisiin ja lisää asiakasvaihtuvuutta. Consumer Solutions vastaa haasteelliseen markkinatilanteeseen ja vahvistaa kilpailukykyään jatkamalla panostusta uusien digitaalisten palvelujen kehittämiseen kuluttajille.

Hafslundin ja Fortumin kuluttajaliiketoiminnat täydentävät hyvin toisiaan, ja niiden yhdistämisellä voidaan saavuttaa sekä tuottoihin että kuluihin liittyviä synergiaetuja. Lyhyellä aikavälillä ensisijaisena tavoitteena on saavuttaa tuottoja lisäävää myyntiä hyödyntämällä molempien yhtiöiden parhaita käytäntöjä ja tarjoamalla lisätuotteita ja palveluita koko asiakaskunnalle. Kustannushyötyjä saadaan vuodesta 2019 alkaen, kun Hafslundin integraatio on saatu päätökseen. Kustannushyötyjen odotetaan kasvavan asteittain tulevina vuosina, ja tavoitellut noin 10 miljoonan euron vuosittaiset hyödyt saavutettaneen vuoden 2020 loppuun mennessä.

Russia

Russia-segmentin CSA-sopimukseen perustuvat kapasiteettimaksut ovat keskeinen yhtiön tuloskasvuun vaikuttava tekijä, sillä ne ovat huomattavasti korkeampia kuin CCS-huutokaupoista saatavat kapasiteettimaksut. Tällä hetkellä Fortumin CSA-kapasiteetti on 2 368 MW. Helmikuussa 2018 sähkön tukkukaupan viranomaisen julkaisti painotetun pääoman keskimääräisen kustannuksen (WACC) ja kuluttajahintaindeksin (CPI) vuodelle 2017. Näitä tietoja käytettiin CSA-maksujen määrittämiseen vuodelle 2018. Kapasiteettimaksuja laskettiin vastaamaan Venäjän pitkän aikavälin valtion obligaatioiden alemmaa korkoa. Viranomaisen tarkasteli myös energiamarkkinoilta saatuja tuottoja ja kapasiteettimaksuja nostettiin pienempien tuottojen vuoksi.

Fortumin muu kapasiteetti Venäjällä on 2 483 MW, ja sillä on oikeus osallistua CCS-huutokauppaan. Pitkän aikavälin CCS-huutokaupat vuosille 2017-2019 pidettiin vuoden 2015 lopussa. Huutokauppa vuodelle 2020 pidettiin syyskuussa 2016, ja huutokauppa vuodelle 2021 pidettiin syyskuussa 2017. Kaikki Fortumin huutokaupassa tarjoamat voimalaitokset tulivat valituiksi. Fortum sai myös forced mode -statuksen osalle kapasiteettia, eli yhtiö saa korkeamman maksun joillekin Argayash-voimalaitoksen yksiköille. Fortum sai forced mode -statuksen 195 megawatille vuosiksi 2017-2019; 175 megawatille vuodeksi 2020; ja 105 megawatille vuodeksi 2021.

Fortumin Uljanovskin tuulipuisto lisättiin kapasiteettirekisteriin tammikuussa 2018. Teholtaan 35 MW:n puisto on Venäjän ensimmäinen teollisen mittaluokan tuulipuisto. Sen tuotantokapasiteetille maksetaan noin 15 vuoden ajan takuuhintaa, joka nykyisin vastaa noin 180 euroa/MWh.

Joulukuussa 2017 Fortum sopi kolmen aurinkovoimayhtiön ostamisesta Hevel Groupilta, Venäjän suurimmalta aurinkovoimayhtiöltä. Kaikki kolme voimalaitosta ovat toiminnassa ja saavat noin 15 vuoden ajan käyttöönotosta alkaen takuuhintaa, joka vastaa nykyisin noin 400 euroa/MWh. Laitokset otettiin käyttöön vuosina 2016 ja 2017.

Kesäkuussa 2017 Fortumin ja RUSNANOn puoliksi (50/50) omistama sijoitusrahasto voitti Venäjän valtion tuulivoimahuutokaupassa oikeuden rakentaa 1 000 MW takuuhintaista tuulivoimakapasiteettia Venäjälle. Takuuhinnan piiriin valittujen projektien tuulivoimalat on otettava käyttöön vuosina 2018-2022, ja takuuhinta vastaa nykyisin noin 105-125 euroa/MWh. Laitoksille maksetaan takuuhintaa noin 15 vuoden ajan.

Kaasun keskimääräinen hinta Venäjällä nousi noin 2 % vuonna 2017. Fortum arvioi kaasun keskimääräisen hinnan nousevan Venäjällä 3,6 % vuonna 2018.

Tuloverotus

Fortumin vuoden 2018 efektiiviseksi veroasteeksi arvioidaan 19-21 %, kun osakkuus- ja yhteisyritysten tulosta ja verovapaita myyntivoittoja ei oteta huomioon.

Maaliskuussa 2018 Ruotsin korkein hallinto-oikeus päätti olla myöntämättä Fortumille valituslupaa tilikausien 2009-2012 verotuksen korkovähennyksistä Ruotsissa. Siten hallinto-oikeuden kesäkuussa 2017 tekemä epäsuotuisa päätös jää voimaan. On vahvoja perusteita väittää, että edellä mainitut hallinto-oikeuden ja korkeimman hallinto-oikeuden päätökset ovat EU-lakien ja niiden mukaisten perusoikeuksien vastaisia. Fortum aikoo turvautua muutoksenhakukeinoihin, joita voidaan soveltaa EU-lakien rikkomuksiin (liite 19).

Tukholman hallinto-oikeus antoi 11.5.2017 päätöksensä Fortumin vuotta 2013 koskevasta Ruotsin jälkiverotuspäätöksestä. Oikeuden päätökset eivät olleet Fortumille suotuisia. Fortum on valittanut päätöksistä. Jos päätökset pysyvät valituksesta huolimatta voimassa, niiden vaikutus nettotulokseen on 27 miljoonaa euroa (273 miljoonaa Ruotsin kruunua). Fortum ei ole tehnyt asiaan liittyvää varausta, koska lainopillisten arvioiden, Euroopan komission näkemyksen sekä sitä tukevien lainopillisten lausuntojen perusteella tapauksesta tulisi antaa Fortumin kannalta suotuisa päätös (liite 19).

Osakkeet ja osakepääoma

Fortumin osake Nasdaq Helsingissä

Tammi-maaliskuu 2018	Osakevaihto kpl	Arvo yhteensä euroa	Korkein euroa	Alin euroa	Keskihinta* euroa	Viimeisin euroa
FORTUM	176 739 648	3 138 935 311	18,88	16,43	17,76	17,45

* Kaupankäyntimäärillä painotettu.

	31.3.2018	31.3.2017
Markkina-arvo, milj. euroa	15 502	13 174
Osakkeenomistajia, kpl	129 097	134 646
Suomen valtion omistusosuus, %	50,8	50,8
Hallintarekisteröityjen ja ulkomaisten omistajien osuus, %	30,0	27,6
Kotitalouksien omistusosuus, %	10,3	11,5
Rahoitus- ja vakuutuslaitosten omistusosuus, %	1,4	1,8
Muiden kotimaisten sijoittajien osuus, %	7,5	8,3

Helsingin pörssin lisäksi Fortumin osakkeita vaihdettiin useilla vaihtoehtoisilla markkinapaikoilla, kuten Boat-, Cboe- ja Turquoise-markkinoilla sekä OTC-markkinoilla. Vuonna 2017 noin 61 % osakkeiden kokonaisvaihdosta käytiin muilla markkinapaikoilla kuin Nasdaq Helsingissä.

31.3.2018 Fortum Oyj:n osakepääoma oli 3 046 185 953 euroa ja rekisteröityjen osakkeiden kokonaismäärä 888 367 045 kappaletta. Fortum omisti 72 580 omaa osakettaan.

Yhtiökokous päätti 28.3.2018 valtuuttaa hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta ja luovuttamisesta. Hankittavien tai luovutettavien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 20 000 000 osaketta eli noin 2,25 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Valtuutus on voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka, kuitenkin enintään 18 kuukautta. Valtuutusta ei ollut käytetty 26.4.2018 mennessä.

Konsernin henkilöstö

Fortumin toiminta on keskittynyt pääasiassa Pohjoismaihin, Venäjälle, Puolaan ja Baltiaan. Maaliskuun 2018 lopussa Fortumin henkilöstömäärä oli 8 731 (8 785 vuoden 2017 lopussa).

Maaliskuun 2018 lopussa Generation-segmentissä oli 1 038 työntekijää (1 035 vuoden 2017 lopussa), City Solutions -segmentissä oli 1 906 työntekijää (1 907 vuoden 2017 lopussa), Consumer Solutions -segmentissä oli 1 510 työntekijää (1 543 vuoden 2017 lopussa), Russia-segmentissä oli 3 401 työntekijää (3 495 vuoden 2017 lopussa) ja Muut-segmentissä oli 876 työntekijää (805 vuoden 2017 lopussa).

Tutkimus ja kehitys

Kestävä kehitys on olennainen osa Fortumin strategiaa. Nykyisten liiketoimintojensa rinnalla yhtiö tutkii ja kehittää uusiutuvaan energiaan liittyviä uusia kasvuratkaisuja.

Fortumin tavoitteena on olla energiateknologian ja sovelluskehityksen edelläkävijä. Fortum kiihdyttää innovaatiotoimintaa ja uusien ratkaisujen kaupallistamista vahvistamalla omaa kehitystyötään ja digitalisaation hyödyntämistä sekä solmimalla kumppanuuksia maailman johtavien toimittajien ja tutkimuslaitosten sekä nousevien teknologia- ja palveluyritysten kanssa. Fortum investoi suoraan ja välillisesti lupaavia uusia innovaatioita kehittäviin kasvuyrityksiin. Yhtiö keskittyy teknologioihin, jotka tarjoavat älykkäitä ratkaisuja tulevaisuuden hajautetun energijärjestelmän tarpeisiin ja joissa on potentiaalia muuttaa nykyistä energijärjestelmää ratkaisevasti sekä vauhdittaa siirtymää kiertotalouteen. Fortum investoi myös teknologioihin, jotka tukevat nykyisen tuotannon ja järjestelmien parempaa hyödyntämistä ja jotka voivat luoda uusia markkinoita ja tuotteita Fortumille. Fortum pyrkii jatkuvasti kehittämään puhtaan energian ratkaisuja sekä ratkaisuja, jotka parantavat resurssi- ja systeemitehokkuutta.

Fortum raportoi tutkimus- ja kehityksenot vuositasolla. Vuonna 2017 Fortumin tutkimus- ja kehityksenot olivat 53 (52) miljoonaa euroa eli 1,2 % (1,4 %) liikevaihdosta.

Kestävä kehitys

Fortum pyrkii ottamaan liiketoiminnassaan huomioon tasapainoisesti taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun ja on määritellyt kestävän kehityksen painopistealueensa seuraavasti:

Taloudellinen vastuu	Sosiaalinen vastuu	Ympäristövastuu
Taloudelliset hyödyt sidosryhmille	Laitos- ja työturvallisuus	Energia- ja resurssitehokkuus
Pitkän aikavälin arvo ja kasvu	Varma energiantuotanto asiakkaille	Ympäristövaikutusten vähentäminen
Kestävä toimitusketju	Henkilöstön hyvinvointi	Ilmastomyönteinen energiantuotanto ja järjestelmät
Asiakastyytyväisyys	Liiketoiminnan eettisyys ja määräystenmukaisuus	Kaupunkien kestävät ratkaisut

Konsernitason kestävän kehityksen tavoitteet liittyvät tärkeimpiin painopistealueisiin ja painottavat Fortumin yhteiskunnallista roolia. Ympäristö- ja turvallisuustulosten lisäksi ne mittaavat yhtiön mainetta, asiakastyytyvyyttä, henkilöstön hyvinvointia sekä sähkön- ja lämmöntuotannon varmuutta. Tavoitteet asetetaan vuosittain, ja ne perustuvat toiminnan jatkuvaan parantamiseen. Vuonna 2018 turvallisuuden seurattavat tavoitteet ovat vakavien työtaturmien määrä sekä yhdistetty oman henkilöstön ja urakoitsijoiden poissaoloon johtaneiden työtaturmien taajuus (LWIF). Uusi mittari vuonna 2018 on GAP-indeksi, joka mittaa, kuinka hyvin konsernin EHS-vähimmäisvaatimukset toteutuvat voimalatasolla.

Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamista seurataan kuukausi-, neljännesvuosi- ja vuosiraportoinnin avulla. Fortum julkaisee vuosittain Kestävän kehityksen raportin, jossa on lisätietoja yhtiön kestävän kehityksen toiminnasta.

Konsernin kestävän kehityksen konsernitavoitteet ja tulokset 2018*

	Tavoite	I/18	2017	Viiden vuoden keskiarvo
Ympäristövastuu				
Energian kokonaistuotannon CO ₂ -ominaispäästö (sähkö ja lämpö), viiden vuoden keskiarvo, g/kWh	< 200	179	188	186
Merkittävät EHS-poikkeamat, kpl	≤ 20	10	20	-
Sosiaalinen vastuu				
CHP-laitosten energiakäytettävyys, %	> 95,0	96,8	96,1	-
Poissaoloon johtaneiden työtaturmien taajuus (LWIF), oma henkilöstö ja urakoitsijat	≤ 2,1	1,4	2,4	-
Vakavat työtaturmat, kpl	0	0	1	-
Työtaturmien, vakavien EHS-poikkeamien ja läheltä piti -tapausten tutkinnan laatu	Taso 3,0	Taso 3,0	Taso 0,75	-
Sairauspoissaolot, %	≤ 2,2	3,1**	2,2***	-

* Mainindeksiä, asiakastytyväisyyttä, energiatehokkuutta ja GAP-indeksiä koskevia konsernitavoitteita seurataan vuositasona.

** Sairauspoissaolot tammi-helmikuussa 2018.

*** Ei siällä: DUON ja Hafslund.

Fortum on listattuna Nasdaq Helsingissä, ja yhtiö on mukana STOXX Global ESG Leaders-, OMX GES Sustainability Finland-, ECPI®- ja Euronext Vigeo Eurozone 120 -indekseissä. Lisäksi Fortum sai CDP:n (aiemmin Carbon Disclosure Project) vuosittaisessa arvioinnissa luokituksen A- vuonna 2017. Fortum on myös saanut Prime Status -luokituksen (B-) saksalaiselta oekom research AG:ltä.

Fortumin kestävän kehityksen raportointi kattaa kaikki Fortumin määräysvallassa olevat toiminnot, mukaan lukien tytäryritykset kaikissa toimintamaissa.

Taloudellinen vastuu

Fortumin tavoitteena on erinomainen taloudellinen menestys strategisesti valituilla keskeisillä alueilla vahvan osaamisen ja vastuullisten toimintatapojen avulla. Fortum mittaa taloudellista menestystään sijoitetun pääoman tuotolla (tavoite: vähintään 10 %) ja pääomarakenteella (tavoite: vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate eli EBITDA noin 2,5).

Fortum edellyttää liiketoimintakumppaneidensa toimivan vastuullisesti ja noudattavan Fortumin Toimintaohjetta (Code of Conduct) sekä Fortumin Toimintaohjetta palvelun- ja tavarantoimittajille (Supplier Code of Conduct). Fortum arvioi liiketoimintakumppaneidensa toiminnan tasoa toimittajien kvaifioinnin ja toimittaja-auditointien avulla. Tammi-maaliskuussa 2018 Fortum auditoi kaksi toimittajaa Suomessa ja Intiassa. Lisäksi kolmas osapuoli arvioi yhden Fortumin kivihillen toimittajista Venäjällä Bettercoal in toimintaohjeen vaatimuksia vasten.

Ympäristövastuu

Fortumin konsernitason ympäristötavoitteet liittyvät hiilidioksidipäästöihin, energiatehokkuuteen ja merkittävien ympäristö-, työterveys- ja turvallisuuspoikkeamien (EHS-poikkeamat) hallintaan. Tuotantotoiminnot noudattavat ISO 14001 -ympäristöjärjestelmästandardia, ja vuoden 2018 alussa 99,8 % (99,9 % vuoden 2017 alussa) Fortumin sähkön- ja lämmöntuotannosta maailmanlaajuisesti oli ISO 14001 -sertifioitu.

Fortumin tavoitteena on edistää resurssitehokkuutta ja siirtymistä kohti kattavampaa kiertotaloutta.

Fortumin energiantuotanto perustuu pääasiassa hiilidioksidipäästöttömään vesi- ja ydinvoimaan sekä energiatehokkaaseen sähkön ja lämmön yhteistuotantoon. Fortumin strategian mukaisena tavoitteena on kasvaa aurinko- ja tuulivoimassa gigawattikokoluokkaan. Fortum olettaa huolen ilmastomuutoksesta

kasvattavan vähäpäästöisten ja energiatehokkaiden tuotteiden ja ratkaisujen kysyntää. Fortumin tavoitteena on hillitä ilmastonmuutosta investoimalla hiilidioksidipäästöttömään energiantuotantoon ja parantamalla energia- ja resurssitehokkuutta.

Tammi-maaliskuussa 2018 Fortumin suorat hiilidioksidipäästöt olivat 6,4 (5,6) miljoonaa tonnia. Kokonaispäästöistä 1,1 (0,9) miljoonaa tonnia oli EU:n päästökauppajärjestelmän (ETS) piirissä. Arvio Fortumille vuodelle 2018 myönnettävistä ilmaisista päästöoikeuksista on 0,9 (1,0) miljoonaa tonnia.

Fortumin kokonaishiilidioksidipäästöt (miljoonaa tonnia)	I/18	I/17	2017	Edelliset 12 kk
Kokonaispäästöt	6,4	5,6	18,4*	19,2
Päästökauppajärjestelmän alaiset päästöt	1,1	0,9	2,4*	2,6
Myönnetyt päästöoikeudet	-	-	1,0	-
Päästöt Venäjällä	5,1	4,6	15,4	16,0

* Vuoden 2017 tilinpäätöstiedotteessa, taloudellisissa tiedoissa ja vastuullisuusraportissa julkaistu luku on tarkentunut.

Fortumin energian kokonaistuotannon hiilidioksidin ominaispäästöt tammi–maaliskuussa 2018 olivat 179 (184) g/kWh. Energian kokonaistuotannon hiilidioksidin ominaispäästöjen viiden vuoden keskiarvo oli 186 (188) g/kWh, mikä on parempi kuin Fortumin konsernitavoite 200 g/kWh.

Fortumin tavoitteena on enintään 20 merkittävää EHS-poikkeamaa vuodessa. Merkittäviä EHS-poikkeamia seurataan, raportoidaan ja tutkitaan ja tarvittavat korjaavat toimenpiteet toteutetaan. Tammi-maaliskuussa 2018 Fortumin toiminnoissa tapahtui 10 (4) merkittävää EHS-poikkeamaa (EHS = ympäristö, työterveys ja turvallisuus). Niihin sisältyi seitsemän tulipaloa, kaksi ympäristölupapoikkeamaa ja yksi vuoto. EHS-poikkeamilla ei ollut merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Sosiaalinen vastuu

Fortumin sosiaalisen vastuun tavoitteet liittyvät sähkön ja lämmön toimitusvarmuuteen asiakkaille, laitos- ja työturvallisuuteen sekä henkilöstön hyvinvointiin.

Fortumille hyvä turvallisuus on liiketoiminnan perusta sekä tehokkaan ja häiriöttömän toiminnan ehdoton edellytys. Fortumin tavoitteena on olla turvallinen työpaikka sekä omille työntekijöille että yritykselle töitä tekeville urakoitsijoille ja palveluntarjoajille. Sertifioitu OHSAS 18001 -turvallisuusjohtamisjärjestelmä kattoi 98,4 % Fortumin sähkön- ja lämmöntuotannosta maailmanlaajuisesti vuoden 2018 alussa (99,9 % vuoden 2017 alussa).

Oman henkilöstön ja urakoitsijoiden poissaoloon johtaneiden työtapaturmien taajuus (LWIF) tammi-maaliskuussa 2018 oli 1,4 (2,3) eli tavoitetasoa ($\leq 2,1$) parempi. Yhtiön toiminnoissa ei sattunut vakavia työtapaturmia tammi-maaliskuussa 2018. Konsernin tavoitteena on nolla vakavaa työtapaturmaa vuonna 2018.

Työtapaturmien, vakavien EHS-poikkeamien ja läheltä piti -tapausten tutkinnan laatu tammi-maaliskuussa 2018 oli tavoitetasolla eli tasolla 3. Vuonna 2018 Fortum ottaa käyttöön uusia työkaluja urakoitsijoiden turvallisuustulosten seurantaan osana toimittajien kelpoisuuden arviointia sekä arvioi urakoitsijoiden turvallisuuskäytäntöjä entistä järjestelmällisemmin työn aikana.

Sairauspoissaoloprosentti oli 3,1 (2,7) tammi-helmikuussa 2018 eli ei yltänyt tavoitetasolle ($\leq 2,2$).

Yhteiskunnan toiminta edellyttää häiriötöntä ja luotettavaa energiansaantia. Yhtiön CHP-laitosten energiakäytettävyys tammi-maaliskuussa 2018 oli keskimäärin 96,8 % (98,8 %), joka ylitti 95 % tavoitetason.

Yhtiökokous 2018

Fortum Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 28.3.2018 Helsingissä. Yhtiökokous vahvisti tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2017 sekä päätti myöntää vastuuvapauden vuodelta 2017 kaikille hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle.

Yhtiökokous päätti, että 31.12.2017 päättyneeltä tilikaudelta maksetaan osinkoa 1,10 euroa osakkeelta. Osingon täsmäytyspäivä oli 3.4.2018, ja osingon maksupäivä oli 10.4.2018.

Yhtiökokous päätti hallituksen jäsenten palkkioista seuraavasti: puheenjohtajalle 75 000 euroa vuodessa, varapuheenjohtajalle 57 000 euroa vuodessa, kullekin jäsenelle 40 000 euroa vuodessa sekä tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtajana toimivalle hallituksen jäsenelle 57 000 euroa vuodessa siinä tapauksessa, että hän ei samalla toimi hallituksen puheenjohtajana tai varapuheenjohtajana. Lisäksi maksetaan kokouspalkkiota sekä hallituksen että valiokuntien kokouksista 600 euroa kokoukselta. Kokouspalkkio maksetaan kaksinkertaisena Suomen ulkopuolella Euroopassa asuville hallituksen jäsenille ja kolminkertaisena Euroopan ulkopuolella asuville jäsenille. Suomessa asuville hallituksen jäsenille kokouspalkkio sekä hallituksen että valiokuntien kokouksista maksetaan Suomen ulkopuolella pidettävistä kokouksista kaksinkertaisena ja Euroopan ulkopuolella pidettävistä kokouksista kolminkertaisena. Puhelinkokouksista maksetaan kaikille hallituksen ja valiokuntien jäsenille yksinkertainen palkkio. Ilman erillistä kokousta tehdyistä päätöksistä ei makseta palkkiota.

Yhtiökokous vahvisti hallituksen jäsenmääräksi kahdeksan. Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin Matti Lievonen ja uudeksi jäseneksi ja varapuheenjohtajaksi Klaus-Dieter Maubach. Hallituksen jäseniksi valittiin uudelleen Heinz-Werner Binzel, Eva Hamilton, Kim Ignatius, Anja McAlister ja Veli-Matti Reinikkala. Uutena jäsenenä hallitukseen valittiin Essimari Kairisto.

Yhtiön tilintarkastajaksi valittiin Deloitte Oy, joka on ilmoittanut päävastuulliseksi tilintarkastajakseen KHT Reeta Virolaisen. Tilintarkastajan palkkio maksetaan yhtiön hyväksymän laskun perusteella.

Yhtiökokous valtuutti hallituksen päättämään yhtiön omien osakkeiden hankkimisesta ja luovuttamisesta. Hankittavien tai luovutettavien osakkeiden lukumäärä voi olla yhteensä enintään 20 000 000 osaketta eli noin 2,25 prosenttia yhtiön kaikista osakkeista. Lisäksi päätettiin, että omia osakkeita voidaan hankkia käytettäväksi hankintojen, investointien tai muiden liiketoimintajärjestelyiden yhteydessä tai säilytettäväksi tai mitätöitäviksi. Omia osakkeita ei voida hankkia käytettäväksi yhtiön kannustin- ja palkitsemisjärjestelmissä. Valtuutus kumosi vuoden 2017 varsinaisen yhtiökokouksen myöntämän valtuutuksen ja on voimassa seuraavaan varsinaiseen yhtiökokoukseen saakka, kuitenkin enintään 18 kuukautta.

Yhtiöjärjestyksen 6 §:n, 11 §:n ja 12 §:n muuttaminen

Yhtiökokous päätti, että voimassa olevaan yhtiöjärjestykseen tehdään seuraavat muutokset:

6 §:n ensimmäistä lausetta muutetaan siten, että hallituksen jäsenten enimmäislukumääräksi asetetaan 10 jäsentä nykyisten 8 jäsenen sijasta seuraavasti: ”Hallitukseen kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä lisäksi vähintään kolme (3) ja enintään kahdeksan (8) varsinaista jäsentä, jotka valitaan yhtiökokouksessa.” Muilta osin 6 § säilyy muuttumattomana.

11 §:n ensimmäisestä lauseesta poistetaan 1.1.2015 voimaan tulleen uuden tilintarkastuslain (1141/2015) johdosta viittaus Keskuskauppakamarin hyväksyntään, ja se korvataan viittauksella tilintarkastuslaissa tarkoitettuun tilintarkastusyhteisöön seuraavasti: ”Yhtiössä on yksi varsinainen tilintarkastaja, jonka tulee olla tilintarkastuslaissa tarkoitettu tilintarkastusyhteisö.” Muilta osin 11 § säilyy muuttumattomana.

12 §:n viimeisessä lauseessa korvataan viittaus osakeyhtiölain 4 luvun 2 §:n 2 momenttiin 21.6.2017 voimaan tulleen osakeyhtiölain muutoksen johdosta viittauksella osakeyhtiölain 5 luvun 6 a §:ään

seuraavasti: ”Yhtiökokouskutsu on kuitenkin toimitettava vähintään yhdeksän päivää ennen osakeyhtiölain 5 luvun 6 a §:ssä tarkoitettua yhtiökokouksen täsmäytyspäivää.” Muilta osin 12 § säilyy muuttumattomana.

Yhtiökokous päätti osakeyhtiölain 3 luvun 14 a §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla, että oikeudet kaikkiin sellaisiin yhteistilillä olleisiin osakkeisiin ja niihin perustuviin oikeuksiin, joiden kirjaamista arvo-osuusjärjestelmään ei ollut vaadittu arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annetun lain 6 luvun 3 §:n mukaisesti ennen yhtiökokouksen päätöstä, on menetetty. Länsivoima Oyj:n (entinen Lounais-Suomen Sähkö Oy) sulautuessa Fortum Oyj:hin vuonna 2000 Fortum suoritti sulautumisvastikkeena annetut Fortum Oyj:n osakkeet niille Länsivoima Oyj:n osakkeenomistajille, jotka eivät olleet esittäneet osakekirjojaan ja vaatineet oikeuksiensa kirjaamista arvo-osuusjärjestelmään, näiden osakkeenomistajien lukuun perustetulle yhteiselle arvo-osuustilille (yhteistili). Osakkeiden lisäksi menetetään osakkeisiin liittyvät oikeudet, kuten nostamattomat osingot. Menettyihin osakkeisiin sovelletaan yhtiön hallussa olevia omia osakkeita koskevia säännöksiä.

Yhtiökokouksen jälkeen pitämässään kokouksessa Fortumin hallitus valitsi keskuudestaan nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan puheenjohtajaksi Matti Lievosen sekä jäseniksi Eva Hamiltonin, Klaus-Dieter Maubachin ja Anja McAlisterin.

Lisäksi hallitus valitsi tarkastus- ja riskivaliokunnan puheenjohtajaksi Kim Ignatiuksen sekä jäseniksi Heinz-Werner Binzelin, Essimari Kairiston ja Veli-Matti Reinikkalan.

Osingonmaksu

Vuoden 2018 yhtiökokous päätti, että 31.12.2017 päättyneeltä tilikaudelta maksetaan osinkoa 1,10 euroa osakkeelta. Osingon täsmäytyspäivä oli 3.4.2018, ja osingon maksupäivä oli 10.4.2018.

Espoo, 25.4.2018

Fortum Oyj
Hallitus

Lisätietoja:

Pekka Lundmark, toimitusjohtaja, puh. 010 452 4112

Markus Rauramo, talousjohtaja, puh. 010 452 1909

Sijoittajasuhteet ja talousviestintä: Ingela Ulfves, puh. 040 515 1531, Måns Holmberg, puh. 044 518 1518, Rauno Tiihonen, puh. 010 453 6150, Pirjo Lifländer, puh. 040 643 3317, ja investors@fortum.com

Media Mari Kalmari, Corporate Press Officer, puh. 040 520 1709

Tämä lyhennetty osavuositiedote on laadittu EU:ssa hyväksytyin IAS 34 Osavuositiedot -standardin mukaisesti. Osavuositiedotuksen taloustiedot ovat tilintarkastamattomia.

Tapahtumakalenteri 2018

Vuonna 2018 Fortum julkaisee:

- Tammi-kesäkuun puolivuositarkastuksen 19.7.2018 noin klo 9.00
- Tammi-syyskuun osavuositarkastuksen 24.10.2018 noin klo 9.00

Fortumin pääomamarkkinapäivä 2018 järjestetään 13.11.2018 Fortumin pääkonttorilla Espoossa.

Jakelu:

Nasdaq Helsinki
Keskeiset tiedotusvälineet
www.fortum.fi

Osavuositarkastukseen liittyvää lisätietoa (mukaan lukien vuosineljänneksitaulukot) on Fortumin verkkosivuilla osoitteessa www.fortum.fi/sijoittajat.

Lyhennetty konsernin tuloslaskelma

milj. euroa	Liite	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Liikevaihto	4	1 585	1 232	4 520	4 873
Muut tuotot		24	8	55	71
Materiaalit ja palvelut		-825	-604	-2 301	-2 522
Henkilöstökulut		-113	-93	-423	-443
Poistot	4,9,10	-133	-110	-464	-487
Muut kulut		-133	-120	-576	-589
Vertailukelpoinen liikevoitto	4	405	313	811	903
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		77	76	347	348
Liikevoitto	4	482	389	1 158	1 251
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	4, 11	47	59	148	136
Korkokulut		-41	-37	-164	-168
Korkotuotot		8	7	32	33
Johdannaisten käyvän arvon muutokset		0	1	-12	-13
Muut rahoituserät - netto		-2	-7	-50	-45
Rahoituskulut - netto		-36	-36	-195	-195
Voitto ennen tuloveroja		493	412	1 111	1 192
Tuloverot	7	-94	-72	-229	-251
Kauden voitto		400	340	882	942
Jakautuminen:					
Emoyhtiön omistajille		384	335	866	915
Määräysvallattomille omistajille		16	5	16	27
		400	340	882	942
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta konsernin voitosta laskettu osakekohtainen tulos (euroa per osake)					
Laimentamaton		0,43	0,38	0,98	1,03

Laimennetut osakekohtaiset tulokset ovat samat kuin normaalit osakekohtaiset tulokset yllä, koska Fortumilla ei tällä hetkellä ole ulkona olevia laimentavia instrumentteja.

milj. euroa	Liite	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Vertailukelpoinen liikevoitto		405	313	811	903
Arvon alentumiset	4	0	0	6	6
Myyntivoitot ja muut	4, 6	26	1	326	351
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset	4	54	74	14	-6
Ydinjätehuolto-rahastoon liittyvä oikaisu	4, 14	-4	2	1	-5
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		77	76	347	348
Liikevoitto		482	389	1 158	1 251

Lyhennetty konsernin laaja tuloslaskelma

milj. euroa	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Kauden voitto	400	340	882	942
Muut laajan tuloksen erät				
Erät, jotka siirretään tai saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteisiksi:				
Kassavirran suojaukset				
Käyvän arvon muutokset	-186	67	22	-231
Siirrot tuloslaskelmaan	19	37	76	58
Siirrot vaihto-omaisuuteen/aineellisiin hyödykkeisiin	0	-6	-4	2
Laskennalliset verot	34	-20	-19	35
Nettosijoitusten suojaus				0
Käyvän arvon muutokset	49	-11	23	83
Laskennalliset verot	-10	2	-5	-17
Muuntoerot	-250	195	-372	-817
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten muista laajan tuloksen eristä	-2	4	-10	-16
Muut muutokset	-1	-1	-2	-2
	-346	267	-291	-904
Erät, joita ei myöhemmin tulla siirtämään tulosvaikutteisiksi:				
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot	0	0	-13	-13
Vakuutusmatemaattiset voitot/tappiot osakkuus- ja yhteisyrityksissä	0	-2	6	8
	0	-2	-7	-5
Muut laajan tuloksen erät, laskennallisten verojen jälkeen	-346	265	-298	-909
Laaja tulos yhteensä	54	606	584	32
Laajan tuloksen jakautuminen				
Emoyhtiön omistajille	38	598	571	11
Määräysvallattomille omistajille	16	8	13	21
	54	606	584	32

Lyhennetty konsernin tase

milj. euroa	Liite	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017
VARAT				
Pitkäaikaiset varat				
Aineettomat hyödykkeet	9	1 094	507	1 064
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	10	10 245	10 207	10 510
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	4, 11	2 074	2 201	1 900
Osuus valtion ydinjätehuoltorahastosta	14	838	837	858
Muut pitkäaikaiset sijoitukset		109	114	140
Laskennalliset verosaamiset		61	48	73
Johdannaisinstrumentit	5	247	371	281
Pitkäaikaiset korolliset saamiset	12	833	977	1 010
Pitkäaikaiset varat yhteensä		15 502	15 262	15 835
Lyhytaikaiset varat				
Vaihto-omaisuus		218	215	216
Johdannaisinstrumentit	5	275	166	240
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	12	458	216	395
Tuloverosaamiset		156	270	172
Myyntisaamiset ja muut saamiset		1 158	841	997
Talletukset ja arvopaperit (eräänntyminen yli kolme kuukautta)		84	2 484	715
Rahat ja pankkisaamiset		3 420	2 738	3 182
Likvidit varat	13	3 504	5 222	3 897
Lyhytaikaiset varat yhteensä		5 770	6 930	5 918
Varat yhteensä		21 272	22 192	21 753
OMA PÄÄOMA				
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma				
Osakepääoma		3 046	3 046	3 046
Ylikurssirahasto		73	73	73
Kertyneet voittovarot		9 039	10 897	9 875
Muut oman pääoman erät		-41	40	54
Yhteensä		12 117	14 057	13 048
Määräysvallattomat omistajat		255	91	239
Oma pääoma yhteensä		12 372	14 148	13 287
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Korollinen pitkäaikainen vieras pääoma	13	3 338	4 056	4 119
Johdannaisinstrumentit	5	188	176	214
Laskennalliset verovelat		791	671	819
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	14	838	837	858
Muut varaukset	15	90	126	100
Eläkevelvoitteet		102	77	102
Muu pitkäaikainen vieras pääoma		169	172	175
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä		5 515	6 114	6 388
Lyhytaikainen vieras pääoma				
Korollinen lyhytaikainen vieras pääoma	13	1 066	819	766
Johdannaisinstrumentit	5	309	312	200
Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma ¹⁾		2 009	799	1 112
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä		3 384	1 930	2 078
Vieras pääoma yhteensä		8 900	8 044	8 466
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä		21 272	22 192	21 753

1) Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma 31.3.2018 sisältää 977 miljoonan euron osingon, josta päätettiin yhtiökokouksessa 28.3.2018. Osinko maksettiin 10.4.2018. Vuoden 2016 osingonjaosta päätettiin yhtiökokouksessa 4.4.2017. Vuoden 2016 osinkoa ei siten ole kirjattu osinkovelaksi vertailukaudella.

Lyhennetty laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

milj. euroa	Osake- pääoma	Ylikurssi- rahasto	Kertyneet voittovarot		Muut oman pääoman erät			Emo- yhtiön omistajat	Määräys- vallat- tomat omistajat	Oma pääoma yhteensä
			Kertyneet voitto- varat	Muunto- erot	Kassavirta- suojaukset	Muut laajan tuloksen erät	Muut laajan tuloksen erät osakkuus- ja yhteis- yrityksissä			
Oma pääoma 31.12.2017	3 046	73	12 062	-2 187	-40	70	24	13 048	239	13 287
Laskentakäytännön muutosten vaikutus (IFRS 9 ja 15)			7					7		7
Oma pääoma 1.1.2018	3 046	73	12 069	-2 187	-40	70	24	13 055	239	13 295
Kauden tulos			384					384	16	400
Muuntoerot				-252	0	1	-1	-251	1	-250
Kauden muut laajan tuloksen erät			0		-132	39	-2	-95	-1	-96
Laaja tulos yhteensä			384		-132	41	-3	38	16	54
Osingonjako			-977					-977		-977
Muut			1					1		1
Oma pääoma 31.3.2018	3 046	73	11 477	-2 438	-172	110	21	12 117	255	12 372
Oma pääoma 31.12.2016	3 046	73	12 186	-1 817	-115	58	27	13 459	84	13 542
Kauden tulos			335					335	5	340
Muuntoerot				193				192	3	195
Kauden muut laajan tuloksen erät					78	-10	2	70		71
Laaja tulos yhteensä			335	193	78	-10	2	598	8	606
Oma pääoma 31.3.2017	3 046	73	12 521	-1 624	-37	48	29	14 057	91	14 148
Oma pääoma 31.12.2016	3 046	73	12 186	-1 817	-115	58	27	13 459	84	13 542
Kauden tulos			866					866	16	882
Muuntoerot				-369	1	1	-1	-369	-3	-372
Kauden muut laajan tuloksen erät			-9		74	11	-2	73	0	74
Laaja tulos yhteensä			857	-369	75	11	-3	571	13	584
Osingonjako			-977					-977	-2	-979
Muut			-4					-4	145	141
Oma pääoma 31.12.2017	3 046	73	12 062	-2 187	-40	70	24	13 048	239	13 287

Muuntoerot

Muuntoerot vaikuttivat emoyhtiön omistajille kuuluvaan osuuteen omasta pääomasta -251 miljoonaa euroa vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana (I/2017: 192) johtuen pääosin Ruotsin kruunun vaikutuksesta (I/2017: Venäjän rupla). Osa tästä translaatiopositioista on suojattu ja suojaustuloksen kurssivaikutus, 51 miljoonaa euroa (I/2017: -11), sisältyy muihin laajan tuloksen eriin.

Ulkomaisten tytäryritysten tilinpäätöstiedot muunnetaan euroiksi käyttäen tuloslaskelman osalta keskimurssia ja taseen osalta tilinpäätöspäivän kurssia. Kurssiero, joka syntyy muunnosta euroiksi, kirjataan omaan pääomaan. Katso lisätietoja käytetyistä kursseista liitetiedosta 2 Laadintaperiaatteet.

Kassavirtasuojaukset

Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus kassavirtasuojausten käyvän arvon muutoksista oli -132 miljoonaa euroa vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana (I/2017: 78), ja se liittyi lähinnä sähkön hinnan kassavirtasuojaamiseen, johon sovelletaan suojauslaskentaa. Kun sähkön hinta on alhaisempi/korkeampi kuin suojaushinta, vaikutus omaan pääomaan on positiivinen/negatiivinen.

Osingonjako

Vuoden 2017 osingonjaosta päätettiin yhtiökokouksessa 28.3.2018. Lisätietoja liitetiedossa 8 Osakekohtainen osinko.

Määräysvallattomat omistajat

Määräysvallattomien omistajien osuus omasta pääomasta kasvoi 155 miljoonalla eurolla vuoden 2017 aikana johtuen pääosin Fortum Oslo Varme AS:n hankinnasta. Fortum Oslo Varme AS käsitellään tytäryhtiönä, jossa määräysvallattomilla omistajilla on 50 %:n osuus. Katso myös liite 6 Yrityshankinnat ja -myynnit.

Lyhennetty konsernin rahavirtalaskelma

milj. euroa	Liite	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Liiketoiminnan rahavirta					
Kauden voitto		400	340	882	942
Oikaisuerät:					
Tuloverot	7	94	72	229	251
Rahoitustuotot ja -kulut		36	36	195	195
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	11	-47	-59	-148	-136
Poistot	9, 10	133	110	464	487
Liikevoitto ennen poistoja (Käyttökate)		615	499	1 623	1 739
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	4	-77	-76	-347	-348
Vertailukelpoinen käyttökate		538	423	1 275	1 390
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua		-3	3	-76	-82
Saadut korot		4	8	35	31
Maksetut korot		-90	-87	-187	-190
Saadut osingot		0	0	58	58
Toteutuneet kurssierot		42	-58	-83	17
Maksetut välittömät verot		-17	-18	-83	-82
Muut erät		-2	-1	-28	-29
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta		473	270	912	1 115
Käyttöpääoman muutos		-200	12	81	-131
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä		273	282	993	984
Investointien rahavirta					
Investoinnit käyttöomaisuuteen	9, 10	-133	-180	-657	-610
Hankitut osakkeet	6	-18	-26	-972	-964
Käyttöomaisuuden myynnit	9, 10	0	2	8	6
Myydyt osakkeet	6	0	0	741	741
Osakaslainat osakkuusyrityksille ja yhteisyrityksille	12	-1	10	43	32
Pantattujen rahavarojen muutos	12	-63	182	-3	-248
Muutos muissa korollisissa saamisissa	12	2	11	34	25
Investointien rahavirta yhteensä		-213	-1	-807	-1 019
Rahavirta ennen rahoitusta		60	280	187	-33
Rahoituksen rahavirta					
Pitkäaikaisten lainojen nostot	13	31	34	35	32
Pitkäaikaisten lainojen lyhennykset	13	-456	-292	-543	-707
Lyhytaikaisten lainojen muutos	13	-20	31	68	17
Osingonjako emoyhtiön omistajille	8	0	0	-977	-977
Muut rahoituserät		2	2	-12	-12
Rahoituksen rahavirta yhteensä		-444	-225	-1 428	-1 647
Laskelman mukainen likvidien varojen muutos		-383	56	-1 241	-1 680
Likvidit varat kauden alussa ¹⁾	13	3 896	5 155	5 155	3 896
Valuuttakurssierot likvideissä varoissa		-8	12	-16	-36
Likvidit varat kauden lopussa	13	3 504	5 222	3 897	2 179

1) Avaavaan taseeseen 1.1.2018 on tehty -1 miljoonan euron oikaisu IFRS 9:n käyttöönoton vuoksi, katso liitetieto 2.1. Uusien IFRS standardien soveltaminen.

Toteutuneet kurssierot

Toteutuneet kurssierot aiheutuivat pääasiassa Fortumin venäläisten ja ruotsalaisten tytäryritysten rahoituksesta sekä siitä, että konsernin ulkoinen rahoitus on pääasiassa euroissa. Toteutuneet kurssierot johtuvat näiden konsernin sisäisiä lainoja suojaavien valuuttatermiinien jatkamisesta ja siitä, että suurin osa näistä termineistä erääntyy 12 kk sisällä.

Rahavirtalaskelman lisätietoja

Käyttöpääoman muutos

milj. euroa	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Muutos selvitettyissä futuureissa, vähennys(+)/lisäys(-)	-91	19	141	31
Korottomien saamisten muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	-104	2	-94	-200
Vaihto-omaisuuden muutos, vähennys(+)/lisäys(-)	12	21	19	10
Korottomien velkojen muutos, vähennys(-)/lisäys(+)	-17	-30	15	28
Yhteensä	-200	12	81	-131

Fortumin rahavirtalaskelmassa futuurien päivittäinen selvitys näytetään käyttöpääoman muutoksessa, kun taas pantattujen rahavarojen muutokset esitetään investointien rahavirrassa. Vuoden 2016 lopussa Nasdaqin markkinatakaus termiinisopimuksille päättyi ja kaupankäynti siirtyi termiineistä päivittäin selvitettäviin futuureihin. Pantatut rahavarat sisältyy lyhytaikaisiin korollisiin saamisiin, katso liitetieto 12.

Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit

milj. euroa	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Käyttöomaisuusinvestoinnit	103	172	690	621
Muutokset maksamattomissa investoinneissa, vähennys(+)/lisäys(-)	32	12	-17	3
Vieraan pääoman menot	-1	-4	-16	-13
Yhteensä	133	180	657	610

Käyttöomaisuusinvestoinnit aineettomiin ja aineellisiin käyttöomaisuushyödykkeisiin vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana olivat 103 miljoonaa euroa (I/2017: 172). Maksetut käyttöomaisuusinvestoinnit vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana, 133 miljoonaa euroa (I/2017: 180), sisältävät aikaisemmalta vuodelta maksamattomia investointeja, toisin sanoen investointeihin liittyvien ostovelkojen muutosta määrältään 32 miljoonaa euroa (I/2017: 12) mutta ei aktivoituja vieraan pääoman menoja määrältään -1 miljoonaa euroa (I/2017: -4). Aktivoidut vieraan pääoman menot on esitetty maksetuissa koroissa.

Hankitut osakkeet rahavirtalaskelmassa

Osakehankintojen nettovaikutus oli vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana 18 miljoonaa euroa (I/2017: 26). Osakehankinnat vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana sisältää pääasiassa osakehankinnan tytäryhtiöstä Plugsurfin GmbH, joka tarjoaa pilvipohjaisia sähköautojen latausratkaisuja, sekä investoinnin Fortumin ja RUSNANOn 50/50 omistamaan sijoitusrahastoon.

Myydyt osakkeet rahavirtalaskelmassa

milj. euroa	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Myydyt tytäryritysosakkeet pl. myytyjen yritysten rahavarat	0	0	54	54
Myydyt osakkuus- ja yhteisyritysosakkeet	0	0	687	687
Yhteensä	0	0	741	741

Vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana ei ollut yritysmyyntejä. Katso lisätietoja vuoden 2017 yritysmyynteistä liitetiedosta 6 Yrityshankinnat ja -myynnit.

Nettovelan muutokset

milj. euroa	I/2018	I/2017	Edelliset	
			2017	12kk
Nettovelka kauden alussa	988	-48	-48	-347
Laskentakäytännön muutosten vaikutus (IFRS 9)	1			1
Muuntoerot	-16	-7	-15	-24
Vertailukelpoinen käyttökate	538	423	1 275	1 390
Muut tuotot ja kulut, joihin ei liity maksua	-3	3	-76	-82
Maksetut nettorahoituskulut	-45	-137	-199	-107
Maksetut välittömät verot	-17	-18	-83	-82
Käyttöpääoman muutos	-200	12	81	-131
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-133	-180	-657	-610
Yrityshankinnat	-18	-26	-972	-964
Yritys- ja käyttöomaisuusmyynnit	0	2	749	747
Osakaslainat osakkuusyrityksille	-1	10	43	32
Muutos muissa korollisissa saamisissa	-61	193	31	-223
Osingot	0	0	-977	-977
Muut rahoitustoiminnot	2	2	-17	-17
Nettorahavirta (- nettovelan kasvu)	62	282	-802	-1 022
Joukkovelkakirjojen käypien arvojen muutos, arvostus jaksotettuun hankintamenoön, hankitut tytäryhtiölainat ja muut muutokset	-11	-11	248	248
Nettovelka kauden lopussa	899	-347	988	899

Pääomarakenne

Fortumin tavoitteena on tehokas pääomarakenne, joka samalla mahdollistaa strategian toteuttamisen. Vahva tase ja joustava pääomarakenne ovat prioriteetteja. Fortum valvoo pääomarakennettaan perustuen Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate (EBITDA) -tunnuslukuun. Nettovelka lasketaan korollisten velkojen ja likvidien varojen erotuksena vähentämättä korollisia saamisista, määrältään 1 291 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 1 406). Käyttökate (EBITDA) lasketaan lisäämällä poistot liikevoittoon. Vertailukelpoinen käyttökate lasketaan vähentämällä vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät. Fortumin vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate -tavoitesuhde on noin 2,5x.

Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate tunnusluku

milj. euroa	Edelliset	
	12kk	2017
Korolliset velat	4 403	4 885
Vähennetään: Likvidit varat	3 504	3 897
Nettovelka	899	988
Liikevoitto	1 251	1 158
Lisätään: Poistot	487	464
Käyttökate	1 738	1 623
Vähennetään: Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	348	347
Vertailukelpoinen käyttökate	1 390	1 275
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	0,6	0,8

Tunnusluvut

Tunnuslukujen laskentakaavat ovat esitetty liitetiedossa 22.

	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017	Edelliset 12kk
Vertailukelpoinen käyttökate, milj. euroa	538	423	1 275	1 390
Tulos/osake (laimentamaton), euroa	0,43	0,38	0,98	1,03
Sijoitettu pääoma, milj. euroa	16 776	19 023	18 172	16 776
Korollinen nettovelka, milj. euroa	899	-347	988	
Käyttöomaisuus- ja bruttoinvestoinnit osakkeisiin, milj. euroa	120	207	1 815	1 728
Käyttöomaisuusinvestoinnit, milj. euroa	103	172	690	621
Sijoitetun pääoman tuotto, % ¹⁾	11,0	8,3	7,1	7,7
Oman pääoman tuotto, % ¹⁾	10,7	8,2	6,6	7,1
Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate ¹⁾	0,4	-0,2	0,8	0,6
Korkokate	14,5	13,2	8,7	9,2
Korkokate sisältäen aktivoidut vieraan pääoman menot	14,0	11,5	7,8	8,4
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta/korollinen nettovelka, %	196,4	-360,9	83,9	124,1
Velkaantumisaste, %	7	-2	7	
Oma pääoma/osake, euroa	13,64	15,82	14,69	
Omavaraisuusaste, %	58	64	61	
Henkilöstön lukumäärä	8 731	8 186	8 785	
Henkilöstö keskimäärin	8 748	8 136	8 507	
Osakkeiden lukumäärä keskimäärin, 1 000 osaketta	888 312	888 367	888 367	
Laimennettu osakkeiden keskimääräinen lukumäärä, 1 000 osaketta	888 312	888 367	888 367	
Rekisteröityjen osakkeiden lukumäärä, 1 000 osaketta	888 367	888 367	888 367	
Rekisteröityjen osakkeiden lukumäärä ilman omia osakkeita, 1 000 osaketta ²⁾	888 294	-	-	

1) Tiedot vuosineljänneksittäin on muunnettu vuositason lukuun ottamatta vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä

2) 31.3.2018 Fortumilla oli 72 580 omaa osaketta johtuen yhtiökokouksen 28.3.2018 tekemästä päätöksestä. Yhtiökokous päätti, että oikeudet kaikkiin sellaisiin Yhteistilillä olleisiin osakkeisiin ja niihin perustuviin oikeuksiin, joiden kirjaamista arvo-osuusjärjestelmään ei ollut vaadittu ennen yhtiökokouksen päätöstä, on menetetty. Länsivoima Oyj:n (entinen Lounais-Suomen Sähkö Oy) sulautuessa Fortum Oyj:hin vuonna 2000 Fortum suoritti sulautumisvastikkeena annetut Fortum Oyj:n osakkeet niille Länsivoima Oyj:n osakkeenomistajille, jotka eivät olleet esittäneet osakekirjojaan ja vaatineet oikeuksiensa kirjaamista arvo-osuusjärjestelmään, näiden osakkeenomistajien lukuun perustetulle yhteiselle arvo-osuustilille. Menetettyihin osakkeisiin sovelletaan yhtiön hallussa olevia omia osakkeita koskevia säännöksiä.

Konsernin lyhennetyn osavuositarkastuksen liitetiedot

1. Laadintaperusta

Konsernin lyhennetty osavuositarkastus on laadittu EU:ssa käyttöön otettua kansainvälistä (IAS) 34 Osavuositarkastukset -standardia noudattaen. Osavuositarkastusta tulee lukea yhdessä vuoden 2017 konsernitiilinpäätöksen kanssa.

Osavuositarkastuksessa esitetyt luvut on pyöristetty, joten yksittäisten esitettyjen lukujen yhteenlaskettu summa voi poiketa esitetystä summaluvusta. Tunnusluvut on laskettu käyttäen tarkkoja arvoja.

2. Laadintaperiaatteet

Noudatetut laadinta- ja esittämisperiaatteet ovat yhtenevät konsernitiilinpäätöksessä 2017 noudatettujen periaatteiden ja esitystavan kanssa lukuun ottamatta kahta uutta IFRS-standardia (FRS 9 Rahoitusinstrumentit ja IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista) sekä IFRS 2 Osakeperusteisen maksut -standardiin tehtyä muutosta.

2.1 Uusien IFRS standardien soveltaminen

Fortum on soveltanut IFRS 9 "Rahoitusinstrumentit" laskentastandardia 1.1.2018 lähtien. Standardissa on uusia vaatimuksia rahoitusvarojen luokittelua ja arvostamista, suojauslaskentaa ja rahoitusvarojen arvonalentumista koskien. Fortum on soveltanut uusia säännöksiä takautuvasti, mutta käyttäen siirtymäsäännösten mahdollisuutta olla muuttamatta vertailukauden tietoja. Siitä johtuen siirtymän vaikutus on esitetty muutoksena kertyneissä voittovaroissa 1.1.2018. Suojauslaskennan muutoksia on kuitenkin sovellettu prospektiivisesti ja siten niillä ei ole vaikutusta edellisten kausien lukuihin tai niiden esittämiseen.

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista sisältää kattavan viiden vaiheen mallin liikevaihdon tulouttamiseksi. Viisivaiheista mallia soveltamalla liikevaihto tuloutuu, kun tavarat tai palvelut luovutetaan asiakkaalle. Liikevaihto tuloutetaan sillä hinnalla, johon yhtiö odottaa olevansa oikeutettu. Fortum on ottanut uuden standardin käyttöön 1.1.2018 osittain takautuvasti, eli vuoden 2017 vertailutietoja muuttamatta. Osittain takautuvassa soveltamisvaihtoehdossa uuteen standardiin siirtymisestä aiheutuva kumulatiivinen vaikutus oikaistaan yhtiön avaavan taseen 1.1.2018 kertyneisiin voittovaroihin.

Alla olevassa taulukossa on esitetty avaavan taseen 1.1.2018 IFRS 9 ja 15-siirtymästä aiheutuvat vaikutukset.

milj. euroa	1.1.2018 (IAS 39 ja 18)	Muutos suojaus- laskennassa	Arvostus- periaatteen muutos	Uudelleen- arvostus	Myyntiprovi- sioiden aktivointi		1.1.2018 Muut (IFRS 9 ja 15)
VARAT							
Aineettomat hyödykkeet	1 064				20		1 084
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	1 900					165	2 066
Pitkäaikaiset korolliset saamiset							
Arvostettu hankintameno	969		-77	-2		-145	746
Arvostettu käypään arvoon tulosvaikutteisesti			77	-2			75
Muut pitkäaikaiset varat	11 902				-5	-20	11 877
Pitkäaikaiset varat yhteensä	15 835	0	0	-3	15	1	15 848
Johdannaisinstrumentit							
Rahavirransuojaus	106	14					121
Ei suojauslaskentaa	134	-14					120
Lyhytaikaiset korolliset saamiset							
Arvostettu hankintameno	395		-32				363
Arvostettu käypään arvoon tulosvaikutteisesti			32				32
Muut lyhytaikaiset varat	5 282				-3		5 279
Lyhytaikaiset varat yhteensä	5 918	0	0	0	-3	0	5 915
Varat yhteensä	21 753	0	0	-3	12	1	21 763
OMA PÄÄOMA							
Oma pääoma yhteensä	13 287	0	0	-3	10	1	13 295
VIERAS PÄÄOMA							
Johdannaisinstrumentit							
Rahavirran ja käyvän arvon suojaus	68	70					138
Ei suojauslaskentaa	146	-70					76
Muu pitkäaikainen vieras pääoma	6 174				-	3	6 176
yhteensä	6 388	0	0	0	0	3	6 390
Johdannaisinstrumentit							
Rahavirransuojaus	44	82					126
Ei suojauslaskentaa	156	-82					74
Muu lyhytaikainen vieras pääoma	1 879						1 879
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	2 078	0	0	0	0	0	2 078
Vieras pääoma yhteensä	8 466	0	0	0	3	0	8 469
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä	21 753	0	0	-3	12	1	21 763

Suojauslaskenta

IFRS 9 yksinkertaistaa suojauslaskennan vaatimuksia ja yhdenmukaistaa ne yrityksen riskienhallinnan strategioiden ja tavoitteiden kanssa. Fortumin suojaavista hyödykejohdannaisista johtuva tulosvolatiliteetti tulee pienentymään, koska suojauslaskennan piirissä olevien johdannaisten käyvän arvon muutokset esitetään täysimääräisinä laajassa tuloksessa. Suurin osa suojauslaskennan ulkopuolella olevista sähköjohdannaisista pääsee IFRS 9:n mukaisen suojauslaskennan piiriin. Tuloslaskelman volatiliteetti pienenee vähitellen johtuen prospektiivisesta soveltamisesta.

Kaikki Fortumin johdannaiset (sähkö-, valuutta- ja korkoinstrumentit), jotka ovat olleet IAS 39:n mukaisen suojauslaskennan piirissä säilyvät IFRS 9 mukaisessa suojauslaskennassa. Systeemihintaiset tuotteet, joka eivät ole aikaisemmin täyttäneet IAS 39 sääntöpohjaisia suojauslaskennan vaatimuksia, kelpaavat IFRS 9:n mukaiseen suojauslaskentaan. Lisäksi mahdollisuus soveltaa suojauslaskentaa yhteen tai useampaan riskikomponenttiin erikseen tai yhdessä on laajentanut suojauslaskennan piiriä aluehintaero (EPAD) hyödykejohdannaisiin ja valuuttajohdannaisiin, jotka molemmat toimivat täydellisinä suojauksina sähkön hintariskin vastaaville komponenteille.

Arvonalentuminen

Uudet arvonalentumissäännökset pohjautuvat odotettavissa oleviin luottotappiomalleihin ("ECL") ja ne korvaavat aiemmat IAS 39:n toteutuneisiin tappioihin pohjautuvat mallit. Uusia arvonalentumismalleja sovelletaan rahoitusomaisuuteen kuten myyntisaamisiin, lainasaamisiin ja likvideihin varoihin.

ECL mallien käyttöönotto aiheutti pienen kasvun luottotappiovarauksessa. Vastaava määrä verovaikutuksella vähennettynä, 3 miljoonaa euroa, kirjattiin kertyneiden voittovarojen oikaisuksi 1.1.2018. Tulevaisuuden vaikutukset tulevat vaihtelevaan kausiluontoisuudesta sekä myyntisaamisten tasosta johtuen.

Luokittelu ja arvostaminen

Suurin osa rahoitusvaroista, kuten korolliset saamiset ja likvidit varat, luokitellaan "pidetään hallussa rahavirtojen keräämiseksi (held-to-collect)" -liiketoimintamallin mukaan ja ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenoon silloin, kun sopimusehdoissa määrätään yksinomaan pääoman ja jäljellä olevan pääoman koron maksusta tiettyinä ajankohtina (SPPI-kriteeri). Kun SPPI-kriteeri ei täyty, rahoitusvarat luokitellaan käypään arvoon tulosvaikutteisesti -kategoriaan. Rahoitusvarojen uudelleenluokittelu IFRS 9 kategorioiden mukaisiksi ei vaikuttanut niiden arvostukseen, eikä kertyneisiin voittovaroihin 1.1.2018.

Tietyt sijoitukset (osakaslaina Teollisuuden Voima Oyj:lle, 145 miljoonaa euroa, ja omistus Lapin Sähkövoima Oy:ssä, 20 miljoonaa euroa) on luokiteltu osuuksiin osakkuus- ja yhteisyrityksissä.

2.3 IFRS 9 mukaiset laadintaperiaatteet

Suojauslaskenta

Fortum dokumentoi suojausinstrumenttien ja suojattujen kohteiden välisen suhteen sekä riskienhallinnan tavoitteensa ja suojausstrategiansa. Konserni dokumentoi myös sekä suojausta aloitettaessa että sen jälkeen arvionsa siitä, täyttävätkö suojausliiketoimissa käytettävät johdannaiset seuraavat suojauslaskennan tehokkuudelle asetetut vaatimukset:

- suojaavan instrumentin ja suojatun kohteen välillä on taloudellinen suhde
- luottoriskin vaikutus ei dominoi tästä taloudellisesta suhteesta aiheutuvia arvonmuutoksia
- suojausaste on sama kuin mikä on johdettavissa konsernin suojattavan kohteen määrästä, jota todellisuudessa suojataan, ja konsernin suojausinstrumenttien määrästä, jota todellisuudessa käytetään suojattavan kohteen suojaamiseen.

Suojauslaskenta lopetetaan siinä tapauksessa, kun suojaussuhde ei täytä suojauslaskennan tehokkuuden vaatimuksia.

Arvonalentuminen

Fortum kirjaa jaksotettuun hankintamenoon arvostetusta rahoitusomaisuudesta vähennyserän, joka vastaa odotettavissa olevia luottotappioita (Expected Credit Loss, ECL) kunakin raportointipäivänä. Vähennyserä kirjataan lainasaamisista, myyntisaamisista ja likvideistä varoista. Mikäli rahoitusomaisuuteen liittyvä luottoriski ei ole kasvanut merkittävästi alkuperäisestä arvostamisesta, vähennyserä vastaa 12 kuukaudelta odotettavissa olevia luottotappioita. Jos luottoriski kasvaa merkittävästi, vähennyserä vastaa koko voimassaoloajalta odotettavissa olevia luottotappioita. Vähennyserää ei lasketa käteisestä, käteistalletuksista eikä vakuuksista.

Fortumilla on kaksi ECL-mallia: vastapuolikohtainen malli ja salkkuikohtainen malli. Vastapuolikohtaista ECL-mallia sovelletaan sopimuskohtaisesti talletuksiin, lainoihin ja myyntisaamisiin suurten asiakkaiden osalta. Tämän mallin odotettavissa olevat luottotappiot pohjautuvat arvioon kunkin vastapuolen velkojen maksukyvyttömyysriskistä. Salkkukohtaista mallia, joka on määritelty erikseen jokaiselle liiketoiminnalle sekä maalle, käytetään myyntisaamisiin kuluttajilta sekä pieniltä yritysasiakkailta. Odotettavissa olevat luottotappiot pohjautuvat luottotappioiden historiaan kuitenkin ottaen huomioon myös tulevan kehityksen.

Luokittelu ja arvostaminen

Arvostusluokka määräytyy yrityksen rahoitusomaisuuden hallintaan liittyvän liiketoimintamallin sekä sopimuksellisten kassavirtojen perusteella. Fortum luokittelee rahoitusvarat seuraaviin luokkiin:

Arvostusluokka	Liiketoimintamalli
Jaksotettu hankintameno	Tarkoituksena on pitää rahoitusomaisuutta hallussa sopimukseen perustuvien rahavirtojen keräämiseksi ja SPPI-kriteeri täyttyy
Käypä arvo laajan tuloksen erien kautta	Tarkoituksena on pitää rahoitusomaisuutta hallussa sekä sopimukseen perustuvien rahavirtojen että myynnistä saatavien rahavirtojen keräämiseksi ja SPPI-kriteeri täyttyy
Käypä arvo tulosvaikutteisesti	Muut kuin yllä kuvatut liiketoimintamallit sekä rahoitusomaisuus, joka ei täytä SPPI-kriteeriä

2.4 IFRS 15 -siirtymän vaikutukset

IFRS 15-siirtymällä ei ole merkittävää vaikutusta Fortumin tilinpäätökseen. Suurin muutos on asiakkuuksien hankinnasta aiheutuvien myyntiprovisioiden käsittely Consumer Solutions -segmentissä. IFRS 15-standardin mukaan myyntiprovisiot aktivoidaan ja poistetaan sopimuksen odotetun keston kuluessa. Ennen IFRS 15-standardin käyttöönottoa myyntiprovisiot kirjattiin pääasiassa kuluiksi ja uuden laadintaperiaatteen käyttöönotto muuttaa siten kulujen ajoittumista ja luokittelua. Muutos vaikuttaa vertailukelpoiseen käyttökatteeseen sekä investointeihin Consumer Solutions -segmentissä.

Myyntiprovisioiden käsittelyn muutoksen lisäksi joitakin eriä tuloslaskelmassa ja taseessa on uudelleen luokiteltu IFRS 15-soveltamisalaan ja päämies vs. agentti-tarkasteluun liittyen.

Vaikutus vuoden 2018 ensimmäiseen neljänneeseen tulokseen on esitetty alla:

milj. euroa	I/2018 ilman IFRS 15:ta	Myynti- provisiot	Uudelleen- luokittelut	Raportoitu I/2018
Lyhennetty konsernin tuloslaskelma				
Liikevaihto	1 678		-93	1 585
Muut tuotot	17		7	24
Materiaalit ja palvelut	-911		86	-825
Poistot	-125	-7		-133
Muut kulut	-139	7		-133
Vertailukelpoinen liikevoitto	406	-1	0	405
Tuloverot	-95	0		-94
Kauden voitto	400	-1	0	400
Vertailukelpoinen käyttökate	531	7	0	538

2.5 IFRS 15 mukaiset laadintaperiaatteet

Sopimuksen saamisesta aiheutuvat menot

Uusien asiakassopimusten hankinnasta sekä olemassa olevien asiakkuuksien säilyttämisestä aiheutuvat lisämenot aktivoidaan Consumer Solutions -divisioonassa aineettomiin hyödykkeisiin ja poistetaan sopimuksen odotetun keston aikana.

Sähkön myynti tukkumarkkinoille

Fyysisen sähkön myyntisopimukset Nord Pool -sähköpörssiin tai muille tukkumarkkinoille tehdään päivää ennen toimitusta tai samana päivänä kun toimitus tapahtuu. Sopimuksen kestoajaksi on siten hyvin lyhyt. Myyntihinta on sähkön spot-hinta eikä siten sisällä muuttuvia elementtejä. Sähkön myynti tuloutetaan toimitushetkellä Nord Pool -markkinalla tai muulla tukkumarkkinalla määrittävään hintaan.

Sähkön myynti vähittäisasiakkaille

Fortumin sähkön myyntisopimus kuluttaja- ja yritysasiakkaiden kanssa kattaa sähkön myynnin, kun taas sähkön siirto tapahtuu paikallisen verkkoyhtiön toimesta. Fortumilla on yksi suoritevelvoite, eli valmius toimittaa sähköä asiakkaalle. Myyntihinta sisältää usein sekä kiinteän että muuttuvan osan, joka muodostuu toimitetun sähkömäärän perusteella. Kiinteä ja muuttuva maksu kohdistetaan ja tuloutetaan asiakkaalta veloittavissa olevien maksujen perusteella. Jos etäluettavaa mittaria ei ole käytössä, viimeisimmän mittarinluennan ja kuun lopun välinen kulutus arvioidaan.

Lämmönmyynti

Monilla alueilla kaukolämpösopimus kattaa sekä lämmön jakelun että myynnin. Vaikka lämpö joillakin alueilla ostetaan kolmannelta osapuolelta, Fortum vastaa lämmön toimittamisesta kokonaisuudessaan ja toimii siten päämiehenä myös lämmön myynnin osalta. Lämmön jakelu ja myynti eivät muodosta Fortumin tulokannan perusteella erillisiä suoritevelvoitteita, vaan sisältyvät molemmat lupaukseen olla valmiudessa toimittaa lämpöä asiakkaalle. Lämmön hinta sisältää usein sekä kiinteän että muuttuvan maksun, joka määrittyy toimitetun lämpövolyymin perusteella. IFRS 15-standardin mukaisesti kiinteä maksu ja muuttuva lämpömaksu kohdistetaan ja tuloutetaan asiakkaalta laskutettavissa olevien maksujen perusteella. Venäjällä, Baltiassa ja Puolassa on lisäksi alueita, joissa Fortum vastaa ainoastaan lämmöntuotannosta ja lämmön jakelu on puolestaan jonkin kolmannen osapuolen vastuulla. Näissä tapauksissa Fortumin suoritevelvoite on lämmön tuotanto ja toimitus ja liikevaihto tuloutetaan asiakkaalta laskutettavissa olevien myyntivolyymin perusteella.

Jätteiden käsittelyn myynti

Jätteiden käsittelymyynnin merkittävin osa muodostuu jätteen vastaanottomaksuista. Maksu määrittyy yleensä vastaanotetun jätemäärän perusteella, eikä hintaan sisälly muuttuvia elementtejä. Fortumin velvollisuus on käsitellä jäte ja tämä suoritevelvoite täyttyy, kun jäte käsitellään. Jätteiden kuljetus muodostaa toisen suoritevelvoitteen, joka tuloutetaan, kun jäte on kuljetettu.

Jätteiden käsittelyn myynti sisältää lisäksi erilaisia kaatopaikka- ja maanrakennusprojekteja, jotka toteutetaan useimmiten asiakkaan omistamalla maa-alueella. Asiakas saa ja kuluttaa rakennusprojektista saatavan hyödyn samanaikaisesti, kun rakennusprojekti etenee ja projektit tuloutetaan siten ajan kuluessa. Rakennusprojektin täyttämistä voidaan mitata parhaiten syntyneiden kulujen tai rakennetun maa-alueen perusteella.

2.6 Muutos IFRS 2:een Osakeperusteiset maksut

Muutos tarkentaa osakeperusteisten maksujen luokittelua omaan pääomaan ja velkoihin. Muutoksella ei ole olennaista vaikutusta tilinpäätökseen.

2.7 IFRS 16 Vuokrasopimukset

IFRS 16 Vuokrasopimukset –standardia sovelletaan 1.1.2019 alkaen. Voimassa olevan IAS 17 –standardin mukaan vuokralle ottaja luokittelee vuokrasopimuksensa joko rahoitusleasingopimuksiksi tai muiksi vuokrasopimuksiksi. Uudessa IFRS 16 –standardissa luokittelu poistuu vuokralle ottajan osalta, sillä melkein kaikki käyttöoikeutta koskevat hyödykkeet tullaan kirjaamaan taseeseen. IFRS 16:n olennaiset muutokset koskevat lähinnä vuokralle ottajia:

- Kaikki vuokrasopimukset, lyhytaikaisia ja rahamääräisesti epäolennaisia lukuun ottamatta, kirjataan taseeseen.
- Sekä käyttöoikeutta koskeva omaisuuserä että siihen liittyvä vuokrasopimusvelka esitetään taseessa.

Tällä hetkellä Fortumilla on muita vuokrasopimuksia, joiden vuokra-ajat sekä niihin liittyvät jatko-optiot ovat eripituisia. Suurin osa vuokrasopimuksista käsittää maa-alueita ja toimistorakennuksia. Vuokrasopimukseen liittyvät sitoumukset olivat 161 miljoonaa euroa raportointikauden lopussa (vuoden 2017 lopussa: 160). Näin ollen standardin käyttöönoton vaikutusten ei odoteta olevan merkittäviä.

IFRS 16 -standardin vaikutusten analyysi on käynnissä ja saadaan päätökseen vuoden 2018 aikana. Analyysi sisältää:

- Nykyisen standardin mukaisten vuokrasopimusten läpikäynnin
- Toimittajalistojen läpikäynnin vuokrajärjestelyjen tunnistamiseksi
- Lisäluoton koron määrittämisen
- Tilinpäätösvaikutuksen määrittämisen
- Laskentajärjestelmän valinnan

Tähän mennessä ei ole havaittu merkittäviä muutostarpeita. Fortum suunnittelee soveltavansa siirtymäsäännösten vaihtoehtoa, jossa vertailukausia ei oikaista standardin käyttöönottohetkellä.

2.8 Fortumin käyttämät keskeisimmät valuuttakurssit

Kauden lopun valuuttakurssit perustuvat Euroopan keskuspankin julkaisemiin tilinpäätöshetken kursseihin. Keskimääräinen valuuttakurssi on laskettu kunkin kuukauden lopun Euroopan keskuspankin kurssien ja edellisen vuoden viimeisen päivän kurssien keskiarvona.

Keskeisimmät Fortum-konsernissa käytetyt kurssit ovat:

Keskimääräinen valuuttakurssi					
	1-3/2018	1-12/2017	1-9/2017	1-6/2017	1-3/2017
Ruotsi (SEK)	9,9962	9,6392	9,5803	9,5900	9,5257
Norja (NOK)	9,6737	9,3497	9,2343	9,1923	9,0030
Puola (PLN)	4,1790	4,2556	4,2707	4,2707	4,3189
Venäjä (RUB)	69,7770	66,0349	65,1995	63,4507	62,6996

Kauden lopun valuuttakurssi					
	31.3.2018	31.12.2017	30.9.2017	30.6.2017	31.3.2017
Ruotsi (SEK)	10,2843	9,8438	9,6490	9,6398	9,5322
Norja (NOK)	9,6770	9,8403	9,4125	9,5713	9,1683
Puola (PLN)	4,2106	4,1770	4,3042	4,2259	4,2265
Venäjä (RUB)	70,8897	69,3920	68,2519	67,5449	60,3130

3. Kriittiset tilinpäätösarviot ja harkinnat

Osavuositiedon laatiminen edellyttää, että yhtiön johto tekee arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat raportoitujen varojen ja velkojen sekä tuottojen ja kulujen määriin. Toteutuneet erät saattavat olla erilaisia näihin arvioihin verrattuna. Varausten kirjaaminen olemassa olevista velvoitteista edellyttää johdon parasta arviota menoista, joita olemassa olevan velvoitteen täyttäminen edellyttää raportointikauden päättymispäivänä.

Tämän osavuositiedon laatimisen yhteydessä johdon tekemät merkittävät konsernin laadintaperiaatteisiin ja keskeisiin epävarmuustekijöihin liittyneet arviot ovat samoja, joita sovellettiin konsernitilinpäätöksessä 2017.

4. Tiedot segmenteittäin

Fortumin IFRS:n mukaiset raportoitavat segmentit ovat Generation, City Solutions, Consumer Solutions ja Russia. Muut sisältää M&A and Solar & Wind Development, Technology and New Ventures sekä konsernitoiminnot.

Fortumin liiketoiminnan kausiluonteisuudesta johtuen vertailukelpoinen liikevoitto on yleensä suurempi vuoden ensimmäisellä ja viimeisellä neljänneksellä. Taulukoiden otsikoissa "Edelliset 12 kk" kuvaa raportointihetkeä edeltäviä 12 kuukauden lukuja.

Segmentitiedot vuosineljänneksittäin	Liite	Generation ¹⁾		City Solutions ¹⁾		Consumer Solutions		Russia		Muut		Yhteensä	
		I/2018	I/2017	I/2018	I/2017	I/2018	I/2017	I/2018	I/2017	I/2018	I/2017	I/2018	I/2017
Tuloslaskelman tiedot segmenteittäin													
Sähkönmyynti		489	470	34	42	482	176	248	235	9	3	1 262	926
Lämmönmyynti		0	0	265	175	0	0	88	113	0	0	354	289
Jätteiden käsittelyn myynti		0	0	50	42	0	0	0	0	0	0	50	42
Muut myynnit		8	4	26	31	65	66	0	1	23	21	122	122
Liikevaihto		497	474	375	290	547	242	336	349	32	24	1 787	1 379
Eliminoinnit ²⁾		-10	-10	-11	-3	-1	0	0	0	-19	-16	-41	-29
Nord Pool netotus ²⁾												-161	-118
Ulkoinen liikevaihto		488	465	364	287	545	242	336	349	13	8	1 585	1 232
Vertailukelpoinen käyttökatte		252	166	129	94	31	14	142	168	-16	-20	538	423
Poistot		-33	-30	-42	-38	-14	-2	-37	-36	-7	-4	-133	-110
Vertailukelpoinen liikevoitto		220	136	87	56	17	12	104	132	-23	-24	405	313
Arvonalentumiset		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Myyntivoitot ja muut	6	0	1	0	0	0	0	0	0	26	0	26	1
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset		63	92	1	3	-1	-21	0	0	-8	1	54	74
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	14	-4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	-4	2
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		59	94	1	3	-1	-21	0	0	18	1	77	76
Liikevoitto		279	230	88	59	16	-9	104	132	-5	-23	482	389
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten	11	-2	-1	44	46	0	0	5	1	-1	14	47	59
Rahoitustuotot ja -kulut												-36	-36
Tuloverot	7											-94	-72
Kauden voitto												400	340
Bruttoinvestoinnit / -divestoinnit segmenteittäin													
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	6	0	0	2	0	0	0	6	0	9	34	17	34
Investoinnit käyttöomaisuuteen	9, 10	38	24	27	21	10	2	10	32	17	94	103	172
josta aktivoituja vieraan pääoman menoja		0	1	1	0	0	0	0	2	0	1	1	4
Osakkeiden bruttodivestoinnit	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Segmentitiedot edelliseltä 12 kk:lta	Liite	Generation ¹⁾		City Solutions ¹⁾		Consumer Solutions		Russia		Muut		Yhteensä	
		Edell. 12kk	2017	Edell. 12kk	2017	Edell. 12kk	2017	Edell. 12kk	2017	Edell. 12kk	2017	Edell. 12kk	2017
Tuloslaskelman tiedot segmenteittäin													
Sähkönmyynti		1 668	1 649	113	121	1 168	862	850	837	21	15	3 819	3 483
Lämmönmyynti		0	0	613	523	0	0	233	258	0	0	847	782
Jätteiden käsittelyn myynti		0	0	203	195	0	0	0	0	0	0	203	195
Muut myynnit		32	28	170	175	234	235	5	6	89	87	531	531
Liikevaihto		1 700	1 677	1 100	1 015	1 402	1 097	1 088	1 101	110	102	5 399	4 991
Eliminoinnit ²⁾		-15	-15	-27	-19	-4	-3	0	0	-70	-67	-115	-103
Nord Pool netotus ²⁾												-410	-367
Ulkoinen liikevaihto		1 685	1 662	1 073	996	1 397	1 094	1 088	1 101	40	35	4 873	4 520
Vertailukelpoinen käyttökatte		689	603	297	262	74	57	412	438	-79	-83	1 390	1 275
Poistot		-128	-125	-167	-163	-28	-16	-143	-142	-21	-18	-487	-464
Vertailukelpoinen liikevoitto		562	478	129	98	46	41	268	296	-101	-102	903	811
Arvonalentumiset		6	6	0	0	0	0	0	0	0	0	6	6
Myyntivoitot ja muut	6	0	1	1	1	2	2	0	0	348	322	351	326
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset		-14	15	1	3	16	-4	0	0	-9	0	-6	14
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	14	-5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	-5	1
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät		-12	23	2	4	18	-2	0	0	339	322	348	347
Liikevoitto		550	501	131	102	64	39	267	295	239	221	1 251	1 158
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten	11	-2	-1	78	80	0	0	35	31	23	38	136	148
Rahoitustuotot ja -kulut												-195	-195
Tuloverot	7											-251	-229
Kauden voitto												942	882
Bruttoinvestoinnit / -divestoinnit segmenteittäin													
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	6	90	90	388	386	486	486	131	125	14	39	1 108	1 125
Investoinnit käyttöomaisuuteen	9, 10	188	174	176	170	15	7	130	152	110	187	621	690
josta aktivoituja vieraan pääoman menoja		2	3	3	2	0	0	5	7	3	4	13	16
Osakkeiden bruttodivestoinnit	6	0	0	0	0	55	55	0	0	687	687	742	742

1) Sekä ulkoinen että sisäinen liikevaihto sisältää realisoituneiden suojausinstrumenttien vaikutukset. Vaikutus liikevaihtoon voi olla positiivinen tai negatiivinen riippuen keskimääräisen sopimushinnan ja realisoituneen spot-hinnan erotuksesta.

2) Netotus ja eliminoinnit sisältää sisäisten erien eliminoinnit ja Nord Pool netotuksen. Tuntiperusteiset myynnit ja ostot netotetaan konsernitasolla ja esitetään joko tuottona tai kuluna sen mukaan onko Fortum tietynä hetkenä nettomyyjä vai -ostaja.

Varat ja velat segmentteittäin

milj. euroa	Liite	Generation		City Solutions		Consumer Solutions		Russia		Muut		Yhteensä	
		31.3. 2018	31.12. 2017	31.3. 2018	31.12. 2017	31.3. 2018	31.12. 2017	31.3. 2018	31.12. 2017	31.3. 2018	31.12. 2017	31.3. 2018	31.12. 2017
Korottomat varat		5 915	6 097	3 507	3 517	1 046	923	2 737	2 812	472	452	13 677	13 801
Osuudet osakkuus- ja yhteisyrityksissä	11	937	785	633	611	0	0	473	472	31	32	2 074	1 900
Eliminoinnit												-17	-19
Segmenttien varat yhteensä		6 852	6 882	4 140	4 128	1 046	923	3 210	3 284	503	483	15 733	15 682
Korolliset saamiset	12											1 291	1 406
Laskennalliset verosaamiset												61	73
Muut varat												682	696
Likvidit varat												3 504	3 897
Varat yhteensä												21 272	21 753
Segmenttien velat		1 154	1 210	422	400	254	285	119	124	141	207	2 090	2 227
Eliminoinnit												-17	-19
Segmenttien velat yhteensä												2 073	2 208
Laskennalliset verovelat												791	819
Muu vieras pääoma												1 633	554
Sijoitettuun pääomaan sisältyvä vieras pääoma												4 496	3 581
Korollinen vieras pääoma	13											4 403	4 885
Oma pääoma												12 372	13 287
Oma pääoma ja vieras pääoma yhteensä												21 272	21 753
Henkilöstön lukumäärä		1 038	1 035	1 906	1 907	1 510	1 543	3 401	3 495	876	805	8 731	8 785
Henkilöstö keskimäärin ¹⁾		1 037	1 036	1 908	1 807	1 522	1 180	3 434	3 710	847	774	8 748	8 507

1) Henkilöstö keskimäärin lasketaan käyttäen koko raportointikauden kuukausittaisia keskiarvoja.

Vertailukelpoinen liikevoitto sisältäen osuuden osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta sekä Vertailukelpoinen sidottuun pääomaan tuotto

milj. euroa	Liite	Generation		City Solutions		Consumer Solutions		Russia		Muut			
		Edell. 12kk	31.12. 2017	Edell. 12kk	31.12. 2017	Edell. 12kk	31.12. 2017	Edell. 12kk	31.12. 2017	Edell. 12kk	31.12. 2017	Edell. 12kk	31.12. 2017
Vertailukelpoinen liikevoitto		562	478	129	98	46	41	268	296	-101	-102		
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	11	-2	-1	78	80	0	0	35	31	23	38		
Oikaisu erään Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta		1	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Vertailukelpoinen liikevoitto sisältäen osuuden osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta		559	482	208	178	46	41	303	327	-77	-63		
Segmenttien varat kauden lopussa		6 852	6 882	4 140	4 128	1 046	923	3 210	3 284	503	483		
Segmenttien velat kauden lopussa		1 154	1 210	422	400	254	285	119	124	141	207		
Vertailukelpoinen sidottu pääoma		5 698	5 672	3 718	3 728	792	638	3 091	3 161	362	276		
Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin ¹⁾		5 729	5 753	3 387	3 218	476	348	3 209	3 248	445	475		
Vertailukelpoinen sidottuun pääomaan tuotto, %		9,8	8,4	6,1	5,5	9,6	11,7	9,4	10,1	-17,3	-13,3		

1) Keskimääräinen sidottu pääoma on laskettu käyttäen vuoden alun ja jokaisen vuosineljänneksen lopun arvoja.

5. Rahoitusriskien hallinta

Konsernin riskienhallinnan periaatteisiin ei ole tehty merkittäviä muutoksia katsauskaudella. Riskienhallinnan tavoitteet ja periaatteet ovat yhdenmukaisia vuoden 2017 konsernitilinpäätöksessä esitettyjen tietojen kanssa.

Käypien arvojen hierarkiatasot

Taseessa käypään arvoon arvostetut rahoitusinstrumentit on esitetty seuraavien käyvän arvon määrittämiseen perustuvien hierarkiatasojen mukaisesti:

Taso 1: täysin samanlaisten varojen tai velkojen noteeratut (oikaisemattomat) hinnat toimivilla markkinoilla;

Taso 2: muut tiedot kuin tasoon 1 sisältyvät noteeratut hinnat, jotka kyseiselle omaisuuserälle tai velalle on todettavissa joko suoraan (ts. hintana) tai epäsuorasti (ts. hinnoista johdettuina);

Taso 3: omaisuuserää tai velkaa koskevat tiedot, jotka eivät perustu todettavissa olevaan markkinatietoon (ei todettavissa olevat tiedot).

Katso myös laadintaperiaatteet konsernitilinpäätöksen 2017 liitetiedossa 15 Rahoitusvarat ja -velat käypään arvoon.

Rahoitusvarat

milj. euroa	Taso 1			Taso 2			Taso 3			Netotus ²⁾			Yhteensä		
	31.3.20 18	31.3.20 17	31.12.2 017	31.3.20 18	31.3.20 17	31.12.2 017	31.3.20 18	31.3.20 17	31.12.2 017	31.3.20 18	31.3.20 17	31.12.2 017	31.3.20 18	31.3.20 17	31.12.2 017
Pitkäaikaisissa varoissa															
Muut sijoitukset ¹⁾	0	0	0				48	58	65				48	58	65
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				15	7	5				-14	-7	-5	2	0	0
Ei sovelleta suojauslaskentaa		0	0	74	98	66				-37	-23	-30	38	76	35
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				168	226	153							168	226	153
Ei sovelleta suojauslaskentaa				31	66	85							31	66	85
Muut hyödykke futuurit ja termit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	33	6	8		0	0				-24	-3	-1	9	3	7
Korolliset saamiset							67		76				67		76
Pitkäaikaisissa varoissa yhteensä	33	6	8	288	397	309	115	58	141	-75	-33	-36	362	429	422
Lyhytaikaisissa varoissa															
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				51	15	28				-42	-14	-7	10	1	21
Ei sovelleta suojauslaskentaa	12	0	8	182	283	253				-136	-148	-192	58	135	69
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				94	15	85							94	15	85
Ei sovelleta suojauslaskentaa				60	4	29							60	4	29
Muut hyödykke futuurit ja termit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	119	78	186		2	1				-67	-69	-151	53	12	36
Korolliset saamiset							31		32				31		32
Lyhytaikaisissa varoissa yhteensä	131	78	194	387	319	396	31	0	32	-245	-231	-350	306	166	272
Yhteensä	164	84	202	675	716	705	146	58	173	-320	-264	-386	669	595	694

Rahoitusvelat

milj. euroa	Taso 1			Taso 2			Taso 3			Netotus ²⁾			Yhteensä		
	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017
Pitkäaikaisissa veloissa															
Korolliset velat ³⁾				1 065	1 270	1 037							1 065	1 270	1 037
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				122	23	28				-14	-7	-5	109	16	23
Ei sovelleta suojauslaskentaa				57	101	131				-37	-23	-30	20	78	100
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				48	53	45							48	53	45
Ei sovelleta suojauslaskentaa				2	23	43							2	23	43
Muut hyödykke futuurit ja termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	32	6	3	0	2	1				-24	-3	-1	9	5	3
Pitkäaikaisissa veloissa yhteensä	32	6	3	1 294	1 472	1 285	0	0	0	-75	-33	-36	1 253	1 445	1 251
Lyhytaikaisissa veloissa															
Johdannaisinstrumentit															
Sähköjohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				245	34	39				-42	-14	-7	204	20	31
Ei sovelleta suojauslaskentaa	1	0	7	182	284	315				-136	-148	-192	48	136	131
Korko- ja valuuttajohdannaiset															
Sovelletaan suojauslaskentaa				3	16	12							3	16	12
Ei sovelleta suojauslaskentaa				27	122	12							27	122	12
Muut hyödykke futuurit ja termiinit															
Ei sovelleta suojauslaskentaa	92	84	160	4	3	4				-67	-69	-151	28	18	13
Lyhytaikaisissa veloissa yhteensä	93	84	167	461	459	382	0	0	0	-245	-231	-350	309	312	200
Yhteensä	125	90	170	1 755	1 931	1 667	0	0	0	-320	-264	-386	1 562	1 757	1 451

1) Muut sijoitukset ovat muita kuin osakkuus- ja yhteisyritysosakkeita ja koostuvat pääosin listaamattomien yhtiöiden osakkeista, arvoltaan 48 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 65). Osakkeiden käypää arvoa ei pystytä määrittelemään luotettavasti. Nämä sisältävät myös Fortumin omistuksen Fennovoimassa, 25 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 25).

2) Kun sähkö- ja muiden hyödykepörssien kanssa tehdyillä standardijohdannais sopimuksilla on samanaikainen toimitus, saamiset ja velat netotetaan.

3) Osuus joukkovelkakirjalainoista, joihin sovelletaan käyvän arvon suojauslaskentaa.

Korko- ja valuuttajohdannaisien netto käypä arvo on 274 miljoonaa euroa, josta varoja 354 miljoonaa euroa ja velkoja 80 miljoonaa euroa. Fortumilla on käteisvakuuksia perustuen Credit Support Annex sopimuksiin, joita Fortumilla on joidenkin vastapuolten kanssa. Maaliskuun 2018 lopussa Fortum oli saanut 98 miljoonaa euroa näistä Credit Support Annex sopimuksista. Saatu raha on kirjattu lyhytaikaisiin velkoihin.

Lisätietoja korollisista saamisista ja veloista on liitetiedoissa 12 Korolliset saamiset ja 13 Korollinen nettovelka sekä liitetiedossa 18 Pantatut varat ja vastuut.

6. Yrityshankinnat ja -myynnit

6.1 Yrityshankinnat

milj. euroa	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Hankitut tytäryhtiöosakkeet (brutto)	7	34	982	955
Hankitut osakkuus- ja yhteisyritysosakkeet (brutto)	8	0	135	143
Hankitut muut sijoitukset	3	0	8	11
Osakehankinnat (brutto)	17	34	1 125	1 108

Uniper investointi

Fortum julkisti 26.9.2017 sopineensa E.ONin kanssa järjestelystä, jonka mukaan E.ONilla on oikeus tarjota 46,65 %:n omistusosuutensa Uniperissa vuoden 2018 alussa. Marraskuussa 2017 Fortum teki kaikille Uniperin osakkeenomistajille suunnatun vapaaehtoisen julkisen ostotarjouksen arvoltaan 22 euroa osakkeelta.

Ostotarjouksen varsinainen hyväksymisaika alkoi 7.11.2017 ja päättyi 16.1.2018. Ylimääräinen hyväksymisaika alkoi 20.1.2018 ja päättyi 2.2.2018. Varsinaisen ja ylimääräisen hyväksymisjakson aikana Fortumille tarjottiin yhteensä 172 439 375 Uniperin osaketta, mikä vastaa 47,12 %:n osuutta yhtiön kaikista osakkeista ja äänioikeuksista. Ostotarjouksen toteutuminen edellyttää viranomaislupien saamista. Fortum odottaa saattavansa järjestelyn päätökseen vuoden 2018 puolivälissä.

Yrityshankinnat vuoden 2018 aikana

Vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana ei ole ollut olennaisia yrityshankintoja.

Yrityshankinnat vuoden 2017 aikana

Fortum sai päätökseen kolmen tuulipuiston koko osakekannan hankinnan norjalaiselta Nordkraftilta tammikuussa 2017. Kauppa sisältää jo toiminnassa olevan Nygårdsfjellin tuulipuiston, kuten myös täysin luvitetut Anstadblåheian ja Sørfjordin projektit. Fortum on aloittanut Anstadblåheian ja Sørfjordin rakentamisen ja arvioi käyttöönoton tapahtuvan vuosina 2018 ja 2019. Näiden kolmen tuulipuiston kapasiteetin arvioidaan valmistuttuaan olevan 170 MW.

Lokakuussa 2016 Fortum käynnisti vähemmistöosakkeiden lunastusprosessin hankkiakseen loput Ekokem Oyj:n (nimi muutettu Fortum Waste Solutions Oy:ksi) osakkeet. Prosessi saatiin päätökseen maaliskuussa 2017, minkä jälkeen Fortum omistaa 100 % yhtiön osakkeista.

Huhtikuussa 2017 Fortum ja RUSNANO päättivät 50/50 yhteistyösopimuksesta, jonka tavoite on varmistaa mahdollisuus takuuhinnan piirissä (CSA) olevan tuulivoiman rakentamiseen Venäjällä. RUSNANO on Venäjän valtion omistama kehitysyritys. Fortumin ja RUSNANO:n 50/50 omistama sijoitusrahasto voitti kesäkuussa 2017 Venäjän valtion tuulihuutokaupassa oikeuden rakentaa 1000 megawattia takuuhintaista tuulivoimakapasiteettia. Jokainen investointi päätetään tapauskohtaisesti sijoitusrahaston kokonaisvaltuutuksen puitteissa. Fortumin sijoitusrahastoon sijoittaman oman pääoman määrä on enintään 15 miljardia ruplaa (tällä hetkellä noin 220 miljoonaa euroa). Pääoma sitoutuu mikäli investointipäätöksiä tehdään (noin 5 vuoden aikana). Vuoden 2017 aikana Fortum investoi 43 miljoonaa euroa rahastoon.

Hafslundin omistuksen uudelleenjärjestelyt Oslon kaupungin kanssa saatiin päätökseen 4.8.2017. Fortum myi omistamansa 34,1 %:n osuuden Hafslund ASA:sta Oslon kaupungille. Fortum hankki 100 %:n osuuden Hafslund Markets AS:stä, 50 %:n osuuden Hafslund Varne AS:stä sisältäen Oslon kaupungin jätteenpolttolaitoksen Klemetsrudanlegget AS (KEA):n, nykyisin Fortum Oslo Varne AS, sekä 10 %:n osuuden Hafslund Produksjon Holding AS:stä. Järjestelyn velaton kokonaiskauppahinta oli noin 940 miljoonaa euroa.

Järjestelyn nettokauppahinta sisältäen toukokuussa 2017 saadun osingon oli noin 230 miljoonaa euroa.

Hafslund Markets ja Fortum Oslo Varne yhdistellään Fortum konserniin 1.8.2017 lähtien. Hafslund Markets yhdistellään Consumer Solutions -segmenttiin. Fortumilla on operatiivinen vastuu tytäryhtiönä City Solutions -segmenttiin yhdistelystä Fortum Oslo Varmesta, jossa määräysvallattomilla omistajilla on 50 %:n osuus. Hafslund Produksjon Holding yhdistellään osakkuusyhtiönä ja se raportoidaan Generation -segmentissä. Alustava liikearvo heinäkuun lopun taseesta tehdyn hankintamenolaskelman perusteella on 215 miljoonaa euroa Hafslund Marketsin ja 69 miljoonaa euroa Fortum Oslo Varmen osalta. Hankintamenolaskelma on alustava, koska kaikkia arvonmäärytyksiä, erityisesti varauksiin liittyviä, ei ole vielä saatu valmiiksi.

Hafslundin hankinnan vaikutus Consumer Solutions -segmentin vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen liikevaihtoon oli 315 miljoonaa euroa, vertailukelpoiseen liikevoittoon 13 miljoonaa euroa ja vertailukelpoiseen käyttökatteeseen (EBITDA) 22 miljoonaa euroa (2017 liikevaihto 344 miljoonaa euroa, vertailukelpoinen liikevoitto 13 miljoonaa euroa ja vertailukelpoinen käyttökatte 22 miljoonaa euroa). Vaikutus City Solutions -segmentin vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen liikevaihtoon oli 67 miljoonaa euroa, vertailukelpoiseen liikevoittoon 32 miljoonaa euroa ja vertailukelpoiseen käyttökatteeseen (EBITDA) 40 miljoonaa euroa (2017 liikevaihto 56 miljoonaa euroa, vertailukelpoinen liikevoitto 15 miljoonaa euroa ja vertailukelpoinen käyttökatte 29 miljoonaa euroa).

Lokakuussa 2017 Fortum ja SUENKO perustivat yhteisyrityksen JSC Ural-Siberian Heat and Power Company (YUSTEK) vastaamaan Tyumenin alueen lämmönjakelusta Venäjällä. Fortum jatkaa yhdistetyn sähkön ja lämmön tuottajana alueella ja myy lämpöä YUSTEKille.

Joulukuussa 2017 Fortum hankki kolme aurinkovoimayhtiötä Hevel Groupilta. Pleshanovskayan (10 MW) ja Grachevskayan (10 MW) aurinkovoimalaitokset sijaitsevat Orenburgin alueella ja Bugulchanskayan (15 MW) aurinkovoimalaitos Bashkortostanin tasavallassa. Kaikki kolme voimalaitosta ovat toiminnassa ja saavat noin 15 vuoden ajan käyttöönotosta alkaen takuuhintaista (Capacity Supply Agreement, CSA) kapasiteettimaksua, joka vastaa noin 400 euroa/MWh. Laitokset otettiin käyttöön vuosina 2016 ja 2017.

milj. euroa	Hafslund Markets AS	Fortum Oslo Varme AS	Muut	Fortum yhteensä
Maksettu vastike	589	152	70	811
Maksamaton vastike	0	0	9	9
Vastike yhteensä	589	152	79	820
Hankittujen nettovarojen käypä arvo	374	84	77	535
Kurssierot	1	0	2	2
Liikearvo	215	69	1	286

milj. euroa	Hafslund Markets AS			Fortum Oslo Varme AS			Fortum yhteensä ¹⁾		
	Hankitun omaisuuden kirjanpitoarvo	Käypien arvojen kohdistukset	Käypä arvo yhteensä	Hankitun omaisuuden kirjanpitoarvo	Käypien arvojen kohdistukset	Käypä arvo yhteensä	Hankitun omaisuuden kirjanpitoarvo	Käypien arvojen kohdistukset	Käypä arvo yhteensä
Hankittujen nettovarojen käyvät arvot									
Rahavarat	158		158	37		37	201		201
Aineeton omaisuus	12	284	296	0		0	17	334	352
Käyttöomaisuus	5		5	526	207	733	604	208	811
Muut varat	179		179	21		21	206		206
Laskennalliset verovelat	-19	-68	-88	-21	-50	-71	-46	-129	-175
Muu koroton vieras pääoma	-176		-176	-39		-39	-217		-217
Korollinen vieras pääoma	0		0	-445		-445	-489		-489
Hankitut nettovarat	158	216	374	79	157	237	275	413	688
Määräysvallattomat omistajat	0	0	0	51	102	153	51	102	153
Yhteensä	158	216	374	29	55	84	225	310	535

1) Sisältää Norjan tuulipuistojen, Venäjän aurinkovoimayhtiöiden sekä muiden pienempien yrityshankintojen kautta hankitun omaisuuden kirjanpitoarvot ja käypien arvojen kohdistukset.

milj. euroa	Hafslund Markets AS	Fortum Oslo Varme AS	Muut	Fortum yhteensä
Bruttoinvestoinnit				
Rahana suoritettu vastike	589	152	70	811
Rahavarat hankituissa tytäryrityksissä	158	37	6	201
Kurssierot	1	0	2	3
Hankinnan rahavirta	432	116	65	613
Maksamaton vastike			9	9
Korollinen velka hankituissa tytäryrityksissä josta Fortumin myöntämät lainat		445	44	489
Hankintahinnan oikaisu velan luonteisiin eriin		-213		-213
Kurssierot	54	26	0	80
	0	1	2	4
Bruttoinvestoinnit hankittuihin tytäryrityksiin	486	375	121	982

6.2 Yritysmyyntit

milj. euroa	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Myydyt tytäryhtiöosakkeet (brutto)	0	0	55	55
Myydyt osakkuus- ja yhteisyritysosakkeet (brutto)	0	0	687	687
Myydyt osakkeet (brutto)	0	0	742	742

Yritysmyyntit vuoden 2018 aikana

Vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana ei ole ollut yritysmyyntejä.

Yritysmyyntit vuoden 2017 aikana

Fortum myi 34,1% :n omistusosuutensa Hafslund ASA:ssa Oslo kaupungille 3.8.2017 osana Hafslundin omistuksen uudelleenjärjestelyä. Fortum kirjasi 324 miljoonan euron verovapaan myyntivoiton Muut-segmenttiin vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä. Myyntivoitto sisältää transaktiokulut ja se vastaa 0,36 euron osakekohtaista tulosta.

Marraskuussa 2017 Fortum myi 51%:n omistusosuutensa norjalaisesta sähkömyyntiyhtiöstä Røyken Kraft AS:stä vähemmistöosakkaalle Røyken Energiverk AS:lle. Yhtiö hankittiin osana Hafslund Markets AS:n konsernia Hafslundin omistuksen uudelleenjärjestelyssä.

Heinäkuussa 2017 Fortum myi puolalaisen kaasunjakelu-yhtiön DUON Dystrybcja S.A.:n koko osakekannan Infracapitalille. Infracapital on M&G Investmentsiin kuuluva infrastruktuuri-investointeihin keskittyvä rahastoyhtiö. DUON Dystrybcja S.A. toimii Puolassa verkkokaasun ja nesteytetyn maakaasun jakelu-yhtiönä. Fortum hankki yhtiön vuonna 2016 osana sähkö- ja kaasunmyyntiyhtiö DUONin yritysostoa (nykyisin Fortum Markets Polska S.A.). Fortum kirjasi Consumer Solutions -segmentin vuoden 2017 kolmannen neljänneksen tulokseen 2 miljoonan euron myyntivoiton ennen veroja.

7. Tuloverot

Tuloverot tammi-maaliskuulta 2018 olivat 94 miljoonaa euroa (I/2017: 72). Efektiivinen tuloverokanta tuloslaskelman mukaan oli 19,0 % (I/2017: 17,4 %). Vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta, ilman osuutta osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta, verovapaita myyntivoittoja, verokantojen muutoksia sekä muita merkittäviä kertaluontoisia tuloveroeriä, oli 21,0 % (I/2017: 20,4 %).

Fortum on aikaisempina vuosina maksanut veroja liittyen käynnissä oleviin verokiistoihin. Valitusprosessit ovat kesken ja lainopillisten arvioiden sekä niitä tukevien lausuntojen perusteella maksut on kirjattu saamiseksi, 141 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 142), sisältyen verosaamisiin. Katso lisätietoja liitetiedosta 19 Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt.

8. Osakekohtainen osinko

Vuoden 2017 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti, yhteensä 977 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 28.3.2018. Osinko maksettiin 10.4.2018. Osinko on kirjattu velaksi tässä osavuositiedossa taseen Ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma -erään.

Vuoden 2016 osingonjaosta, 1,10 euroa osaketta kohti, yhteensä 977 miljoonaa euroa, päätettiin yhtiökokouksessa 4.4.2017. Osinko maksettiin 13.4.2017.

9. Aineettomien hyödykkeiden muutos

milj. euroa	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 064	467	467
Laskentakäytännön muutosten vaikutus (IFRS 15)	20	0	0
Kirjanpitoarvo 1.1.	1 083	467	467
Tytäryhtiöhankinnat	9	23	637
Käyttöomaisuusinvestoinnit	11	7	18
Päästöoikeuksien muutos	2	0	0
Poistot	-19	-6	-30
Uudelleenryhmittelyt	5	1	14
Muuntoerot ja muut muutokset	2	16	-41
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	1 094	507	1 064

1) Katso lisätietoja liitetiedosta 2 Laadintaperiaatteet

Liikearvon osuus aineettomista hyödykkeistä			
milj. euroa	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017
Kirjanpitoarvoon sisältyvä liikearvo kauden alussa	613	353	353
Yrityshankinnat ¹⁾	0	14	286
Muuntoerot ja muut muutokset	2	0	-27
Kirjanpitoarvoon sisältyvä liikearvo kauden lopussa	614	367	613

1) Katso lisätietoja liitetiedosta 6 Yrityshankinnat ja -myynnit

10. Aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden muutos

milj. euroa	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017
Kirjanpitoarvo kauden alussa	10 510	9 930	9 930
Tytäryhtiöhankinnat	0	20	811
Käyttöomaisuusinvestoinnit	91	166	672
Ydinvoiman käytöstäpoistamiskulut	-16	-1	-6
Vähennykset	0	-1	-8
Poistot	-114	-104	-434
Myynnit	0	0	-53
Uudelleenryhmittelyt	-5	-1	-14
Muuntoerot ja muut muutokset	-221	198	-389
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	10 245	10 207	10 510

11. Muutokset osuuksissa osakkuus- ja yhteisyrityksissä

milj. euroa	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 900	2 112	2 112
Laskentakäytännön muutosten vaikutus (IFRS 9) ¹⁾	166	-	-
Kirjanpitoarvo 1.1.	2 066	2 112	2 112
Osakkuusyritysten hankinnat	8	0	135
Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	47	59	148
Saadut osingot	0	0	-58
Osakkuusyritysten muut laajan tuloksen erät	-3	2	-3
Myynnit	0	0	-363
Muuntoerot ja muut muutokset	-43	28	-71
Kirjanpitoarvo kauden lopussa	2 074	2 201	1 900

1) Katso lisätietoja liitetiedossa 2 Laadintaperiaatteet

Osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta

Fortumin osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta vuoden 2018 ensimmäisellä neljänneksellä oli 47 miljoonaa euroa (I/2017: 59), josta Territorial Generating Company 1:n (TGC-1) osuus oli 5 miljoonaa euroa (I/2017: 1) ja Stockholm Exergin (entinen Fortum Värme) osuus 40 miljoonaa euroa (I/2017: 44). Vuoden 2017 ensimmäisen neljänneksen tulos sisältää 14 miljoonaa euroa vuoden 2017 kolmannella neljänneksellä myydystä Hafslund ASA:n tuloksesta.

Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti TGC-1:n (ja vuonna 2017 Hafslund ASA:n) tulos sisältyy Fortumin lukuihin edellisen neljänneksen julkaistujen lukujen perusteella, sillä tavallisesti viimeisin osavuositiedot ei ole vielä saatavilla.

12. Korolliset saamiset

milj. euroa	Tasearvo	Käypä arvo	Tasearvo	Käypä arvo
	31.3.2018	31.3.2018	31.12.2017	31.12.2017
Pitkäaikaiset lainasaamiset osakkuusyrityksiltä	630	664	656	689
Pitkäaikaiset lainasaamiset yhteisyrityksiltä	59	68	208	229
Rahoitusleasingsaamiset yhteisyrityksiltä	48	48	41	41
Muut pitkäaikaiset korolliset saamiset	97	102	106	111
Pitkäaikaiset korolliset saamiset yhteensä	833	882	1 010	1 071
Lyhytaikaiset korolliset saamiset	458	458	395	395
Korolliset saamiset yhteensä	1 291	1 340	1 406	1 466

Pitkäaikaisiin lainasaamisiin sisältyy saamia osakkuus- ja yhteisyrityksiltä yhteensä 737 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 905). Näihin sisältyy saamia 614 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 638) ruotsalaisilta ydinvoima-osakkuusyrityksiltä OKG AB:lta ja Forsmarks Kraftgrupp AB:lta, joita rahoitetaan pääsääntöisesti osakaslainoilla osakkaiden omistussuhteiden suhteessa.

Teollisuuden Voima Oyj:n (TVO) rakentamaa Olkiluoto 3 -ydinvoimalaa rahoitetaan ulkoisilla lainoilla, osakeantilla ja osakaslainoilla TVO:n osakkeenomistajien välisten osakassopimusten perusteella. Fortumin osakassaaminen liittyy Olkiluoto 3 -ydinvoimalan rakentamiseen oli 31.12.2017 145 miljoonaa euroa. Tämän lisäksi Fortum on sitoutunut antamaan projektille korkeintaan 88 miljoonaa euroa lisärahoitusta. TVO:n osakaslaina, 145 miljoonaa euroa, luokiteltiin 1.1.2018 alkaen osuudeksi yhteisyrityksissä. Katso lisätietoja liitetiedosta 2 Laadintaperiaatteet.

Rahoitusleasingsaamiset liittyvät Tjumenin alueella sijaitsevan kaukolämpöputkiston vuokraukseen yhteisyritykselle YUSTEKille.

Korolliset saamiset sisältää myös 92 miljoonan euron (vuoden 2017 lopussa: 102) saamisen venäläiseltä kaasunjalostus- ja petrokemianyhtiöltä SIBURilta liittyen myyntiin OOO Tobolsk CHP:n osakkeisiin.

Lyhytaikaiset korolliset saamiset sisältää 427 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 363) pantattuja rahavaroja, jotka on pääasiassa annettu vakuudeksi hyödykejohdannaispörsseille. Vuonna 2016 voimaan astunut EMIR-asetus edellyttää täysimääräisiä vakuuksia.

Vuoden 2016 lopussa Nasdaqin markkinatähtäys termiinipöytäkirja päättyi ja kaupankäynti siirtyi termiineistä päivittäin selvitetäviin futuureihin. Fortumin rahavirtalaskelmassa futuurien päivittäinen selvitys näytetään käyttö pääoman muutoksessa, kun taas pantattujen rahavarojen muutokset esitetään investointien rahavirrassa.

13. Korollinen nettovelka

Nettovelka				
milj. euroa	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017	
Korolliset velat	4 403	4 875	4 885	
Likvidit varat	3 504	5 222	3 897	
Nettovelka	899	-347	988	

Nettovelka lasketaan korollisten velkojen ja likvidien varojen erotuksena vähentämättä korollisia saamisia, määrältään 1 291 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 1 406). Korolliset saamiset sisältävät pääasiassa pitkäaikaiset osakaslainat osittain omistetuille ydinvoimayhtiöille. Katso lisätietoja liitetiedosta 12 Korolliset saamiset.

Korolliset velat	Tasearvo		Käypä arvo	
	31.3.2018	31.3.2018	31.12.2017	31.12.2017
milj. euroa				
Joukkovelkakirjalainat	2 505	2 684	2 943	3 143
Lainat rahoituslaitoksilta	231	249	283	303
Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 158	1 219	1 129	1 192
Muut pitkäaikaiset korolliset velat ¹⁾	326	374	324	373
Pitkäaikaiset korolliset velat yhteensä ²⁾	4 220	4 526	4 679	5 011
Lyhytaikaiset korolliset velat	183	184	206	207
Yhteensä	4 403	4 710	4 885	5 218

1) Sisältää lainat suomalaisilta eläkelaitoksilta 48 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 48) ja muita lainoja 278 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 276).

2) Tasearvot sisältävät pitkäaikaisen lainan lyhytaikaisen osuuden 882 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 560).

Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta sisältää Loviisan ydinvoimalaitokseen liittyvän osan sekä lainauksen TVO:n kautta.

Vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana Fortum lisäsi takaisinlainaustaan Valtion ydinjätehuoltorahastosta ja Teollisuuden Voimalta 29 miljoonalla eurolla yhteensä 1 158 miljoonaa euroon. Maaliskuussa Fortum maksoi takaisin kaksi SEK määräistä joukkovelkakirjalainaa vasta-arvolta 413 miljoonaa euroa (4,15 miljardia Ruotsin kruunua).

Lyhytaikainen rahoitus sisälsi maaliskuun 2018 lopussa 98 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 113) Credit Support Annex sopimuksia. Korollinen velka pieneni ensimmäisen neljänneksen aikana 482 miljoonaa euroa 4 885 miljoonasta eurosta 4 403 miljoonaan euroon.

Pääasiassa euro- ja Ruotsin kruunumääräisistä lainoista koostuvan lainasalkun keskimääräinen korkokulu tilinpäätöspäivänä oli 2,3 % (vuoden 2017 lopussa: 2,4 %). Osa ulkoisista lainoista, 775 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 773), on vaihdettu johdannaissojimuksilla Venäjän ruplamääräisiksi. Näiden lainojen keskimääräinen korkokulu kauden lopussa oli 8,6 % sisältäen Venäjän ruplasuojauksen kulut (vuoden 2017 lopussa: 9,5 %). Koko lainasalkun keskimääräinen korkokulu johdannaisineen oli kauden lopussa 3,4 % (vuoden 2017 lopussa: 3,6 %).

Korollisten lainojen erääntyminen	
milj. euroa	31.3.2018
2018 ¹⁾	314
2019	802
2020	67
2021	533
2022	1 050
2023 ja myöhemmin	1 637
Yhteensä	4 403

1) Sisältäen käteisvakuuksia 98 miljoonaa euroa perustuen Credit Support Annex sopimuksiin. Saatu raha on kirjattu lyhytaikaisiin velkoihin.

Likvidit varat				
milj. euroa	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017	
Talletukset ja arvopaperit, joiden maturiteetti yli 3 kuukautta	84	2 484	715	
Rahat ja pankkisaamiset	3 420	2 738	3 182	
Yhteensä	3 504	5 222	3 897	

Likvidit varat vähenivät vuoden 2018 ensimmäisen neljänneksen aikana 393 miljoonaa euroa, 3 897 miljoonasta eurosta 3 504 miljoonaan euroon.

Likvidit varat sisältävät talletuksia ja rahaa pankkitileillä 3 198 miljoonaa euroa ja yritystodistuksia 306 miljoonaa euroa. Talletukset ja arvopaperit koostuvat määräaikaista talletuksista ja yritystodistuksista, joiden maturiteetti on yli 3 mutta alle 12 kuukautta. Sijoitusten keskikorko ilman Venäjän talletuksia 31.3.2018 oli -0,29 % (vuoden 2017 lopussa: -0,27 %). PAO Fortumissa likvidien varojen määrä oli 354 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 246), sisältäen pankkitalletuksia EUR 342 miljoonaa (vuoden 2017 lopussa: 231), joiden keskimääräinen korkotuotto tilinpäätöspäivänä oli 5,8 %.

Likvideistä varoista 2 941 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 3 348) on talletettu sellaisten vastapuolien kanssa, joilla on hyvä (investment grade) luottoluokitus. Lisäksi 563 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 549) on talletettu sellaisten vastapuolien kanssa, jotka konsernin luotonvalvonta on erikseen arvioinut ja hyväksynyt.

Luottolimiittien yhteismäärä ja nostamaton määrä oli 1,8 miljardia euroa (2017: 1,8), pois lukien Fortumin Uniper-ostotarjoukseen liittyvät valmiusluotot. Vuoden vaihteessa Uniper-tarjoukseen liittyen Fortumilla oli omalla ilmoituksella käytettävissään yhteensä 12,0 miljardin euron luottositoumukset 10:stä yhteistyöpankista. Helmikuussa tämän luottositoumuksen määrä laskettiin 3,8 miljardiin euroon.

14. Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat

Fortum omistaa Suomessa Loviisan ydinvoimalaitoksen. Fortumin konsernitaseen erät Osuus valtion ydinjätehuoltorahastosta ja Ydinvoimaan liittyvät varaukset liittyen ydinjätehuoltoon koskevat Loviisan ydinvoimalaa.

Fortumilla on myös vähemmistöosuksia ydinvoimayhtiöissä, joita ovat Teollisuuden Voima Oyj (TVO) Suomessa sekä omistukset OKG Aktiebolagissa (OKG) ja Forsmarks Kraftgrupp AB:ssa (Forsmark) Ruotsissa. Vähemmistöosuudet on luokiteltu osakkuus- ja yhteisyrityksiksi ja konsolidoidaan pääomaosuusmenetelmällä. Yhtiöt Suomessa ja Ruotsissa toimivat omakustannusperiaatteella. Omistajat ostavat sähköä paikallisen kirjanpitoikäntönnön mukaisesti lasketulla tuotantokustannushinnalla, joka sisältää myös poistot, korkokulut ja tuotantoverot.

Sekä Suomessa että Ruotsissa ydinvoimaoperaattorit ovat lakisääteisesti velvollisia huolehtimaan laitosten käytöstäpoistamisesta ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta (ydinjätehuolto). Molemmissa maissa ydinvoimaoperaattorit ovat velvoitettuja turvaamaan ydinjätehuollon rahoittamisen suorittamalla maksuja viranomaisten hallinnoimiin ydinjäterahastoihin. Ydinvoimaoperaattoreiden pitää myös antaa vakuuksia taatakseen riittävät varat laitosten tulevista käytöstäpoistoista ja käytetyn polttoaineen loppusijoituksesta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi.

14.1 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat kokonaan omistetuissa ydinvoimalaitoksissa, Loviisa

milj. euroa	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017
Taseeseen sisältyvät erät			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	838	837	858
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	838	837	858
Lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta			
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergialain mukaan	1 161	1 141	1 161
Rahastotavoite	1 153	1 125	1 153
Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 153	1 125	1 125
Taseeseen kirjaamaton rahasto-osuus	315	288	267

Loviisan ydinvoimalaitoksen lainmukainen vastuu

Työ- ja elinkeinoministeriön joulukuussa 2017 tekemään päätökseen perustuva lainmukainen vastuu 31.3.2018 oli yhteensä 1 161 miljoonaa euroa.

Lainmukainen vastuu perustuu vuosittain tehtävään kustannusarvioon sekä joka kolmas vuosi tehtävään tekniseen suunnitelmaan. Uusi tekninen suunnitelma valmistui vuonna 2016. Uuden teknisen suunnitelman myötä lainmukainen vastuu kasvoi johtuen käytetyn ydinpoltoaineen välivarastointiin ja loppusijoittamiseen liittyvien kustannusarvioiden päivityksestä. Lainmukainen vastuu määritetään olettaen, että laitoksen käytöstäpoisto tapahtuisi arvointivuotta seuraavan vuoden alussa.

Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastossa

Suomen ydinenergialain mukaisesti Fortumilla on velvoite kattaa lainmukainen vastuunsa kokonaisuudessaan Valtion ydinjätehuoltorahaston kautta. Viranomaiset päättävät Fortumin rahastotavoitteen Valtion ydinjätehuoltorahastossa samassa yhteydessä, kun lainmukaisen vastuun määrä päätetään vuosittain joulukuussa. Fortum suorittaa ydinjätehuoltomaksuja Valtion ydinjätehuoltorahastoon kyseisten päätösten mukaisesti. Nykyinen rahastotavoite perustuu joulukuun 2017 päätökseen ja on yhteensä 1 153 miljoonaa euroa.

IFRS-standardien mukainen ydinvoimaan liittyvä varaus ja rahasto-osuus

Ydinvoimaan liittyvät varaukset sisältävät käytöstäpoistamista ja käytetyn polttoaineen loppusijoittamista varten tehdyt varaukset. IAS 37:n mukaan lasketut ydinvoimaan liittyvät varaukset pienenevät 20 miljoonaa euroa vuoden 2017 lopusta ja olivat 838 miljoonaa euroa 31.3.2018. Varaukset perustuvat samoihin tulevien kustannusten kassavirtoihin kuin lainmukainen vastuu, mutta lainmukaista vastuuta ei diskontata nykyarvoon.

Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta 31.3.2018 oli 1 153 miljoonaa euroa, kun taas rahasto-osuuden tasearvo vastaavalla hetkellä oli 838 miljoonaa euroa. Fortumin rahasto-osuuden tasearvo ei saa ylittää IFRS:n mukaisesti laskettua varauksen määrää taseessa. Rahasto on IFRS:n näkökulmasta yllärahoitettu yhteensä 315 miljoonaa euroa. Niin kauan kuin ydinjätehuoltorahasto pysyy IFRS:n näkökulmasta yllärahoitettuna, kirjataan positiivinen vaikutus liikevoittoon, kun varaus kasvaa enemmän kuin nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon. Negatiivinen kirjaus kirjataan liikevoittoon aina, kun nettomaksut ydinjätehuoltorahastoon ovat suuremmat kuin varauksen kasvu. Edellä mainittua kirjausta ei sisällytetä Fortumin vertailukelpoiseen liikevoittoon, katso liitetieto 4 Tiedot segmenteittain.

Takaisinlainaus Valtion ydinjätehuoltorahastosta

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta tietyin ehdoin. Fortum on käyttänyt oikeuttaan lainata rahastolta ja pantannut Kemijoki Oy:n osakkeita vakuudeksi. Lainat uusitaan vuosittain. Katso liitetieto 13 Korollinen nettovelka sekä liitetieto 18 Pantatut varat ja vastuut.

14.2 Ydinvoimailaitokset osakkuus- ja yhteisyrityksissä

OKG, Forsmark ja TVO ovat omakustannusperiaatteella toimivia yrityksiä, joista omistajat ostavat sähköä tuotantokustannuksia vastaavaan hintaan sisältäen myös poistot, korkokulut ja tuotantoverot. Fortum kirjaa laskutetut kustannukset paikallisten kirjanpitosäännösten mukaisina. Laskutetun sähköntuotantokustannuksen lisäksi Fortum kirjaa IFRS-oikaisuja Fortumin laadintaperiaatteiden mukaisesti. Oikaisut sisältävät myös Fortumin osuudet yhtiöiden ydinjäterahastoista ja ydinvoimaan liittyvistä varauksista.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty yhtiöiden ydinjäterahastojen ja -varauksen määrät (100%) sekä Fortumin osuudet näistä.

TVO:n ydinvoimaan liittyvät varat ja velat (100 %)			
milj. euroa	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017
TVO:n taseeseen sisältyvät erät			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	960	959	953
TVO:n osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	960	959	953
joista Fortumin nettomääräinen osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltynä	0	0	0
TVO:n lainmukainen vastuu ja osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta			
Ydinjätehuoltovastuu Suomen ydinenergiain mukaan	1 482	1 450	1 482
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	1 471	1 428	1 437
Taseeseen kirjaamaton rahasto-osuus	511	469	484

TVO:n lainmukainen vastuu ja osuus rahastosta perustuvat samoihin periaatteisiin kuin yllä on kuvattu Loviisan ydinvoimalan osalta.

TVO:n osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta Suomessa on IFRS-näkökulmasta yllärahoitettu 511 miljoonaa euroa (josta Fortumin osuus on 136 miljoonaa euroa), koska TVO:n osuus rahastosta 31.3.2018 oli 1 471 miljoonaa euroa ja tasearvo 960 miljoonaa euroa.

Suomalaisilla Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastolta tietyin ehdoin. Fortum käyttää oikeuttaan lainata rahastolta TVO:n kautta omistusosuutensa mukaisesti. Katso lisätietoja liitetiedosta 13 Korollinen nettovelka.

OKG:n ja Forsmarkin ydinvoimaan liittyvät varat ja velat (100 %)			
milj. euroa	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017
OKG:n ja Forsmarkin ydinvoimaan liittyvät varat ja velat ¹⁾			
Ydinvoimaan liittyvät varaukset	3 274	3 429	3 398
Osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta	3 041	3 103	3 105
Nettomäärä	-233	-327	-293
joista Fortumin nettomääräinen osuus pääomaosuusmenetelmällä yhdisteltynä	-94	-127	-114

1) Kirjattu Fortumin laadintaperiaatteiden mukaan. Yhtiöiden erillistilinpäätöksiä ei laadita IFRS-standardien mukaan.

Ydinvoimaoperaattorien omistama Svensk Kärnbränslehantering AB (SKB) huolehtii Ruotsissa kaikesta ydinjätehuollosta ydinvoimaoperaattorien puolesta. SKB:n toimintaa rahoittaa Ruotsin Valtion Ydinjätehuoltorahasto, joka puolestaan on ydinvoimaoperaattoreiden rahoittama.

Ydinjätehuoltomaksujen lisäksi ydinvoimayhtiöt antavat takauksia kattamattomien vastuiden ja ennakoimattomien tapahtumien vakuudeksi. Fortumin antamat takaukset ydinvoima-osakkuusyritysten puolesta esitetään liitetiedossa 18 Pantatut varat ja vastuut.

Ydinjätehuoltomaksujen ja -vastuiden tarkistus tehdään kolmen vuoden välein viranomaispäätöksellä Ruotsin ydinturvallisuusviranomaisen (Strålsäkerhetsmyndigheten, SSM) esityksestä. Esitys perustuu SKB:n laatimaan kustannusarvioon. SKB on tehnyt uuden teknisen suunnitelman vuonna 2016. Vuonna 2017 SKB lähetti ehdotetun teknisen suunnitelman SSM:lle, jonka jälkeen Ruotsin hallitus päätti ydinjättemaksuista ja vastuista vuosille 2018-2020. Ydinjättemaksut perustuvat tulevaisuuden kustannusennusteisiin olettaen, että ydinvoimalan yksiköiden käyttöikä on 50 vuotta (aikaisemmin 40 vuotta).

15. Muut varaukset

milj. euroa	Ympäristövaraukset			Muut varaukset		
	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017
Varaukset kauden alussa	43	47	47	79	82	82
Yrityshankinnat	0	0	0	0	0	7
Varausten lisäys	0	0	0	1	12	31
Käytetyt varaukset	0	0	0	-12	-4	-35
Käyttämättömien varausten purku	0	0	0	-1	0	-10
Diskonttauksen purkautuminen	0	-1	0	0	0	0
Kurssierot ja muut muutokset	-1	0	-4	-3	0	4
Varaukset kauden lopussa	42	47	43	65	90	79
Lyhytaikaiset varaukset ¹⁾	0	1	0	17	9	22
Pitkäaikaiset varaukset	42	45	43	48	80	57

1) Sisältyy tase-erään ostovelat ja muu lyhytaikainen vieras pääoma.

Ympäristövaraukset muodostuvat pääasiassa kaatopaikkojen peitto- ja valvontavelvoitteista sekä saastuneiden alueiden puhdistusvelvoitteista. Varauksista suurimman osan arvioidaan tulevan käytetyksi seuraavien 10-15 vuoden kuluessa.

Inkoon hiilivoimalaitoksen käytöstäpoistamisvaraus sisältyy muihin varauksiin.

16. Vuokrasopimukseen liittyvät sitoumukset

milj. euroa	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017
Vuoden sisällä erääntyvät	24	18	23
Yli vuoden, mutta viiden vuoden sisällä erääntyvät	80	58	72
Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät	58	50	65
Yhteensä	161	126	160

17. Investointisitoumukset

milj. euroa	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	359	443	362

Muut sitoumukset

Fortum julkisti 26.9.2017 sopineensa E.ONin kanssa järjestelystä, jonka mukaan E.ONilla on oikeus tarjota 46,65 %:n omistusosuutensa Uniperissa vuoden 2018 alussa. Marraskuussa 2017 Fortum teki kaikille Uniperin osakkeenomistajille suunnatun vapaaehtoisen julkisen ostotarjouksen arvoltaan 22 euroa osakkeelta.

Ostotarjouksen varsinainen hyväksymisaika alkoi 7.11.2017 ja päättyi 16.1.2018. Ylimääräinen hyväksymisaika alkoi 20.1.2018 ja päättyi 2.2.2018. Varsinaisen ja ylimääräisen hyväksymisjakson aikana Fortumille tarjottiin yhteensä 172 439 375 Uniperin osaketta, mikä vastaa 47,12 %:n osuutta yhtiön kaikista osakkeista ja äänioikeuksista. Varsinaisen ja ylimääräisen hyväksymisjakson aikana tarjottujen osakkeiden arvo on 3,8 miljardia euroa perustuen osakekohtaiseen 22 euron arvoon.

Fortum on sitoutunut rahoittamaan enintään 93 miljoonalla eurolla (vuoden 2017 lopussa: 93) Voimaosakeyhtiö SF:ää liittyen sen osuuteen Fennovoiman ydinvoimahankkeeseen Suomessa. Lisäksi Fortumin jäljellä oleva suora rahoitussitoumus liittyen jätepolttolaitetta käyttävään sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitokseen Lietuan Kaunaksessa on enintään 13 miljoonaa euroa. Voimalaitosinvestointi toteutetaan Fortumin ja Lietuvos Energijan yhdessä omistaman Kauno Kogeneraciné Jégainén kautta.

Lisätietoa osakkuus- ja yhteisyritysten osakaslainasitoumuksista, katso liitetieto 12 Korolliset saamiset.

18. Pantatut varat ja vastuut

milj. euroa	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017
Omasta puolesta pantatut varat			
Lainoista			
Pantit	288	288	300
Kiinteistökiinnitykset	137	137	177
Muista sitoumuksista			
Pantit	413	197	346
Kiinteistökiinnitykset	141	99	141
Vastuut omasta puolesta			
Muut vakuudet ja vastuut	162	212	161
Vastuut osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta			
Takaukset	574	604	598

Lainojen vakuudeksi pantatut varat

Valtion ydinjätehuoltorahaston osapuolilla on mahdollisuus ottaa lainaa rahastosta. Fortumilla on tätä lainaa varten vakuutena Kemijoki Oy:n osakkeita. Pantattuina olevien osakkeiden arvo 31.3.2018 oli 269 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 269).

Virolainen Fortum Tartu (Fortumin omistusosuus 60 %) on antanut kiinteistökiinnityksiä arvoltaan 96 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 96) lainan vakuudeksi. Fortumin eläkesäätiön myöntämän lainan vakuudeksi on annettu 41 miljoonan euron (vuoden 2017 lopussa: 41) kiinteistökiinnitykset.

Ensimmäisen neljänneksen aikana Venäjän aurinkopuistojen lainojen vakuutena olleet kiinnitykset vapautettiin (vuoden 2017 lopussa: 41).

Lisätietoja näihin kiinnityksiin liittyvistä korollisista veloista on liitetiedossa 13 Korollinen nettovelka.

Muiden sitoumusten vakuudeksi pantatut varat

Pantit -erään sisältyy myös pantattuja rahavaroja 413 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 346), jotka on annettu Nasdaq Commodities Europessa, kansainvälisissä ICE- ja EEX-pörsseissä sekä Puolan sähköpörsissä (TGE) käytävän sähkö- ja maakaasukaupan sekä hiilidioksidipäästöoikeuksilla käytävän kaupan vakuudeksi. Katso myös liitetieto 12 Korolliset saamiset.

Fortum on antanut Valtion ydinjätehuoltorahastolle vakuudeksi suomalaisiin voimalaitoksiin liittyviä kiinteistökiinnityksiä arvoltaan 141 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 141). Vakuudet on annettu turvaamaan kattamattomat lainmukaiset vastuut ja mahdolliset odottamattomat tapahtumat liittyen Loviisan ydinvoimalan käytöstäpoistosta ja ydinjätteen loppusijoituksesta aiheutuviin tuleviin kustannuksiin. Suomen ydinenergialain mukaan Fortum on veloitettu maksamaan tarvittavat varat Valtion ydinjätehuoltorahastoon kattaakseen lainmukaiset vastuut. Mahdollinen kattamaton lainmukainen vastuu liittyy rahastolle suoritettavien maksujen jaksottamiseen. Kiinnitysten arvo tarkistetaan vuosittain toisen neljänneksen aikana perustuen edellisvuoden vaihteessa päivitettyyn lainmukaiseen vastuuseen ja rahastotavoitteeseen.

Katso lisää liitetiedosta 14 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.

Omasta puolesta annetut vakuudet

Fortum omistaa Suomessa Meri-Porin hiililauhdevoimalan, johon Teollisuuden Voima Oyj:llä (TVO) on sopimukseen perustuva 45,45 %:n osallistumisoikeus. Osallistumissopimuksen nojalla Fortumin on annettava vakuus TVO:lle mahdollisen sopimusrikkomuksen varalta. Vakuus on määrältään 125 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 125).

Vastuut osakkuusyritysten puolesta

Osakkuus- ja yhteisyritysten puolesta annettavat vastuut koostuvat pääasiassa Fortumin ydinvoimaosakkuusyrityksille (Teollisuuden Voima Oyj, Forsmarks Kraftgrupp AB ja OKG AB) annetuista takauksista. Takauksia on annettu Forsmarks Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta 31.3.2018 yhteensä 5 393 miljoonaa Ruotsin kruunua eli 524 miljoonaa euroa (vuoden 2017 lopussa: 548 miljoonaa euroa). Forsmark Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta on annettu kahdenlaisia takauksia. Rahoitusmäärä (Financierings belopp) annetaan ydinjätehuoltorahaston tarkasteluhetken mukaisen alijäämän kattamiseksi olettaen, että rahastoon ei suoriteta lisämaksuja. Alijäämä lasketaan ennakoitujen kulujen sekä veloitteen kattamiseksi tarkoitettujen varojen erotuksena laskentahetkellä. Lisämäärä (Kompletterings belopp) annetaan sellaisen alijäämän kattamiseksi, joka voi muodostua ennakoimattomien tapahtumien seurauksena. Fortumin Forsmark Kraftgrupp AB:n ja OKG AB:n puolesta antamat rahoitusmäärät olivat 3 843 miljoonaa Ruotsin kruunua (374 miljoonaa euroa) ja lisämäärät 1 550 miljoonaa Ruotsin kruunua (151 miljoonaa euroa) 31.3.2018.

Teollisuuden Voima Oyj:n puolesta annettu takaus ydinjätehuoltorahastolle oli 50 miljoonaa euroa 31.3.2018 (vuoden 2017 lopussa: 50). Takaus kattaa ydinjätehuoltomaksujen jaksotuksesta aiheutuvan lainmukaisen vastuun maksamattoman osuuden sekä ennakoimattomien tapahtumien riskin.

Fortumilla on vähemmistöosuuksia yhtiöissä, jotka omistavat ydinvoimalaitoksia Suomessa ja Ruotsissa. Nämä yhtiöt käsitellään pääomaosuusmenetelmällä, missä Fortumin osuus yhtiöiden varoista ja veloista esitetään taseessa nettomääräisenä. Lisätieto Loviisan ydinvoimalaitokseen sekä Fortumin Ruotsin ja Suomen vähemmistöomisteisten ydinvoimaosakkuusyritysten liittyvistä varoista ja veloista on esitetty liitetiedossa 14 Ydinvoimaan liittyvät varat ja velat.

Muut vastuut

Fortum Oil and Gas Oy:n vuoden 2004 jakautumisen seurauksena Fortumin kokonaan omistamalla Fortum Heat and Gas Oy:llä on yhteinen vastuusitoumus Neste Oyj:n kanssa. Vastuusitoumus perustuu osakeyhtiölain (734/1978) 14a luvun 6§:n säädökseen.

19. Oikeudenkäynnit ja viranomaismenettelyt

Verovaateet ja -oikeudenkäynnit Suomessa

Suomessa ei ole verovaateita tai -oikeudenkäyntejä, joiden vaikutus olisi olennainen.

Verovaateet ja -oikeudenkäynnit Ruotsissa

Ruotsin korkovähennyksiin liittyvät verovaateet ja -oikeudenkäynnit

Maaliskuussa 2018 Ruotsin korkein hallinto-oikeus päätti, ettei se myönnä Fortumille valituslupaa vuosien 2009-2012 korkovähennyksiin liittyvässä riita-asiassa. Valitustuomioistuimen kesäkuussa 2017 antama epäsuotuisa päätös jää siten voimaan. Vuosilta 2009-2012 Fortumin oli maksettava ylimääräistä veroa ja korkoa, yhteensä 1 175 miljoonaa Ruotsin kruunua (122 miljoonaa euroa), joka kirjattiin kuluksi toisella vuosineljänneksellä 2017 ja joka maksettiin jo vuonna 2016. Nähdäksemme on perusteltua katsoa, että edellä mainitut valitustuomioistuimen ja korkeimman hallintotuomioistuimen päätökset loukkaavat EU-oikeutta ja EU-oikeuden mukaisia perusvapauksia. Fortum aikoo käyttää EU-oikeuden takaamia tapaukseen soveltuvia käytettävissä olevia oikeussuojakeinoja. Lisäksi Fortum on jättänyt pyynnön keskinäisen sopimusmenettelyn aloittamisesta Ruotsin ja Alankomaiden välillä vuoden 2012 osalta.

Lisäksi Fortum on saanut vuotta 2013, 2014 ja 2015 koskevat jälkiverotuspäätökset Ruotsissa joulukuussa 2015, joulukuussa 2016 sekä lokakuussa 2017. Päätökset koskevat Fortumin alankomaalaisen rahoitusyhtiön ruotsalaisille konserniyhtiöille myöntämiä lainoja vuosina 2013, 2014 ja 2015. Näihin lainoihin liittyvät korkotulot on verotettu Alankomaissa. Ruotsin veroviranomainen katsoo kuitenkin vain puolet kunkin lainan koroista vähennyskelpoisiksi eli liiketoimintalähtöisiksi. Muita korkoja verottaja ei pidä vähennyskelpoisina. Päätökset perustuvat vuonna 2013 toteutettuun verolainsäädännön muutokseen. Fortumin näkemyksen mukaan vaatimukset ovat perusteettomia ja Fortum on valittanut päätöksistä. Toukokuussa 2017 Tukholman hallinto-oikeus antoi päätöksensä koskien tilikauden 2013 tuloverotusta. Päätökset olivat kielteisiä Fortumin kannalta. Fortum on eri mieltä oikeuden tulkinnasta ja on valittanut päätöksestä Tukholman valitustuomioistuimeen heinäkuussa 2017. Vuosia 2014 ja 2015 koskevat tapaukset ovat edelleen vireillä hallinto-oikeudessa. Joulukuussa 2017 Ruotsin veroviranomainen luopui osittain vuotta 2014 ja 2015 koskevista vaateistaan. Tämän johdosta vaaditun jälkiveron määrä on tällä hetkellä 239 miljoonaa Ruotsin kruunua (23 miljoonaa euroa) vuoden 2013 osalta, 242 miljoonaa Ruotsin kruunua (24 miljoonaa euroa) vuoden 2014 osalta ja 179 miljoonaa Ruotsin kruunua (17 miljoonaa euroa) vuoden 2015 osalta. Valitustuomioistuimen pitää vielä vahvistaa vuoden 2013 jälkiveroa koskeva oikaisu, koska Tukholman hallinto-oikeuden toukokuussa 2017 antaman päätöksen mukaan jälkiveron määrä oli 273 miljoonaa Ruotsin kruunua (27 miljoonaa euroa). Hallintotuomioistuimen pitää vahvistaa myös vuotta 2014 ja 2015 koskevat jälkiveron oikaisut.

Lainopillisten arvioiden ja lausuntojen perusteella osavuositarkastukseen ei ole tehty verovarauksia vuosia 2013, 2014 ja 2015 koskevista Ruotsin verovaateista ja -oikeudenkäynneistä. Mikäli vaaditut jälkiverot jäävät lopullisiksi valitusprosessin jälkeen, vaikutus tilikauden voittoon olisi noin 239 miljoonaa Ruotsin kruunua (23 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2013, 242 miljoonaa kruunua (24 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2014 ja 179 miljoonaa kruunua (17 miljoonaa euroa) koskien vuotta 2015. Vuotta 2013 koskeva lisävero ja korko on jo maksettu hallinto-oikeuden päätöksen mukaisesti heinäkuussa 2017, yhteensä 282 miljoonaa kruunua (28 miljoonaa euroa) ja lainopillisen arvion mukaisesti ne on kirjattu saamiseksi.

Ruotsin vesivoiman kiinteistöveroja koskevat oikeudenkäynnit

Fortum Sverige AB on saanut myönteisen päätöksen kesäkuussa 2017 Tukholman hallinto-oikeudelta koskien Ruotsin vesivoiman kiinteistöveroja. Päätöksen mukaan vesivoimatuotannon korotettu kiinteistöverolaki muodostaa kielletyn valtion tuen (eli verolaki on ristiriidassa EU-oikeuden kanssa) ja kiinteistöveron määrä tulee olla 0,5 prosenttia verotusarvosta. Päätös koskee vuosia 2009-2014 ja kiistanalainen kiinteistövero viidelle vuodelle oli veroa 508 miljoonaa Ruotsin kruunua ja korkoa 12 miljoonaa Ruotsin kruunua (veroa 49 miljoonaa euroa ja korkoa 1 miljoonaa euroa). Palautus on maksettu Fortumille heinäkuussa 2017 ja se on kirjattu muihin lyhytaikaisiin velkoihin, ei vielä tuotoksi. Veroviranomainen on valittanut päätöksestä. Asia on vireillä valitustuomioistuimessa (Kammarrätten).

Verovaateet ja -oikeudenkäynnit Belgiassa

Fortum on saanut vuosien 2008, 2009, 2010 ja 2011 tuloveroja koskevat jälkiverotuspäätökset Belgiassa. Veroviranomaiset ovat eri mieltä Fortum EIF NV:n verokohtelusta. Fortumin mielestä veroviranomaisten tulkinta ei perustu paikalliseen lainsäädäntöön ja on valittanut päätöksestä. Ensimmäisen asteen tuomioistuimien Antwerpenissa hylkäsi Fortumin valituksen vuosilta 2008 ja 2009 kesäkuussa 2014. Fortumin näkemyksen mukaan päätös oli perusteeton ja Fortum valitti asiassa valitustuomioistuimeen.

Tammikuussa 2016 Forum sai myönteisen päätöksen valitustuomioistuimesta, jossa tuomioistuimien hylkäsi veroviranomaisten tulkinnan ja vuoden 2008 verotuspäätös poistettiin. Veroviranomaiset olivat tyytymättömiä päätökseen ja valittivat päätöksestä korkeimpaan oikeuteen, Hof van Cassatie'in maaliskuussa 2016. Fortumin valitukset koskien vuosia 2009-2011 ovat edelleen vireillä ja Fortum arvioi myös näiden valitusten noudattavan vuotta 2008 koskevan lopullisen päätöksen linjauksia. Osavuositarkastukseen ei ole lainopillisten arvioiden ja lausuntojen perusteella tehty jälkiverotuspäätöksistä verovarausta. Vaadittujen jälkiverojen määrä on vuoden 2008 osalta noin 36 miljoonaa euroa, vuoden 2009 osalta noin 27 miljoonaa euroa, vuoden 2010 osalta noin 15 miljoonaa euroa ja vuoden 2011 osalta noin 21 miljoonaa euroa. Kyseessä olevat verot on jo maksettu.

Marraskuussa 2015 Fortum sai Belgian veroviranomaisilta jälkiverotuspäätöksen koskien vuotta 2012. Veroviranomaiset ovat eri mieltä Fortum Project Finance NV:n verokohtelusta. Fortumin mielestä veroviranomaisten tulkinta ei perustu paikalliseen lainsäädäntöön ja on valittanut päätöksestä. Vuosia 2008-2011 koskevan periaatteellisen kannan mukaisesti osavuositiedotukseen ei ole tehty asiasta verovarausta. Vaaditun jälkiveron määrä vuoden 2012 osalta on noin 15 miljoonaa euroa. Vero on jo maksettu.

Oikeudenkäynnit osakkuusyrityksissä

Suomessa Fortum on osakkaana maan viidennessä ydinvoimalaitosyksikössä, Olkiluoto 3:ssa (OL3), omistamiensa Teollisuuden Voima Oyj -osakkeiden (TVO) kautta. Fortumin 25 %:n omistusosuus vastaa noin 400 MW:n kapasiteettia. Olkiluoto 3-laitosyksikön rakennustekniset työt ovat pääosin valmiit. Sähkö-, automaatio- ja mekaaniset asennukset ovat edelleen kesken.

Huhtikuussa 2016 jätettiin käyttöluupihakemus työ- ja elinkeinoministeriölle (TEM). Käyttöhenkilökunnan simulaattorikoulutus käynnistyi helmikuussa 2017. Käyttöönotto on nyt edennyt useita kuukausia kestävään kuumakoevaiheeseen, jossa laitosyksikön järjestelmiä testataan kokonaisuutena, kuitenkin ilman polttoainetta. Kuumakokeessa tehdään ensimmäiset reaktori- ja turbiinilaitoksen yhteistoimintakokeet.

OL3 on tilattu kiinteähintaisena avaimet käteen -periaatteella konsortiolta (laitostoimittaja), jonka muodostavat AREVA GmbH, AREVA NP SAS ja Siemens AG. Konsortioon kuuluvat yhtiöt ovat laitostoimitussopimuksen mukaisesti yhteisvastuussa sopimusvelvoitteista. Laitostoimittajan, AREVA-Siemens, lokakuussa 2017 päivitetyn aikataulun mukaan säännöllinen sähköntuotanto alkaa toukokuussa 2019. Laitostoimittajan aikataulutarkastelu oli saavuttanut vaiheen, jossa laitostoimittaja vahvisti keskeiset virstanpylväät.

Laitostoimittajan mukaan laitosyksikkö liitetään ensimmäistä kertaa valtakunnan verkkoon joulukuussa 2018 ja säännöllinen sähköntuotanto alkaa toukokuussa 2019. Laitostoimittajan käyttöönotto-ohjelman mukaisesti laitosyksikkö tuottaa 2-4 terawattituntia sähköä vaihtelevin tehoin aikana, joka alkaa verkkoon liittämisen ja päättyy säännöllisen sähköntuotannon aloittamiseen.

Katsauskauden jälkeen huhtikuussa 2018 laitostoimittaja ilmoitti, että kuumakokeissa ilmenneiden viivästysten vuoksi se tekee projektin loppuvaiheita koskevan aikataulupäivitystyön lähiviikkojen aikana ja toimittaa TVO:lle sen tulokset. TVO ei pysty arvioimaan, onko tällä vaikutusta säännöllisen sähköntuotannon aloittamiseen toukokuussa 2019 tai joulukuussa 2018 aloitettavaksi suunnitellun koekäyttövaiheen aikatauluun. Koekäyttövaiheen aikana sähköä tuotetaan vaihtelevia määriä.

TVO oli osapuolena Kansainvälisen kauppakamarin (ICC) sääntöjen mukaisessa välimiesmenettelyssä, joka koski OL3 EPR:n valmistumisen viivästymistä ja siitä aiheutuneita kustannuksia. Välimiesmenettely alkoi joulukuussa 2008 laitostoimittajan aloitteesta.

Laitostoimittajan rahamääräinen vaatimus oli noin 3,59 miljardia euroa. Summa sisälsi viivästyskorjoja (laskettu kesäkuun 2017 loppuun asti) ja TVO:n laitostoimitussopimuksen mukaisesti viivästämistä maksueriä yhteensä noin 1,58 miljardia euroa sekä laitostoimittajan väittämää saamatta jäänyttä voittoa noin 132 miljoonaa euroa. TVO:n rahamääräinen arvio yhtiön kustannuksista ja menetyksistä, josta jätettiin kante ja vastine, oli noin 2,6 miljardia euroa joulukuuhun 2018 asti, joka oli OL3 EPR laitostoimittajan aikaisemmin toimittaman aikataulun mukaan OL3 EPR:n säännöllisen sähköntuotannon aloittamisen ajankohta.

Välimiesoikeus teki vuosina 2016 ja 2017 kolme lopullista ja sitovaa osapäätöstä välimiesoikeudessa käsiteltävinä olleista keskeisistä asioista. Osapäätöksissä ratkaistiin lopullisesti suurin osa käsitellyistä asioista TVO:n eduksi ja toisaalta hylättiin suurin osa laitostoimittajan väitteistä näiltä osin. Osapäätökset eivät ottaneet kantaa osapuolten esittämiin rahamääräisiin vaatimuksiin.

TVO allekirjoitti maaliskuussa 2018 kattavan OL3 EPR -projektin loppuunsaattamista ja projektin kiistoja koskevan sovintosopimuksen laitostoimittajakonsortioon kuuluvien yhtiöiden, Areva NP:n, Areva GmbH:n ja Siemens AG:n sekä Ranskan valtion sataprosenttisesti omistaman Areva-yhtiöiden emoyhtiö Areva SA:n, kanssa. Sopimus tuli voimaan maaliskuun lopulla.

Sopimuksen ehtojen mukaan:

Varatakseen ja säilyttääkseen OL3 EPR -projektin loppuunsaattamiseen riittävät ja pätevät tekniset ja henkilöresurssit Areva hankkii tarpeelliset lisäresurssit Framatome S.A.S -yhtiöltä, jonka enemmistöomistaja on Electricité de France (EDF).

Laitostoimittajakonsortioon kuuluvat yhtiöt sitoutuvat siihen, että OL3 EPR -hankkeen loppuunsaattamiseen tarkoitettavat varat ovat riittävät ja ne kattavat myös kaikki asianmukaiset takuukaudet. Tätä varten on perustettu Areva-yhtiöiden rahoittama rahastomekanismi turvaamaan OL3 EPR projektin loppuunsaattamisesta aiheutuvien kustannusten kattamisen.

OL3 EPR -laitostoimitussopimuksen avaimet käteen -periaate ja laitostoimittajakonsortioon kuuluvien yhtiöiden yhteisvastuu sopimusvelvoitteista ovat edelleen täysimittaisesti voimassa.

Sopimus myös toteaa laitostoimittajan viimeisimmän aikataulun, jonka mukaan laitosyksikön säännöllinen sähköntuotanto alkaa toukokuussa 2019.

Välimiesmenettely sovittiin 450 miljoonan euron korvauksella, jonka laitostoimittajakonsortioon kuuluvat yhtiöt maksavat TVO:lle kahdessa erässä.

Osapuolet vetäytyvät käynnissä olevista OL3 EPR -projektiin liittyvistä oikeustoimista, mukaan lukien välimiesmenettelystä ja Euroopan Unionin yleisessä tuomioistuimessa olevista valituksista.

Laitostoimittajakonsortioon kuuluvat yhtiöt ovat oikeutettuja saamaan TVO:lta enimmillään 150 miljoonan euron suuruisen kannustinmaksun projektin aikataulunmukaisesta valmistumisesta. Mikäli laitostoimittajakonsortioon kuuluvat yhtiöt eivät saisi OL3 EPR -projektia valmiiksi vuoden 2019 loppuun mennessä, ne maksavat valmistumisen ajankohdasta riippuvan, enimmillään 400 miljoonan euron lisäkorvauksen TVO:lle.

TVO sai sovintoon liittyvän korvauksen ensimmäisen maksuerän, 328 miljoonaa euroa, sovintosopimuksen tullessa voimaan maaliskuussa 2018. Toinen, 122 miljoonan euron erä maksetaan OL3 EPR -projektin valmistuessa tai viimeistään 31.12.2019. TVO on tehnyt 150 miljoonan euron varauksen maksimimääräisestä kannustinmaksusta, joka maksetaan laitostoimittajakonsortioon kuuluville yhtiöille OL3 EPR -projektin valmistuessa aikataulussa. Sovintoon liittyvän korvauksen mukaiset erät TVO:lle, TVO:n maksettavaksi tuleva kannustinmaksu ja mahdollisesta projektin lisäviiveestä TVO:lle maksettava lisäkorvaus on otettu huomioon OL3 EPR -projektin kokonaiskustannusarviossa. Korvauksen mukaiset erät sekä TVO:n maksettavaksi tuleva kannustinmaksu on kirjattu katsauskaudella TVO:n konsernin taseen aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintameno.

Arevan vuonna 2016 julkistama suunnitelma liiketoiminnan uudelleenjärjestelystä toteutui vuoden 2018 alussa. Pääosa Areva NP:n liiketoiminnasta siirtyi Framatome-nimiseen yhtiöön, josta Electricité de France (EDF) omistaa 75,5 prosenttia. OL3 EPR -projekti ja sen valmistamiseen tarvittavat toimenpiteet sekä eräät muut toiminnot jäivät Areva NP ja Areva GmbH -yhtiöihin, jotka ovat Areva SA:n tytäryhtiöitä.

Edellä mainittujen oikeusprosessien lisäksi jotkin konserniyhtiöt ovat asianosaisina eräissä konsernin normaaliin liiketoimintaan ja verotukseen liittyvissä riita-asioissa. Johdon mukaan näillä asioilla ei kuitenkaan ole olennaista vaikutusta konsernin rahoitusasemaan.

20. Lähipiiritapahtumat

Lähipiiriin kuuluvat osapuolet on esitetty Fortumin vuoden 2017 tilinpäätöksessä. Vuonna 2018 ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Suomen valtion omistusosuus Fortumin osakkeista vuoden 2017 lopussa oli 50,76 %. Vuonna 2018 omistusosuus ei ole muuttunut.

Liiketoimet osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	I/2018	I/2017	2017
Myynnit	7	22	110
Ostot	98	148	472
Korkotuotot lainasaamisista	3	4	13

Avoimet saldot osakkuus- ja yhteisyritysten kanssa

milj. euroa	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017
Pitkäaikaiset korolliset lainasaamiset	689	879	864
Rahoitusleasingsaamiset yhteisyrityksiltä	48	-	41
Myyntisaamiset	18	13	24
Muut saamiset	20	17	17
Pitkäaikaiset velat	293	285	287
Ostovelat	1	3	19
Muut velat	6	7	7

21. Katsauskauden jälkeiset tapahtumat

Katsauskauden jälkeen ei ole ollut merkittäviä tapahtumia

22. Tunnuslukujen laskentakaavat

Fortum käyttää suoritusmittareita taloudellisessa tavoiteasetannassa, ennustamisessa, segmenttien tuloskehityksen seurannassa sekä resurssien allokoimisessa osana konsernin liiketoiminnan johtamisprosessia. Liiketoimintojen tulosta ei voi vertailla eri raportointikausien välillä huomioimatta vertailukelpoisuuteen vaikuttavia eriä ja siksi nämä erät eivät sisälly vertailukelpoiseen liikevoittoon eivätkä vertailukelpoiseen käyttökatteeseen (EBITDA). Keskeisiä liiketoiminnan suoritusmittareita on käytetty johdonmukaisesti vuodesta 2005 lähtien.

Fortumin taloudellisia tavoitteita pääomarakenteelle, pitkän aikavälin arvomuodostukselle ja kannattavuudelle mitataan Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate (EBITDA) –tunnusluvulla (pitkän aikavälin tavoite yli suhdannesyklin 2,5x), sekä Sijoitetun pääoman tuotto prosentilla (pitkän aikavälin tavoite yli suhdannesyklin vähintään 10%).

Liiketoiminnan tuloksellisuus

Käyttökate (EBITDA = Tulos ennen korkoja, veroja ja poistoja)	=	Liikevoitto + poistot
Vertailukelpoinen käyttökate	=	Käyttökate - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät	=	Arvonalentumiset + myyntivoitot ja muut + tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset + ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu
Vertailukelpoinen liikevoitto	=	Liikevoitto - vertailukelpoisuuteen vaikuttavat erät
Arvonalentumiset	=	Arvonalentumiset + niihin liittyvät varaukset (pääasiassa käytöstä poistoon liittyvät)
Myyntivoitot ja muut	=	Myyntivoitot, transaktiokulut ja muut
Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaisten käyvän arvon muutokset	=	Tulevaisuuden kassavirtoja suojaavat johdannaisinstrumentit, joihin ei voida soveltaa suojauslaskentaa IFRS 9 mukaisesti.
Ydinjätehuoltorahastoon liittyvä oikaisu	=	IFRIC tulkinnan nro 5 mukainen vaikutus, joka aiheutuu siitä, että taseen saamiin kirjattu Fortumin osuus Valtion ydinjätehuoltorahastosta ei voi ylittää vastaavaa velkaa.
Vertailukelpoinen sidotun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Vertailukelpoinen liikevoitto} + \text{osuus osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta (tappiosta)} + \text{oikaisu liittyen osuuteen osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta}}{\text{Vertailukelpoinen sidottu pääoma keskimäärin}} \times 100$
Oikaisu liittyen osuuteen osakkuus- ja yhteisyritysten tuloksesta	=	Oikaisu liittyen IFRS 9 -kirjauksiin, merkittäviin myyntivoittoihin sekä arvonalentumisiin
Vertailukelpoinen sidottu pääoma	=	Korottomat varat + Valtion ydinjätehuoltorahastoon liittyvät korolliset varat - korottomat velat - varaukset (korottomat varat ja velat eivät sisällä rahoitukseen, veroihin ja laskennallisiin veroihin liittyviä eriä sekä varoja ja velkoja, jotka syntyvät tulevaisuuden kassavirtoja suojaavien johdannaissopimusten käypään arvoon arvostamisesta)

Pääomarakenne ja pitkän aikavälin kannattavuus

Vertailukelpoinen nettovelka/käyttökate	=	$\frac{\text{Korollinen nettovelka}}{\text{Vertailukelpoinen käyttökate}}$
Korolliset nettovelat	=	Korolliset velat - likvidit varat
Sijoitetun pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Voitto ennen veroja} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}}{\text{Sijoitettu pääoma keskimäärin}} \times 100$

22. Tunnuslukujen laskentakaavat

Sijoitettu pääoma	=	Taseen loppusumma - korottomat velat - laskennallinen verovelka - varaukset
Osakekohtaiset tunnusluvut		
Tulos/osake (EPS)	=	$\frac{\text{Kauden voitto - määräysvallattomat omistajat}}{\text{Osakkeiden keskimääräinen osakeantioikaistu lukumäärä tilikauden aikana}}$
Oma pääoma/osake, euroa	=	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Osakkeiden lukumäärä kauden lopussa}}$
Muut tunnusluvut		
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta (FFO) /Nettovelka, %	=	$\frac{\text{Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta (FFO)}}{\text{Korollinen nettovelka}} \times 100$
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	=	Liiketoiminnan rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta
Investoinnit käyttöomaisuuteen	=	Aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin tehdyt investoinnit mukaan lukien kunnossapito-, tuottavuus- ja kasvuinvestoinnit sekä lainsäädännön edellyttämät investoinnit. Investointeihin kuuluvat myös investointien rakennusaikana taseeseen aktivoidut korkokulut. Kunnossapitoinvestoinnit pidentävät olemassaolevan omaisuuserän vaikutusaikaa, ylläpitävät käytettävyyttä sekä/tai ylläpitävät luotettavuutta. Tuottavuusinvestoinnit parantavat olemassaolevan hyödykkeen tuottavuutta. Kasvuinvestointien tarkoitus on rakentaa uutta kapasiteettia ja/tai lisätä olemassaolevien liiketoimintojen asiakaskantaa. Lainsäädännön edellyttämät investoinnit tehdään tiettyinä ajankohtina lakien vaatimusten mukaan.
Bruttoinvestoinnit osakkeisiin	=	Investoinnit tytäryhtiöosakkeisiin, osakkuusyrittösohakkeisiin ja muihin sijoituksiin. Investoitujen tytäryhtiöosakkeiden hankintahintaan on lisätty hankittavan yhtiön nettovelka.
Oman pääoman tuotto, %	=	$\frac{\text{Kauden voitto}}{\text{Oma pääoma keskimäärin}} \times 100$
Velkaantumisaste, %	=	$\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$
Omavaraisuusaste, %	=	$\frac{\text{Oma pääoma sisältäen määräysvallattomat omistajat}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$
Korkokate	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut}}$
Korkokate sisältäen aktivoitut vieraan pääoman menot	=	$\frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Nettokorkokulut - aktivoidut vieraan pääoman menot}}$
Efektiivinen tuloverokanta	=	$\frac{\text{Tuloverot}}{\text{Voitto ennen veroja}}$
Vertailukelpoinen efektiivinen tuloverokanta	=	$\frac{\text{Tuloverot - verokannan muutosten vaikutukset ja merkittävät kertavaikutteiset veroerät}}{\text{Voitto ennen veroja ilman osakkuus- ja yhteisyritysten voittoja ja verottomia myyntivoittoja tai -tappioita}}$
Edelliset 12 kk	=	Raportointihetkeä edeltävät 12 kuukautta

Markkinatilanne ja saavutetut sähkön tukkumyyntihinnat

Sähkön kulutus				
TWh	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Pohjoismaat	121	114	392	399
Venäjä	289	283	1 035	1 041
Tjumen	24	25	95	94
Tseljabinsk	9	9	33	33
Venäjän Uralin alue	70	70	261	261

Keskimääräiset hinnat				
	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Sähkön spot-hinta Nord Pool -sähköpörssissä, euroa/MWh	38,6	31,1	29,4	31,3
Sähkön spot-hinta Suomessa, euroa/MWh	42,0	32,9	33,2	35,4
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE3, Tukholma euroa/MWh	39,0	31,8	31,2	33,0
Sähkön spot-hinta Ruotsissa, SE2, Sundsvall euroa/MWh	38,9	31,7	30,8	32,6
Sähkön spot-hinta Venäjän Euroopan puoleisilla ja Uralin alueilla, RUB/MWh ¹⁾	1 187	1 180	1 204	1 205
Keskimääräinen kapasiteettihinta, tRUB/MW/kk	661	585	535	556
Sähkön spot-hinta Saksassa, euroa/MWh	35,5	41,3	34,2	32,8
Keskimääräinen kaasun rajahinta Uralin alueella, RUB/1000 m ³	3 755	3 614	3 685	3 720
Keskimääräinen kapasiteettihinta vanhalle kapasiteetille, tRUB/MW/kk ²⁾	158	157	148	148
Keskimääräinen kapasiteettihinta uudelle kapasiteetille, tRUB/MW/kk ²⁾	1 147	980	899	943
Sähkön spot-hinta (markkinahinta), Uralin alue, RUB/MWh ¹⁾	1 011	1 034	1 041	1 035
CO ₂ , (ETS EUA), euroa/tonni CO ₂	10	5	6	7
Hiili (ICE Rotterdam), USD/tonni	87	81	84	86
Öljy (Brent Crude), USD/bbl	67	55	55	58

1) Ilman kapasiteettitariffia.

2) Kapasiteettihinnat maksettu ainoastaan kunakin ajankohtana saatavilla olevalle kapasiteetille.

Vesivarastot			
TWh	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017
Pohjoismaiset vesivarastot	34	38	86
Pohjoismaiset vesivarastot, pitkän ajan keskiarvo	41	41	83

Vienti / tuonti				
TWh (+ = tuonti, - = vienti Pohjoismaista)	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Vienti / tuonti Pohjoismaiden ja Manner-Euroopan + Baltian välillä	-3	-3	-15	-14
Vienti / tuonti Pohjoismaiden ja Venäjän välillä	2	1	6	6
Vienti / tuonti Pohjoismaat, Yhteensä	-1	-2	-9	-8

Venäjän sähköreformi				
%	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Osuus sähkön myynnistä vapautetulla sähkön hinnalla	81%	81%	81%	81%

Saavutetut sähkön myyntihinnat				
	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Generation-segmentin sähkön tukkumyyntihinta Pohjoismaissa, EUR/MWh	33,6	32,6	31,8	32,1
Russia-segmentin sähkön hinta, RUB/MWh	1 872	1 868	1 813	1 817
Russia-segmentin sähkön hinta, EUR/MWh ¹⁾	26,8	29,8	27,5	26,7

¹⁾ Muunnettu käyttäen keskiarvoja.

Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit

Sähköntuotanto				
TWh	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Sähköntuotanto Euroopassa	13,7	12,9	46,6	47,4
Sähköntuotanto Venäjällä	8,3	6,9	26,3	27,7
Sähköntuotanto muissa maissa	0,1	0,0	0,3	0,4
Yhteensä	22,1	19,8	73,2	75,5

Lämmöntuotanto				
TWh	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Lämmöntuotanto Euroopassa	3,7	2,8	8,6	9,5
Lämmöntuotanto Venäjällä	8,8	8,2	20,0	20,6
Yhteensä	12,4	11,0	28,6	30,0

Sähkötuotantokapasiteetti segmenteittäin				
MW	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017	
Generation ¹⁾	7 862	8 038	7 862	
City Solutions	768	760	775	
Russia	4 816	4 482	4 794	
Muut	292	155	292	
Yhteensä	13 738	13 434	13 722	

1) Kapasiteetti sisältää Meri-Porin 308 MW, joka on Energiaviraston tehoeservissä heinäkuusta 2017 kesäkuuhun 2020. Kapasiteetti on vähentynyt Oskarshamin 1 -yksikön (205 MW) sulkemisen takia kesäkuun 2017 lopussa.

Lämmöntuotantokapasiteetti segmenteittäin				
MW	31.3.2018	31.3.2017	31.12.2017	
City Solutions	4 768	3 818	4 671	
Russia	10 075	9 920	10 094	
Yhteensä	14 843	13 738	14 765	

Sähköntuotanto lähteittäin Pohjoismaissa				
TWh	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Vesi- ja tuulivoima	6,4	5,3	20,9	22,0
Ydinvoima	6,3	6,7	23,0	22,6
Lämpövoima	0,5	0,5	1,6	1,6
Yhteensä	13,3	12,5	45,4	46,2

Sähköntuotanto lähteittäin Pohjoismaissa				
%	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Vesi- ja tuulivoima	48	42	46	48
Ydinvoima	48	54	51	49
Lämpövoima	4	4	3	3
Yhteensä	100	100	100	100

Sähkönmyynti				
milj. euroa	I/2018	I/2017	2017	Edelliset 12kk
Sähkönmyynti Euroopassa	828	558	2 244	2 514
Sähkönmyynti Venäjällä	248	235	837	850
Sähkönmyynti muissa maissa	6	1	9	14
Yhteensä	1 082	794	3 089	3 377

Fortumin tuotanto- ja myyntivolyymit

Lämmönmyynti				Edelliset
milj. euroa	I/2018	I/2017	2017	12kk
Lämmönmyynti Euroopassa	265	176	524	613
Lämmönmyynti Venäjällä	88	113	258	233
Yhteensä	353	289	782	846

Sähkönmyynti alueittain				Edelliset
TWh	I/2018	I/2017	2017	12kk
Suomi	6,6	5,8	22,5	23,3
Ruotsi	9,2	8,5	30,8	31,5
Venäjä	9,3	7,9	30,5	31,9
Norja	5,4	0,5	7,2	12,1
Muut maat	1,2	0,7	2,9	3,4
Yhteensä	31,7	23,4	93,9	102,2

Nord Poolissa tehdyt ostot ja myynnit on netotettu tunneittain konsernitasolla.

Lämmönmyynti alueittain				Edelliset
TWh	I/2018	I/2017	2017	12kk
Venäjä	8,4	8,2	19,8	20,0
Suomi	1,6	1,5	3,9	4,0
Puola	1,7	1,6	3,7	3,8
Muut maat	1,5	0,7	2,5	3,3
Yhteensä	13,2	12,0	29,9	31,1